

ITINERARI MAROCANE

Dacă ar fi să răspund la întrebarea : ce m-a impresionat înainte de toate în Maroc, n-aș ezita să răspund : modul în care se întrepătrund epoci diferite, trecutul cel mai îndepărtat și prezentul cel mai creator.

Produs al unei foarte complexe devenirii istorice, Marocul apare, într-adevăr, și astăzi vizitatorului ca una din cele mai pitorești punți de legătură între vechi și nou, între obiceiuri seculare de viață ale poporului și semne pregnante ale efortului menit să conecteze țara la rețeaua modernă a progresului tehnic și social, între elemente etnografice și arhitectonice aparținând unor civilizații și arii geografice

pendența națională. De 15 ani marocanii își făuresc singuri istoria, economia și cultura.

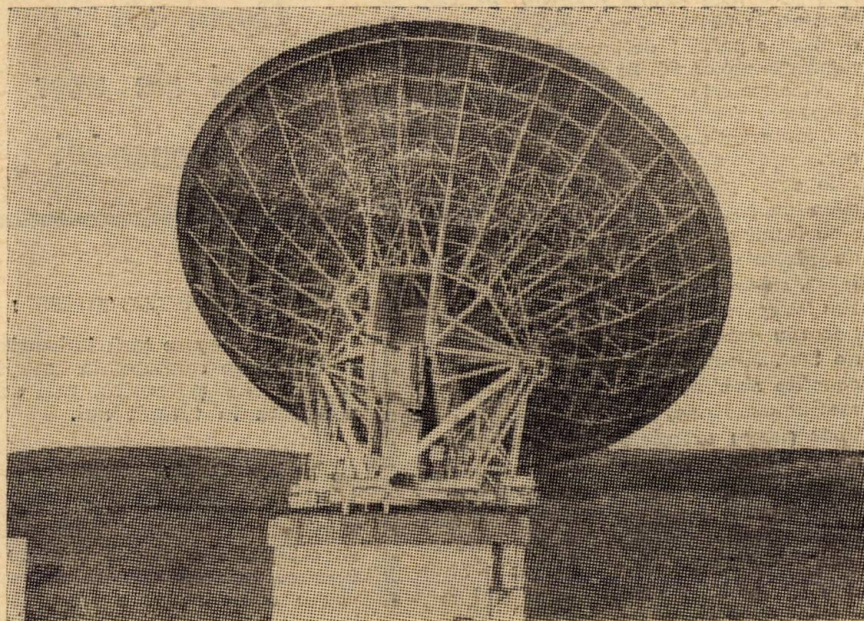
Există multiple modalități de a vizita Marocul. După preferințe, poate mulțumi o baie în Atlantic, la Agadir, acel „Miami marocan“, sau un popas mai în nord, în văile regiunii Rif, acea „Coastă de Azur marocană“, cum o numesc turiștii sau, în sfârșit, cutezanța unei călătorii în sudul îndepărtat și deșertic, unde nu domnește decât întinderea fără de început și fără de sfârșit. Dar, pentru a căpăta o imagine cât mai complexă despre această țară, trebuie neapărat să faci circuitul celor patru

cupările centrale ale autorităților, fiind a doua linie directoare a actualului plan cincinal de dezvoltare (1968—1972). Prima direcție de dezvoltare a planului este reprezentată de agricultură — principala bogăție a țării, alături de zăcămintele de fosfați (11 milioane tone în 1969). În drum spre Marrakech sau spre Fès, te întâmpină semne evidente ale luptei omului cu vitregiile naturii. Rețele de canale, baraje, puțuri pentru irigații alcătuiesc armele omului în bătălia pentru a zăgăzui apele și a le corecta circuitul natural în vederea extinderii suprafețelor fertile ale pământului marocan. Undeva în sud, la cițiva zeci de kilometri de Marrakech, lăsasem în urmă, proptit în barajul Ait Aadel, unul dintre cele mai mari lacuri de acumulare ale țării și o hidrocentrală. Față-n față cu o recentă hartă economică a Marocului, în biroul d-lui Hassan Chami, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor, aveam să descopăr, citeva zile mai târziu, nu mai puțin de zeci de baraje, având înălțimi respectabile. Multe altele se mai află în construcție, multe de asemenea își fac loc în mintea proiectanților constructori. Toate la un loc vor face posibilă în final atingerea unei suprafețe irigate de un milion de hectare. Așa se explică de ce 15

BARAJUL DE LA MECHRA-KLILA

15 la sută din totalul investițiilor actualului program de dezvoltare sînt alocate construcției de baraje

SOUK-EL-ARBA-DES-SEHOUL

Stația de telecomunicații

ce foarte distincte. Caravane de cămile alături de avioane cu reacție și tractoare, întinderi aride de nisip alături de lanuri de cereale și livezi de portocali, minarete drepte ce țîșnesc dintre trunchiurile chiparoșilor alături de clădiri ultramoderne și sonde de petrol coexistă într-un ansamblu unitar.

Datorită așezării sale la extremitatea unor importante căi de comunicație, care pun în legătură Europa cu Africa și America de Sud, Atlanticul cu Mediterana și Orientul Apropiat, Marocul a cunoscut o istorie bogată în evenimente, de-a lungul căreia populația autohtonă — invadată în mai multe rinduri de popoare străine — a știut să opună rezistență cotoptorilor și să-și păstreze personalitatea, obținând în cele din urmă, la 2 martie 1956, inde-

capitale imperiale : Fès, prima dintre ele, fondată în secolul IX, presărată de bazare pitorești cum nu întâlnești în nici un alt oraș marocan și adăpostind cea mai prestigioasă universitate musulmană din nordul Africii — Karaouiyne ; Meknes, născut din visul unui tânăr sultan contemporan cu Ludovic al XIV-lea, Moulay Ismail, care a construit cu furie și pasiune numeroase palate, sanctuare, largi parcuri și impresionante ziduri de incintă, din care nu au mai rămas decât ruine ce evocă un trecut plin de glorie ; Marrakech, „perla Sudului“, creație a dinastiilor Almohada și Saadina ; Rabat, capitala oficială a regatului, imbinare armonioasă de construcții noi, moderne și vechi monumente istorice.

După ce vizitezi aceste locuri, îți explici pentru ce turismul constituie una din preo-

la sută din totalul investițiilor actualului program de dezvoltare sînt alocate construcției de baraje.

O altă preocupare esențială a guvernului marocan în domeniul agricol o constituie eforturile depuse în vederea diversificării producției. Această politică este aplicată cu prioritate pe terenurile cultivate prin mijloace moderne ; dintre acestea, 250 000 ha sînt direct girate de provincii și prefecturi, ele reprezentînd pămînturile recuperate de la colonizatorii străini. Sînt terenuri în cea mai mare parte irigate și rezervate culturilor industriale, a căror dezvoltare este viu încurajată de stat. Esențialul pămînturilor marocane continuă însă să fie cultivate cu cereale.

Dacă Rabatul este capitala administrativă a Marocului, Casablanca este fără

doar și poate capitala economică a țării. Dintr-un orașel de 20 000 de locuitori, Casablanca a devenit într-o jumătate de secol un mare port pe litoralul Atlanticului. Orașul — din piatră de o albeață orbitoare, împodobit de pilcări de palmieri și iluminat de reclamele cu neon — adăpostește peste un milion de locuitori, cuprinde 70 la sută din industria țării și 75 la sută din activitatea economică, financiară și a serviciilor utilitare. Am vizitat aici o serie de întreprinderi industriale, între care uzinele de mașini SOMACA, întreprindere modernă subvenționată în proporție de peste 50 la sută de stat și de oameni de afaceri marocani, și rafinăria SAMIR, cu o capacitate de prelucrare de 1 200 000 de tone.

Trepidanta activitate comercială a portului, ca și a întreprinderilor sale industriale sau a instituțiilor bancare reflectă, în esență, liniile viitoare de dezvoltare a Marocului. Tendința de a pune un accent mai pronunțat pe diversificarea și modernizarea industriei naționale a reieșit clar și din discuțiile purtate cu numeroase personalități ale vieții economice și politice a țării. Curentul precumpănitor este acela de receptivitate, de căutare a mijloacelor pentru înlăturarea înapoierii economice, lăsată moștenire de anii dominației coloniale, și includerea țării în circuitul modern al progresului tehnic. Este un fenomen ce-și face simțită prezența pretutindeni azi în Maroc și care este dictat evident de o politică de independență și suveranitate națională. Pe plan extern, această orientare este reflectată de o politică de cooperare și colaborare cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social-economic.

În acest plan se înscriu și relațiile româno-marocane. Între România și Maroc s-au instaurat de-a lungul anilor legături de prietenie și cooperare reciproc avantajoase, subliniate în mod deosebit și de vizita întreprinsă în luna decembrie a anului trecut la Rabat de președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu. Elementele concrete stabilite pe agenda legăturilor româno-marocane, ca și posibilitățile existente pentru extinderea și diversificarea lor în interesul ambelor părți jalonează excelenta cooperare între țările și popoarele română și marocan. Documentele semnate cu prilejul recentei vizite efectuate de șeful statului român în Maroc sînt menite să deschidă perspective și mai largi pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări.

Subliniind evoluția pozitivă a legăturilor româno-marocane, tovarășul Nicolae Ceaușescu declara cu acest prilej: „Vreau să exprim sentimentele prietenești pe care le nutrim față de poporul marocan, impresiile deosebite pe care ni le-au lăsat munca și preocupările sale îndreptate spre dezvoltarea țării, spre prosperitate. Trebuie să spun că sînt deosebit de satisfăcut de vizita în Maroc și de discuțiile pe care le-am avut cu Majestatea Voastră. Sînt convins că acestea vor contribui la dezvoltarea și mai largă a relațiilor dintre România și Maroc și că, pe această cale, popoarele noastre vor învăța să se cunoască mai bine și să colaboreze tot mai rodnic”.

Eforturile depuse spre angrenarea Marocului în circuitul modern al civilizației nu constituie în fapt decît o reflectare în limbaj contemporan a propriei continuități de valoare. Este un fenomen pe cît de prezent pe atît de însemnat.

Rodica GEORGESCU

ALERTĂ ÎN OCCIDENT: BACILUL INFLAȚIEI

Opinii ale presei și ale unor economisti

„THE FINANCIAL TIMES” :

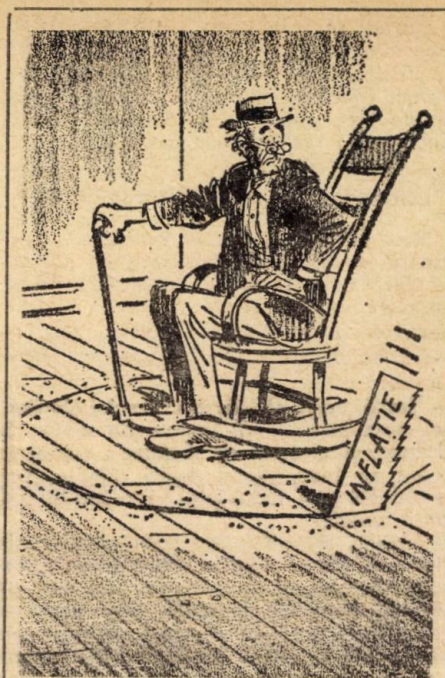
Virtual, fiecare țară industrială occidentală este confruntată astăzi cu o inflație mai puternică, mai severă ca niciodată în ultimii ani.

„LES ECHOS” :

Pentru economia occidentală, 1970 a fost anul unei inflații generalizate care a rezistat la cele mai energice măsuri, fără ca în anul 1971 să se poată prevedea o diminuare a creșterii prețurilor. Caracteristica esențială și cu totul nouă rezidă în faptul că nici o țară nu a mai fost scutită de acest fenomen. Nu mai există nici o insulă de stabilitate, rol care îl aveau în trecut Statele Unite și Germania federală. Astfel, din septembrie 1969 pînă în septembrie 1970, ritmul inflației a fost, după cum arată Fondul Monetar Internațional, de 12 la sută în Norvegia, de 7—8 la sută în Danemarca și Suedia, de 7 la sută în Anglia, de 6 la sută în Statele Unite, în Franța și în Japonia, de 4 la sută în R.F.G. și de la 3 la sută în Canada.

Asemenea aprecieri pot fi întîlnite în întreaga presă occidentală, în opiniile celor mai mulți economiști din Occident. Într-adevăr, niciodată în ultimii ani, dinamica fenomenului inflaționist nu a fost atît de alertă ca în prezent.

De unde, însă, o asemenea situație? Desigur, un complex de factori a concurat la aceasta. Printre altele, însă, se pare că explicații pot fi găsite în modul

(Din U. S. News and World Report)

în care a fost concepută și dusă politica general-economică. Astfel, a fost promovată o politică de menținere voită a unei stări inflaționiste, potrivit concepțului că aceasta ar fi de natură să „stimuleze” activitatea economică. S-a avansat în acest sens ideea că o inflație „moderată și controlată” ar incita creșterea economică: un excedent în daze mici dar permanent al cererii asupra ofertei ar avea ca efect atragerea ultimei la capacitatea primei și ar determina o creștere a producției: sporirea prețurilor — care decurge din excedentul cererii asupra ofertei — ar stimula investițiile, afacerile în general, și deci activitatea economică. În acest scop, pe perioade îndelungate, în țările occidentale a fost practicat un deficit bugetar (care a permis statului să efectueze cheltuieli mai mari decît veniturile sale curente), deficit finanțat în mare parte prin noi emisiuni monetare. Urmărindu-se aceleași efecte a fost dusă o politică de „bani ieftini” — largheții în acordarea creditelor și menținerea unui regim de dobînzii reduse.

S-a întîmplat, însă, ca datorită practicării unei asemenea politici pe perioade îndelungate, fenomenul, acumulîndu-se, să scape de „sub control”, depășind limitele „moderate” și intrînd, în multe țări, într-o fază „galopantă”. Astfel, ritmul de eroziune al monedei — și deci al puterii de cumpărare — s-a accelerat, cu toate consecințele sociale ce decurg din aceasta. Scopul însuși pentru care „injecțiile monetare” fuseseră făcute părea compromis, inflația reducînd semnificația reală a creșterii economice.

Atunci a fost inițiată în aproape toate țările capitaliste dezvoltate „ofensiva antiinflaționistă”. S-au luat măsuri pentru reducerea cererii globale în economie, a masei monetare, s-a angajat o politică de „bani scumpi” — ridicarea deliberată a nivelului dobînzilor în acordarea creditelor — pentru a frîna tendințele inflaționiste. Dar în timp ce inflația, intrată într-o „inertie” prin acumularea ei pe perioade îndelungate, s-a arătat puțin receptivă la aceste măsuri, politica restrictivă și în special li-

mitarea și scumpirea creditului și-au exercitat înrăurirea negativă asupra activității economice. Investițiile au resimțit efectele măsurilor respective. În unele țări, șomajul a crescut, creșterea economică reală a fost afectată.

„LE NOUVEL OBSERVATEUR“:

Este un fapt împlinit. Economia americană a depășit în mod oficial „pragul istoric” al produsului național brut anual de o mie miliarde de dolari. Evenimentul ar fi trebuit sărbătorit, dar nu s-a făcut acest lucru. Căci, „pragul” produsului național brut de o mie miliarde de dolari a fost trecut datorită inflației: în termeni reali, produsul național brut american a scăzut în 1970 cu 0,5 la sută. Se pare că anul care s-a scurs a fost, din punct de vedere economic, anul cel mai sumbru.

„THE INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE“:

Producția de bunuri și servicii — indicatorul cel mai complet al realizărilor economice a unei țări — a scăzut în Statele Unite, în 1970, pentru prima dată din 1958, an în care țara se afla în plină recesiune.

În pofida politicii restrictive a guvernului, care a împins șomajul la cel mai mare procentaj din ultimii nouă ani (6 la sută din totalul forței de muncă), inflația a continuat să determine creșterea prețurilor mai repede decât în orice alt an din ultimele două decenii. Ministerul Comerțului a anunțat că aprecierile preliminare în ce privește produsul național brut „real”, după eliminarea efectelor sporirii prețurilor, indică o scădere de 3,3 la sută în ultimele trei luni ale anului 1970 și de 0,5 la sută în ce privește întregul an, față de ritmul real al dezvoltării de aproximativ 4 la sută în medie anual, înregistrat în perioada care a trecut de la cel de-al doilea război mondial.

Situația economiei americane a fost puternic resimțită în alte țări occidentale, având în vedere influența exercitată de S.U.A., prin ponderea lor în producția și comerțul capitalist, asupra întregii conjuncturi economice a lumii occidentale, cit și pozițiile de monedă-cheie ale dolarului american. Dinamica mai alertă în ultima perioadă a fenomenului inflaționist din S.U.A. a determinat, în condițiile menținerii și chiar accentuării deficitului balanței de plăți americane, „exportul” în străinătate al unor dolari depreciati, ceea ce a însemnat, în fapt, diseminarea virusului inflaționist pe piețele altor țări occidentale. De asemenea, recesiunea americană a avut repercusiuni asupra economiei altor state occidentale strins legate, comercial și financiar, de S.U.A.

„STAGFLAȚIE“

Toate cele arătate au făcut ca economia occidentală să intre într-o situație necunoscută practic pînă în prezent.

JACQUES RUEFF, membru al Academiei Franceze: Anul 1970 a scos la iveală primele simptome ale unei ma-

ladii noi: stagnarea economică în regim de inflație. Nimic nu ne permite să presupunem că această boală nu va continua și în 1971, cel puțin atîta timp cît o reformă serioasă a sistemului monetar internațional nu va fi înlăturat cauzele care o provoacă.

Au trecut aproape 3 ani de cînd, la 17 martie 1968, sistemul monetar internațional a explodat. Dar modificarea pe care el a suferit-o cu această ocazie a avut un caracter ipocrit și ascuns, întrucît convertibilitatea metalică a monedelor, prin intermediul dolarului, așa cum s-a dorit la Bretton Woods, a fost menținută în aparență, dar a devenit condiționată și nesigură, deci precară, prin excluderea de fapt a băncilor centrale de pe piața liberă a aurului și prin obligația impusă celor care solicită convertirea dolarilor lor în aur să-și prezinte în mod nemijlocit cererea autorităților monetare americane. Aceste autorități au fost puse astfel în situația de a exercita asupra oricărei cereri mai importante de metal metodele de presiune pe care i le pune la dispoziție forța americană, și în special, din motive evidente, să-și exercite aceste presiuni asupra Germaniei federale și Japoniei.

Reticența autorităților monetare americane față de cererile care aveau drept obiect convertirea dolarilor în metal galben a determinat majoritatea creditorilor străini să-și păstreze conturile de dolari existente, precum și noile conturi pe care le obțineau ca urmare a deficitului balanței de plăți a Statelor Unite.

Totuși, dorind să reducă la minimum sporirea aparentă a conturilor lor creditoare în monedă americană, marii creditori ai Statelor Unite, îmbuibăți de dolari, au trecut noile sume, pe care continuau să le primească, sistemelor lor bancare respective. În mîinile băncilor, aceste suplimente de active în dolari au servit pentru deschiderea de credite în „eurodolari”. Prin acest procedeu, soldurile în „eurodolari” s-au amplificat, depășind în mod masiv soldul disponibilităților americane care reprezintă contraponderea lor. Practicile de acest fel au avut trei consecințe: 1) au amplificat volumul creanțelor, aflate în mîini neamericane, asupra aurului american, creanțe a căror păstrare este, prin natura ei, precară și dependentă în mare măsură — așa cum se poate verifica în momentul de față — de diferențele aleatorii dintre nivelurile dobînzilor; 2) au constituit un nou instrument de inflație mondială, de o forță mult sporită, prin multiplicarea al cărui obiect îl fac dolarii păstrați drept contrapartidă a „eurodolarilor”; rezultatul îl avem sub ochi, solvabilitatea dolarului continuînd să se deterioreze, conturile favorabile în dolari aflate în mîinile străinilor au crescut cu peste 11 miliarde de dolari (dolari și eurodolari), în timp ce rezervele de aur ale Statelor Unite nu au sporit decât cu aproximativ un miliard de dolari; 3) rata dobînzii pe termen scurt tinde să scadă, dar rata dobînzilor pe termen lung rămîne la un nivel anormal de ridicată, ceea ce exclude orice expansiune durabilă. În felul acesta, sînt create condițiile coexistenței paradoxale a inflației și a stagnării econo-

mice, creîndu-se o stare neobișnuită pentru a cărei caracterizare a fost creat un nou cuvînt — „stagflație”.

O dilemă apare în aceste condiții în fața autorităților occidentale în ce privește angajarea politicii economice: continuarea „ofensivei antiinflaționiste”, ceea ce are însă o înrăurire negativă asupra creșterii economice, sau adoptarea unor măsuri contrare pentru a stimula creșterea economică, afectată tocmai de măsurile antiinflaționiste.

„BABELIZARE“

Cît privește incidențele pe termen lung ale proliferării fenomenului inflaționist, mai ales a celui din S.U.A., asupra economiei occidentale, notăm opiniile exprimate de economiștii francezi Michel Bosquet și Philippe Simonnot.

MICHEL BOSQUET: Se prevede că în 1971 dolarul se va deprecia din nou cu 4,8 la sută. Este mult. Este mult prea mult pentru o monedă internațională, asimilată cu aurul și al cărui privilegiu de „monedă de rezervă” este indispensabil menținerii imperiului american.

Într-adevăr, privilegiul dolarului — care trebuie acceptat la paritate cu aurul de către toate băncile centrale — a permis pînă acum monopolurilor americane să investească în restul lumii, în special în Europa și în Canada, capitaluri care, investite chiar în Statele Unite, ar fi adus beneficii mai mici. Cifrele de afaceri pe care le realizează în Europa cele aproape 1.000 de filiale americane reprezintă o treime din cifra de afaceri a firmelor „mamă”. Cea de-a doua putere industrială a lumii occidentale este reprezentată de industriile americane implantate în străinătate: vînzările lor anuale se ridică la 200 miliarde de dolari. Or, dacă dolarul continuă să se deprecieze, dacă, concurat de marcă, de yen, sau chiar de o monedă „europeană”, el încetează să fie singura sau principala monedă internațională, monopolurile americane vor pierde posibilitatea de a „coloniza” economicește țările occidentale, ele nu vor mai reuși să-și impună legea pe piețele mondiale, ele vor înceta să fie centrele dominante de decizie din lumea capitalistă.

PHILIPPE SIMONNOT: Inflația care rămîne dominantă economiei mondiale, poate fi comparată cu logoreea. Re-prezentînd o înmulțire a semnelor monetare, ea provoacă dificultăți în „limbajul” agenților economici și în consecință în comportamentul lor și în perceperea de către aceștia a semnalelor ce le sînt trimise de către piață sau de stat.

Este vorba de același gen de dificultăți care, după cum se spune, au dus la prăbușirea turnului Babel. Dezvoltarea protecționismului, în special în Statele Unite, este un semn premergător aces-tei „babelizări” a economiei occidentale.

CURTEA DE LA HAGA

Dotarea relațiilor internaționale cu o nouă instituție de reglementare pașnică a diferendelor — cu justiția internațională — a constituit o interesantă experiență pentru comunitatea internațională, o experiență care se cere studiată din toate punctele de vedere pentru a se trage învățămintele de rigoare.

Pentru cercetătorul acestei instituții, ca și pentru cetățeanul de rând minț de curiozitate cunoașterii, citeva probleme îi apar încă de la început în față: ce a determinat crearea acestui mijloc, care este locul său în ansamblul instrumentelor de reglementare pașnică, ce eficacitate a avut el, care sînt tendințele ce se manifestă în prezent în acest domeniu? Lucrarea cu caracter monografic „Curtea internațională de Justiție”¹⁾ introduce pe cititor în mecanismul întortocheat al acestei instituții, dezvoltându-i, cu metoadă, din tainele activității sale.

Două sînt, după părerea autorului, mobilurile care au determinat statele să-și îndrepte privirile către acest mijloc de reglementare pașnică care, în concepția inițiatorilor săi, trebuia să aibă rolul esențial în menținerea păcii: relativa ineficiență a unor proceduri cunoscute pînă atunci și „dorința de a încredința soluționarea diferendelor ivite între state unei înalte instanțe judecătorești, ce urmează să le soluționeze pe baza principiilor de drept internațional” (pag. 5).

Este bine știut că nici arbitrajul, nici bunele oficii și medierea, și nici, mai ales, concilierea n-au reușit să joace un rol cit de cît important în viața internațională și să contribuie în mod eficace la prevenirea și soluționarea conflictelor generatoare de război. Și nici nu putea să o facă atît timp cît războiul constituia un mod legal de reglementare a diferendelor dintre state. Astfel, s-a ajuns să se atribuie justiției internaționale rolul principal în reglementarea acestor conflicte. În felul acesta, pacifiștii începutului de veac și-au creat iluzia că prin înzestrarea relațiilor internaționale cu un nou instrument, tehnic, de reglementare vor reuși să depolitizeze litigiile printr-o hotărîre imparțială a judecătorilor și astfel să le lichideze.

Deși instituirea unei jurisdicții permanente cu competență generală este strîns legată de crearea primei organizații universale cu caracter politic — Liga Națiunilor — încă înainte de această dată ideea și-a fă-

cut apariția pe plan internațional. Ea a format obiect de discuție la cea de-a doua conferință de pace de la Haga din 1907 unde un proiect sprijinit de S.U.A. a capotat ca urmare a incertitudinii dreptului de aplicat și a imposibilității de a se ajunge la o înțelegere cu privire la repartizarea locurilor între marile puteri și celelalte state care au refuzat să abdice de la principiul egalității.

În același an însă, la 20 decembrie, citeva state de pe continentul latino-american au creat prima jurisdicție permanentă — Curtea de Justiție Centro-americană.

Din experiența precară a acestei Curți, arhitecții lumii postbelice au tras învățămintele de rigoare. Preluându-i elementele fundamentale — permanența, competența, organizarea — și adaptându-le realităților vremii, organizatorii Ligii Națiunilor au pus la baza Pactului, alături de conciliere și arbitraj, și principiul justiției internaționale. La 15 februarie 1922, Curtea — a cărei denumire oficială era Curtea Permanentă de Justiție Internațională — și-a inaugurat în mod oficial lucrările, din rîndurile magistraților săi făcînd parte și un jurist român — profesorul universitar Dimitrie Negulescu. Deși nu a rezolvat diferende majore pentru pacea lumii, C.P.J.I. a adus, cum just remarcă autorul „o importantă contribuție prin definirea unor noțiuni de drept internațional și a unor soluții de precedent, pentru rezolvarea diverselor probleme, dintre care unele se pot ivi și astăzi în relațiile internaționale” (pag. 30).

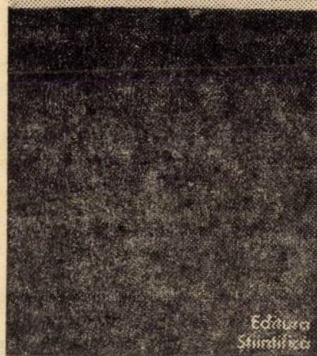
Poziția României față de C.P.J.I. a fost, în principiu, favorabilă. Reputatul jurist și om de stat român, Nicolae Titulescu, care a condus politica externă a țării noastre în această perioadă, a fost un fervent apărător al ideii de justiție internațională, avînd în repetate rînduri cuvinte de laudă și deferență la adresa C.P.J.I.

Crearea, după al doilea război mondial, a unei organizații mondiale — O.N.U. — a readus în actualitate și problema justiției internaționale. Statutul adoptat, care calchiază statutul C.P.J.I., menținîndu-i chiar și numerotarea articolelor, a fost anexat la Carta O.N.U., ca parte integrantă din ea.

Soluția adoptată cu acest prilej, care consta în înlocuirea vechii Curți permanente de justiție internațională cu un organism nou, a fost impusă de realitățile politice din acea vreme: în locul Ligii Națiunilor funcționa acum o nouă organizație — Organizația Națiunilor Unite. Menținerea vechii Curți, legate

CURTEA INTERNAȚIONALĂ DE JUSTIȚIE

George Elian

de Ligă era incompatibilă cu O.N.U. Aceasta atît sub raport politic — membrii C.P.J.I. erau, într-o mare măsură alții decît statele prezente la San Francisco (lipseau puterile Axei, iar 13 dintre statele prezente aici nu erau membre în C.P.J.I.) — cit și sub raport tehnic, de succesiune (membrii O.N.U. au devenit ipso facto membri în C.I.J.).

În cei 25 de ani de activitate, Curtea Internațională de Justiție, a cărei structură și mecanism de funcționare sînt tratate cu multă competență de autor, a pronunțat 21 de hotărîri și 13 avize consultative. Este mult? Este puțin? Evident, un răspuns nu **Da** ori **Nu**, nu soluționează problema. Firește, dincolo de activitatea practică pe care a desfășurat-o pînă acum, simpla prezență a acestui instrument internațional este un factor pozitiv în relațiile interstatale, el fiind expresia unei necesități resimțite la un moment dat de comunitatea mondială. Prin deciziile sale ea a contribuit la precizarea și reafirmarea unor norme de conduită echitabile în relațiile dintre state. Însă, nu este mai puțin adevărat, și aceasta rezultă și din numărul relativ redus de diferende supuse spre judecare, că statele manifestă încă rezerve față de acest procedeu. Rezistența statelor față de reglementarea juridică ține de o serie de factori, cum ar fi interesul sporit față de respectul suveranității, de absența unor cadre calificate, în special în statele în curs de dezvoltare, de cheltuielile, uneori exorbitante pe care le implică un proces în fața C.I.J. etc. Însă, ea ține și de imposibilitatea acestei instituții de a cunoaște conflicte majore care afectează direct pacea și securitatea internațională. Aceasta, pentru că statele, în special cele noi, evită aplicarea unor norme cutumiar pe care nu le-au recunoscut niciodată, dar, mai ales, pentru că în activitatea sa, Curtea nu s-a ridicat întotdeauna la înălțimea misiunii sale, dînd, uneori, decizii complet eronate, ca de pildă în chestiunea aurului monetar albanez, în problema sud-vestului african

ș.a. Pe măsură ce Curtea se va debarasa de lacunele manifestate în activitatea sa de-a lungul anilor ea va fi chemată să joace un rol mai important în soluționarea conflictelor internaționale.

Urmărind cu scrupulozitate înfățișarea unei imagini globale asupra celui mai important organ jurisdicțional internațional al zilelor noastre, autorul s-a simțit dator să comunice cititorilor săi tot ceea ce i s-a părut relevant din analiza activității C.I.J., lăsînd, poate voit, deoparte raportul dintre justiția internațională și celelalte mijloace de reglementare pașnică. Lucrarea ar fi cîștigat un plus de echilibru dacă autorul s-ar fi oprit mai îndeaproape asupra relevanței dezbaterilor ce au avut loc în ultima vreme pe această temă în organismele internaționale. În acest fel, credem, cititorul și-ar fi putut face o imagine mai clară asupra eficacității justiției internaționale, asupra tendințelor ce se manifestă în acest domeniu. Nu este sugestiv faptul că în conferințele internaționale de codificare, reprezentanții a o serie de state, în special ai celor occidentale, manifestînd un optimism exagerat față de posibilitățile acestui mijloc, propun să i se atribuie funcții suprastatale, impunîndu-l cu obligativitate statelor?

Lupta principală pentru impunerea acestei idei s-a dus pe două fronturi: pe de o parte, prin a reduce rolul statelor în procedura judiciară, iar pe de altă parte, prin a conferi largi împuterniciri Curții Internaționale de Justiție, mult peste limitele stabilite de Statut, și a face din aceasta un organ situat deasupra statelor.

Se ignoră astfel un adevăr incontestabil și anume că justiția internațională nu este decît un mijloc auxiliar de reglementare a diferendelor, mijlocul principal fiind tratativele directe dintre state.

În intenția declarată a autorului, scopul lucrării sale este de a prezenta cititorului organizarea și activitatea celei mai însemnate instanțe internaționale a lumii de azi, iar pentru cei ce ar dori să aprofundeze cunoștințele lor asupra Curții Internaționale de Justiție, lucrarea sa constituie un punct de pornire în cercetarea acestei instituții. Considerăm că acest modest obiectiv declarat de autor este depășit prin valoarea în sine a lucrării. „Curtea Internațională de Justiție” este o lucrare utilă atît pentru faptul că ea răspunde unei necesități de informare, cit mai ales pentru că exprimă un punct de vedere românesc, competent, într-un domeniu atît de controversat.

Concepută într-o expunere logică și sistematică, lucrarea este ușor accesibilă cititorului și plăcută la lectură.

I. CLOȘCĂ

¹⁾ George Elian, Curtea Internațională de Justiție, București, Editura Științifică, 1970.

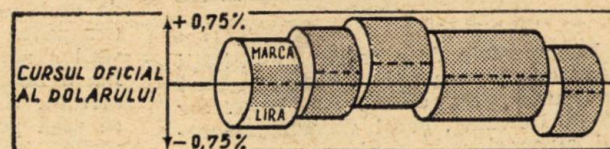
Realizări '70

În ultimele săptămîni, în unele țări socialiste au fost date publicității comunicatele oficiale privind realizările economiilor naționale în anul 1970. **U.R.S.S.** — venitul național a crescut cu 8,5 la sută față de 1969; sporul producției industriale a fost de 8,3 la sută, depășindu-se cu 2 la sută sarcinile planificate; în anul respectiv s-au produs 740 miliarde kWh energie electrică, 116 milioane tone oțel, 353 milioane tone țiței, 624 milioane tone cărbune, 200 miliarde mc. gaze, 74 milioane tone cereale; productivitatea muncii în industrie a crescut cu 7 la sută, asigurînd 84 la sută din creșterea producției, iar cea în agricultură cu 8,7 la sută. **R. P. Bulgaria** — venitul național a crescut cu 7 la sută față de 1969; producția întreprinderilor de stat și cooperatiste a depășit nivelul celei din anul precedent cu 9,3 la sută; creșteri mai importante au fost înregistrate în industria energetică, siderurgică, metalurgică, în industria constructoare de mașini; volumul producției agricole a sporit cu aproape 4 la sută. **R. P. Ungară** — venitul național a crescut cu 5 la sută față de 1969, nivel apropiat de cel planificat; producția industrială a depășit cu 7 la sută pe cea din anul precedent, iar producția agricolă a fost cu 5 la sută mai mică; 90 la sută din sporul producției industriale s-a realizat prin creșterea productivității muncii. **R. S. Cehoslovacă** — producția industrială a crescut cu 7,7 la sută față de 1969; productivitatea muncii în industrie cu 7,9 la sută, iar producția globală agricolă cu 1,3 la sută. **R. D. Germană** — venitul național a crescut cu 5,2 la sută față de 1969; producția de mărfuri în industrie, a sporit cu 6,4 la sută, productivitatea muncii cu 5 la sută, iar veniturile bănești ale populației cu 3,3 la sută. **R. P. Albania** — venitul național a crescut cu aproximativ 6 la sută față de 1969; producția industrială a fost cu 83 la sută mai mare decît cea din 1965, iar cea agricolă (în ce privește principalele culturi) cu 5 la sută superioară celei din 1969.

Monedă și politică

Recent, „cei șase“ au ajuns la un compromis privind realizarea unei „uniuni economice și monetare“ în Piața comună, care ar urma să se înfăptuiască în etape pînă la sfîrșitul actualului deceniu. Obiectivele primei etape de trei ani sînt:

reducerea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare ale monedelor „celor șase“; „unificarea“ sistemelor fiscale; standardizarea structurilor și ponderilor față de produsul național brut ale bugetelor; coordonarea politicilor bugetare monetare și de credit. Principalul obiectiv este reducerea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare, fapt apreciat a fi de natură să asigure o legătură, cît mai stabilă între acestea și să stimuleze „armonizarea“ monetară. În acest sens, fiecare bancă centrală va interveni, negociînd dolari pe piață, pentru a limita fluctuația față de dolar la $\pm 0,5$ la sută (în comparație cu $\pm 0,75$ la sută în prezent). În acest mod fluctuația totală permisă în jurul dolarului va fi de 1 la sută, iar cea în jurul oricărei alte monede din Piața comună de 2 la sută (în comparație cu 3 la sută în prezent). Astfel, dacă de exemplu cursul lirei italiene va coborî cu 0,5 la sută sub nivelul celui oficial față de dolar, cursului mărcii vest-germane nu i se va permite să se ridice la mai mult de 0,5 la sută deasupra celui oficial față de dolar. În sus sau în jos limitele de fluctuație ale fiecărei monede față de dolar nu vor depăși în total 1 la sută — „diametrul tubului“ (vezi grafic). Desigur pentru ca această schemă să poată funcționa sînt absolut necesare evoluții economice similare, un același nivel și o aceeași dinamică a productivității muncii și, deci, a prețurilor ce determină puterea de cumpărare a monedelor pe o piață sau alta, în toate țările membre. Cine poate da, însă, asigurări că evoluțiile prețurilor nu vor da naștere unui nou dezechilibru sensibil ca cel intervenit după 11 ani de Piață comună și care a impus devalorizarea francului și revalorizarea mărcii? Se constată că funcționarea proiectatei „uniuni monetare“, încă în formele preconizate pentru prima ei fază și cu atît mai mult în cele prevăzute pentru ultima fază (fond unic de rezerve monetare, monedă comună), presupune înfăptuirea deplinei uniuni economice și, de fapt, în ultimă instanță a celei politice, inclusiv crearea unui „organism comunitar coordonator“. Vor consimți, însă, țările membre să cedeze unui organism suprastatal dreptul lor de decizie în domeniul economic și politic, să transfere acestuia prerogativele suveranității lor de stat?

In whisky veritas?

Oarecum neașteptat, Japonia a ridicat puternicele restricții (contingentări) impuse asupra importurilor de whisky din Marea Britanie. Dorință de a da posibilitate amatorilor să guste nestingheriți deliciile vestitului whisky scoțian? Act de grațitudine față de producătorii acestuia, care se plîngeau adesea de obstacolele ce stau în calea desfacerii produselor lor pe piața japoneză? Foarte puțin din toate acestea. În contextul puternicilor discriminări comerciale reciproce, măsura pare a fi destinată să constituie o monedă de schimb pentru a obține relaxarea anumitor restricții care barează expansiunea exporturilor nipone în Marea Britanie.

Rubrică realizată de
Ilie ȘERBĂNESCU

CONFLICTUL CHURCHILL — DOWDING

La 18 iunie 1940, Winston Churchill, prim-ministru abia de o lună, declara în Camera Comunelor: „Bătălia pentru Franța s-a terminat. Bătălia pentru Marea Britanie este pe cale să înceapă”. Azi, după peste trei decenii, publicarea unor documente ale cabinetului britanic din acea perioadă arată că de fapt și bătălia pentru Marea Britanie era aproape de sfârșit, existind primejdia de a fi pierdută înainte chiar de a fi început, dacă o serie de opinii tactice ale lui Churchill nu ar fi fost concluzia la timp. Aceasta este concluzia la care ajunge comentatorul ziarului „The Sunday Times”, John Barry, evocând un episod inedit din culisele războiului. Iată ce scrie Barry:

Documentele date recent publicității dezvăluie pentru prima oară, în mod amănunțit, cât de dirz a luptat Sir Hugh Dowding, șeful Comandamentului avioanelor de vânătoare, pentru a menține intacte prețioasele sale escadrole, în fața hotărârii lui Churchill de a le arunca în bătălia pentru Franța. E vorba de minutele unor ședințe cruciale ale cabinetului. Trebuie spus însă că aceste documente privind conflictul Churchill-Dowding nu sînt lipsite de mister, dat fiind că ele nu corespund cu amintirile participanților. Discrepanța este atât de uimitoare încît se ridică întrebarea dacă minutele ședințelor cabinetului nu au fost modificate ulterior. Mai mult, documentele dovedesc în mod neîndoiește că, într-un pasaj esențial al memoriilor sale de război, referitor la relațiile lui cu Dowding, relatarea evenimentelor făcută de Churchill este cel puțin foarte eronată.

Se poate afirma că primele două săptămîni ale lunii mai 1940 au fost dintre cele mai dezastruoase din tot cursul războiului. La 14 mai, armata germană trecuse ultimul obstacol natural, riul Meusa, și începuse să înainteze în Franța. La 21 mai, forța expediționară britanică, epuizată și izolată de armatele franceze, se afla în retragere spre coastă în direcția Dunkerque.

În această perioadă, la Londra, cabinetul britanic de război se întrunea de două ori pe zi. Îl preocupa în special o problemă: cîte escadrole de avioane de vânătoare ar putea englezii să trimită în ajutorul Franței? Problema a fost pusă întîi de unul din consilierii militari ai guvernului, mareșalul aerului Sir Cyril Newall, șeful statului major al forțelor aeriene, la ședința cabinetului din 12 mai. A doua zi, la 13 mai, superiorul politic al lui Newall, Sir Archibald Sinclair, ministrul aerului, a expus aritmetica de o simplitate brutală a înfringerii: „Statul major al forțelor aeriene a evaluat că

DUNKERQUE 1940

Se retrag ultimii soldați britanici

sînt necesare 60 de escadrole de avioane de vânătoare pentru apărarea corespunzătoare a Marii Britanii, iar noi nu avem decît 39 de escadrole”.

Churchill (pe atunci lord al Amiralității — n. trad.), părea să cedeze: „Indiferent de desfășurarea războiului în Franța, declara el, nu ne putem permite să pierdem zi de zi avioanele noastre de vânătoare”. Dar el a lăsat și un fel de porțiță de scăpare: „Nu trebuie să se creadă că în orice împrejurare ar fi posibil să se trimită în Franța un număr mare de avioane de vânătoare” (sublinierea autorului). Dîndu-și seama de ambiguitatea poziției lui Churchill (am putea trimite un număr mic), Newall a ripostat. Înainte de a se putea lua o hotărîre, a spus el, mareșalul aerului, Sir Hugh Dowding, „trebuie să aibă posibilitatea să-și expună părerile”.

La 15 mai, ora 11, a început cea importantă ședință a cabinetului, cu participarea lui Dowding — și de-aici încolo documentele încep să ridice întrebări. Există trei surse competente despre cele petrecute: Dowding, generalul Jacob, secretar militar adjuncț al cabinetului, și documentele recent publicate. (În mod ciudat, Churchill nu relatează ședința în memoriile sale.) Potrivit cu minuta ședinței, Churchill ar fi declarat: „Militarii trebuie să hotărască dacă vom trimite în Franța noi escadrole de avioane de vânătoare”. El ar mai fi sugerat că „nu i-ar fi greu cabinetului de război să se pronunțe împotriva trimiterii unor noi escadrole”. Foarte ciudat este faptul că, dacă ar fi să ne luăm după minuta ședinței, s-ar spune că Dowding nici n-a fost de față la discuția privind escadrolele de avioane de vânătoare.

Din alte surse rezultă însă absolut clar că — din motive sentimentale — Churchill era în favoarea trimiterii de avioane de vânătoare și că intervenția lui Dowding a avut un rol decisiv în hotărîrea de a nu fi trimise. Generalul Jacob, de pildă, a scris ulterior: „Păreriile oscilau. Dowding, un om auster, a vorbit clar și bine, iar argumentarea sa în favoarea întoarcerii în țară a întregului comandament al avioanelor de vânătoare pentru apărarea Marii Britanii a fost foarte puternică. Primul ministru (Neville Chamberlain — n. trad.) era sfîșiat în două”.

În biografia sa, scrisă de asistentul său personal din timpul războiului, Robert Wright, propria relatare a lui Dowding este precisă: „Eram extrem de preocupat de necesitatea vitală de a-l convinge pe primul ministru de gravitatea situației. Mă înarmasem cu

un grafic înfățișînd raportul dintre avioanele „Hurricane” pierdute și aparatele care le-au înlocuit. M-am ridicat în picioare și, luînd cu mine graficul, m-am îndreptat spre fotoliul ocupat de primul ministru. M-am aplecat, am pus graficul pe masă în fața lui și am spus că, dacă actualul ritm al pierderilor continuă încă două săptămîni, nu ne va mai rămîne nici un singur „Hurricane” în Franța sau în Marea Britanie. Am accentuat în mod deosebit cuvintele «sau în Marea Britanie». Am obținut efectul scontat”.

Cît privește minuta ședinței, ea nu înregistrează intervenția lui Dowding. E menționată doar hotărîrea că „pentru moment nu vor mai fi trimise în Franța alte escadrole de avioane de vânătoare”.

Cum se explică această omisiune? Secretarul cabinetului, Sir Edward Bridges, trebuie să-și fi dat seama de importanța intervenției lui Dowding. Dar, atunci cînd redacta minutele reuniunilor guvernamentale, Bridges obișnuia să verifice în prealabil cu Churchill problemele controversate. A eliminat oare Churchill din documente intervențiile lui Dowding?

O referire la intervențiile lui Dowding figurează totuși indirect în minuta ședinței cabinetului din ziua următoare (16 mai). Churchill, arată documentul, era în favoarea trimiterii a șase escadrole. Ministrul aerului, Sinclair, a ripostat. El a subliniat că „șeful comandamentului avioanelor de vânătoare (Dowding) protestase energic în ziua precedentă împotriva plecării din Anglia a oricăror avioane de vânătoare. El nu-și schimbase părerea, nici măcar atunci cînd i se arătase care era situația din Franța”.

Respingînd cererea lui Churchill, cabinetul de război a hotărît să trimită numai patru escadrole, rezervîndu-și dreptul să expedieze alte două mai tîrziu. În plus, atunci cînd Churchill a plecat cu avionul la Paris în după-amiaza de 16 mai și — „trăznit” de situația Franței — a telegrafiat în Marea Britanie cerînd alte șase escadrole, Newall, la o ședință a cabinetului de la ora 23, prezidată de Neville Chamberlain, s-a opus categoric. Cele șase escadrole au fost trimise în Franța, dar Newall a insistat ca ele să-și aibă bazele pe aerodromuri engleze din Kent.

Dar, chiar și în aceste condiții, consilierii militari ai guvernului continuau să-și manifeste îngrijorarea. Din nou Dowding e acela care a turnat gaz peste foc. La ședința cabinetului din 20

mai, șefii statelor majore și-au prezentat opinia definitivă: „Nu putem ajunge la altă concluzie decât că am atins limita absolută a ajutorului aerian pe care ne putem permite să-l acordăm Franței, dacă vrem să avem vreo șansă de a apăra Marea Britanie...”. Ca dovadă, ei au produs o scrisoare redactată de Dowding îndată după ce plecase de la ședința cabinetului din 15 mai. „Dacă forța de apărare internă este secătuită în cadrul unor încercări disperate de a remedia situația din Franța — scria el — înfrângerea în Franța va însemna înfrin-

gerea finală, completă și iremediabilă a Marii Britanii”.

În această situație, în ședința sa din 20 mai, cabinetul de război „a acceptat să nu fie retrase alte escadrile”.

Explicația cea mai simplă a încăpăținării lui Churchill în tot cursul acestui conflict este că se afla într-un impas. În mod inexplicabil, el declară în memoriile sale: „Mareșalul Dowding îmi declarase că ar putea să apere insula cu 25 escadrile de avioane.”

Dowding a negat totdeauna afirmația de mai sus. Iar minutele reuniuni-

lor cabinetului arată acum absolut clar că, departe de a menționa cifra de 25 de escadrile, consilierii militari ai guvernului s-au străduit în tot cursul lunii mai să-l convingă pe Churchill că apărarea Marii Britanii reclama un număr de escadrile de peste două ori mai mare. De unde a scos Churchill cifra de 25? Oricum, ea ar fi putut să-i coste pe englezi „bătălia pentru Anglia”.

PE COPERTA: Avioane de vânătoare „Spitfire” (obiectul conflictului) în misiune; în medalion, Winston Churchill (în anii războiului) și Hugh Dowding.

„MIREASA” INCOMODĂ

Un alt episod recent dezvăluit din culisele celui de-al doilea război mondial se referă la relațiile dintre Franklin Delano Roosevelt și generalul de Gaulle. Documente de arhivă, date de curind publicității la Washington, arată o dată mai mult că raporturile dintre cei doi oameni politici erau departe de a fi cordiale, fostul președinte al S.U.A. nutrind resentimente nedismulate la adresa conducătorului „Franței libere”. După cum se știe, de Gaulle se opunea tendințelor hegemonice ale cuceririlor conducătoare americane, care urmăreau încă din anii războiului să ocupe locul Franței în teritoriile aflate pe-atunci sub regim colonial francez. Iată, în relația ziarului „Le Monde”, ce cuprind documentele mai sus menționate.

În 1943, președintele Roosevelt era atît de exasperat de atitudinea generalului de Gaulle încît dorea să scape de el numindu-l... guvernator al Madagascarului.

Ultimul volum al arhivelor diplomatice americane din cursul celui de-al doilea război mondial, publicat recent de Departamentul de Stat, cuprinde o lungă scrisoare în care președintele Roosevelt se plînge amarnic primului ministru britanic, Winston Churchill, de neplăcerile pe care i le provoacă „mireasa”.

După conferința de la Casablanca, din ianuarie 1943, în cursul căreia încercaseră să unifice tendințele franceze rivale din Africa de Nord, Roosevelt și Churchill, în corespondența lor secretă, îl numeau pe generalul Giraud*) „mirele”, iar pe generalul de Gaulle „mireasa”.

„Sînt dezolat, dar mi se pare că mireasa se poartă din ce în ce mai urît — îi scria Roosevelt lui Churchill la 3

*) Generalul Henri Giraud (1879—1949) a fost, din noiembrie 1942 (după moartea amiralului Darlan), conducătorul civil și militar al teritoriilor coloniale franceze din Africa. Din mai 1943, e copreședinte al Comitetului francez de eliberare națională de la Alger, pînă în noiembrie același an, cînd se retrage din viața politică, devenind comandant-șef al forțelor franceze (pînă în aprilie 1944).

ROOSEVELT

„Poate că ați vrea să-l numiți guvernator al Madagascarului...”

DE GAULLE

În anii cînd conducea Comitetul de la Alger

mai 1943. Atitudinea ei este pur și simplu insuportabilă”. Iar președintele Statelor Unite încheia: „Nu știu ce să fac cu de Gaulle. Poate că ați vrea să-l numiți guvernator al Madagascarului”.

Aceasta este scrisoarea în care Roosevelt își mărturisea pentru prima oară, în mod amănunțit, dorința de a impune Franței după eliberare o ocupație militară anglo-americană de șase luni pînă la un an, timp în care să se pregătească „o nouă formă de guvernămînt”. Pînă atunci, el îi propunea lui Churchill să-l înlăture pe de Gaulle din Comitetul național francez care se instalase recent la Alger și să constituie un comitet mai conform gusturilor lor, sub autoritatea generalului Giraud. „Nu cred că acest comitet ar trebui să acționeze în calitate de guvern provizoriu; el ar putea să îndeplinească funcții consultative” — scria Roosevelt.

Exprimîndu-și temerea că de Gaulle ar putea provoca la Alger „tulburări între diferite elemente...”, manifestații și chiar răscoale”, Roosevelt scria că e „tot mai nemulțumit de mașinațiile continue ale lui de Gaulle”.

După trei luni, Roosevelt și Churchill au fost în dezacord în problema recunoașterii Comitetului de la Alger, problemă care avea să ocupe o bună parte a discuțiilor lor la conferința de la Québec.

Volumul de arhive diplomatice publicat de Departamentul de Stat relatează eforturile zadarnice întreprinse de Marea Britanie și Canada pentru a cădea de acord cu Statele Unite asupra unei declarații comune de recunoaștere formală. În cursul unei lungi discuții cu secretarul de stat al S.U.A., Cordell Hull, Anthony Eden, ministrul de externe britanic, a mers pînă acolo încît i-a reamintit că în 1940 de Gaulle fusese „singurul prieten” al englezilor. În cele din urmă, Statele

Unite au publicat o declarație separată, mult mai restrictivă decît acelea ale aliaților lor.

Darea de seamă a ședinței din 22 august 1943 din cadrul conferinței de la Québec consemnează printre altele: „Primul ministru (Churchill) a declarat că toate elementele liberale din lume, inclusiv guvernele în exil și Uniunea Sovietică, cer o hotărîre imediată acordînd deplină recunoaștere Comitetului francez de la Alger.

„Președintele (Roosevelt) a exprimat punctul de vedere că noi (aliații) trebuie să ne gîndim la viitorul Franței care, după părerea lui, nu ar fi slujit cîtuși de puțin prin abandonarea controlului complet asupra poporului francez în favoarea grupului care alcătuiește în prezent Comitetul”.

După două zile se hotăra să se publice declarații separate. Într-o scrisoare a secretarului de stat Cordell Hull către directorul diviziei europene a Departamentului de Stat, Ray Atherton, Hull arată că, fără „încăpăținarea lui Anthony Eden”, Roosevelt ar fi putut să-l convingă pe Churchill să fie mai rezervat în ce privește sprijinul pe care-l acorda Comitetului de la Alger.

Într-adevăr, încrederea lui Churchill în „francezii liberi” nu era nelimitată. Volumul de arhive recent publicat dezvăluie că la 24 mai 1943, la Washington, cînd conducătorii militari anglo-americani au prezentat lui Roosevelt și lui Churchill planurile debarcării în Normandia, generalul Marshall** a întrebat dacă ar fi posibil ca „francezii liberi” să fie informați de acest plan de vreme ce forțele lor ar urma să fie utilizate. „Primul ministru (Churchill) a răspuns că acest lucru ar fi extrem de periculos. El a considerat că este foarte important ca francezii să nu fie informați asupra hotărîrilor...”

** Pe atunci șeful statului major al forțelor S.U.A.

S-A ÎNTÂMPLAT ÎN 1996

I. M. Ștefan

II. SURPRIZE PE DRUM

Medicii spuneau că progresele convalescenței lui Michael Coldrin fuseseră „neșteptat de rapide”. Dar numai el știa câte drame, mici și mari, a avut de înfruntat. Tratamente fizice, chimice, chirurgicale interveniseră adesea pentru a corecta deficiențele care se iveau. Coardele vocale nu reveniseră la suplețea de altădată și au trebuit înlocuite cu altele, artificiale. I se făcuse și o delicată operație pe ochi, deoarece continua să aibă frecvente tulburări de vedere. Trebuise să reinvețe să vorbească, să scrie, să meargă. Mișcările, gesturile se coordonau cu greu. Mîncărurile nu aveau același gust ca înainte, simțul mirosului fusese restabilit doar parțial. O întinsă zonă a pielii era lipsită de sensibilitate, de parcă nervii ar fi fost tăiați. Avea dureri de piept, de stomac, de cap, aproape cronice, care cedau anevoie.

Psihic era același, dar fizic abia trebuia să se regăsească.

Se hotărîse că mai urma să rămînă pe Lună doar opt sau nouă zile. Pretutindeni se vorbea despre succesul „metodei Starsen”, care promitea pentru prima dată o recuperare cvasitotală după decongelare. Dar mai avea de străbătut un drum lung pentru a deveni un om pe deplin normal. Mersul nesigur, poticnit, îl exaspera, iar vorbirea lentă, uneori bilbiită, îi dădea un simțămînt de inferioritate ori de cîte ori purta o conversație. Un sughiț sîcior, căruia medicii nu-i veniseră de hac, revenea iar și iar, zguduindu-i tot trupul.

Începuseră să-l antreneze și în ce privește reducerea somnului, reducere prin care omenirea de la sfîrșitul veacului cîștiga un timp imens, altădată irosit. Deocamdată, datorită tratamentului chimic, se simțea odihnit dacă dormea o dată la două zile cîte patru ore. Peste două luni urma să ajungă la condiția curentă : să doarmă doar odată pe săptămînă.

Oglinda îi arăta că nu îmbătrînise de loc și nostima secretară a clinicii îl tulbura ca pe un adolescent. Programul de readaptare care-i fusese prescris era destul de plicticos, uneori chiar foarte enervant. Cel mai mult îl supăra ceea ce numise „bariera”. Cantitatea de informație pe care avea voie să o primească, atît științifică cit și personală, era strict plafonată. „Scoarta trebuie menajată cel mai mult !” îi explicase nu o dată doctorul Starsen. Salvatorul lui era un individ taciturn, interesat aproape numai de cercetările lui.

Mike avea un însoțitor permanent, pe Enrico Calderas, neurochirurgul. Se înțelegea destul de bine cu el, dar uneori îi reproșa excesivele îndemnuri la cumînțenie. „Guvernanta” lui mai făcea pe ici pe colo concesii, dar în general se comporta cu severitatea prescrisă de doctorul Starsen.

Orele de lectură îi erau limitate la două pe zi ; să scrie avea voie doar jumătate de oră. În aceste condiții, se resemnase deocamdată să răsfoiască reviste științifice de informație generală, extrăgîndu-și cu un scris încă nesigur, fișe, așa cum procedase întotdeauna în activitatea sa. Începea astfel să recupereze, măcar în linii generale, elementele evoluției umane din care absentase timp de aproape 25 de ani. Numai că nici revistele pe care încerca să le urmărească sistematic nu i se dădeau toate. „Lipsește unele numere”, i se răspundea. Era o minciună străvezie.

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT („Lumea” nr. 9)

Supus congelării în anul 1971, datorită unei boli incurabile prin mijloacele vremii, Michael Coldrin, un om de știință, e trezit la viață în 1996 și constată, spre surprinderea sa, că se află pe Lună. Reamintim că în nuvela de față, autorul a inclus numeroase prognoze formulate de savanți între 1960—1970, confruntîndu-le cu viziunea de anticipație a povestirii.

Cînd se înfurie și protestă vehement, cerînd microfilmele, i se explică despre ce era vorba : numerele „oprite” erau cele conținînd articole de sinteză care i-ar fi putut produce „un șoc”.

Adevărul era că, în străfundul conștiinței sale, știa că dreptatea e de partea celor care-i dictau toate aceste „restricții”. Ușurința cu care obosea i-o dovedea pe deplin.

Și mai strictă era „bariera” în ce privește informațiile personale. Datele care i se furnizau cu privire la rude și prieteni erau sumare și incomplete, despre unii nici nu i se spunea dacă mai trăiesc sau nu. I se îngăduise totuși un schimb de cuvinte prin radio cu Anthony, fără să i se dea însă autorizația să-i vadă chipul. Fiul său fusese probabil „dresat” ca să dea răspunsuri stereotipe.

Cît despre Diana, ezitase să ceară vești despre ea, deși simțea nevoia s-o revadă mai mult decît pe oricine altcineva. Nu voia s-o tulbure în noua existență pe care desigur că și-o crease. Avea firește o familie, își realizase probabil visul de a studia medicina... Ar fi vrut s-o știe fericită. Ar fi vrut — și totuși simțea că l-ar fi durut s-o știe fericită alături de altcineva. De fapt, nutrea speranța ascunsă că și ea îl va aștepta pe cosmodromul terestru și-n mintea lui construia zeci de variante ale revederii, din care nu lipsea nici cea mai optimistă : Diana alergînd spre el, aruncîndu-i-se în brațe, mărturisindu-i că nu a găsit pe nimeni care să-l înlocuiască. Era un gînd absurd, o ipoteză cu totul neverosimilă, dar nu putea să renunțe la ea.

Din cînd în cînd, i se îngăduia să aibă oaspeți. Așa se întîmplase și cu prilejul vizitei pe Lună a unui demograf cunoscut, austriacul Heinz Schill, pe care-l cunoscuse cîndva la un congres de istorie a științelor. Și el fusese „dresat” să nu-l copleșească prin informații și de aceea conversația se desfășura crispat.

— Deci cine a avut dreptate ? îl întrebă în cele din urmă Michael. Nimeni nu-mi spune măcar ce populație are astăzi Pămîntul... Prognoza de bază mi-o amintesc. Pînă în anul 1995 urma să ajungă la 5,7 miliarde locuitori, apoi, pe la mijlocul veacului XXI, la peste 20 de miliarde.

Schill ezită cîteva secunde, apoi se hotărî să vorbească.

— Prognoza s-a dovedit exagerată. Astăzi, în 1996, avem 4,93 miliarde locuitori. Abia în anul 2000 vom trece de 5 miliarde. Ritmul de creștere a slăbit și, cred eu, va continua să slăbească. Unii vorbesc de un nivel cvasistaționar de circa 8 miliarde de locuitori în jurul anului 2093...

— Asta înseamnă că „explozia demografică” nu s-a produs...

— Nu, și nici nu cred că se va mai produce.

Afară, dincolo de cupola de cristal, o navă țîșni din adîncul unei mine lunare. O diră roșie, strălucitoare, rămînea în urma ei. Probabil un transport de titan, metal destul de rar în stare pură pe Pămînt, dar disponibil în mari cantități pe Lună.

Lumina orbitoare a lansării căzu și asupra marelui observator astronomic lunar, a cărui construcție tocmai se terminase. Coldrin se gîndi că existența acestui observator confirma declarația pe care o făcuse Wernher von Braun în 1964 revistei „New Scientist” : „Din punct de vedere astronomic, cele mai importante descoperiri privind natura, extensiunea și originea Universului nostru vor fi realizate cu ajutorul marilor telescoape construite pe Lună și cu ajutorul celor care se vor roti în jurul globului”.

Cu cîteva zile înaintea plecării i se îngăduise să asiste la o piesă de teatru, care făcu asupra lui o impresie puternică. Spectacolul se desfășura într-un parc al așezării lunare. Pe o scenă circulară, cu decoruri puține, stilizate, actorii înfățișau un conflict între generații. Spectatorii nu erau pasivi. Cei care aveau ceva de spus, urcau pe scenă, interveneau în dialog, contestau soluțiile autorului și propuneau să se dea acțiunii un alt curs. Mike avu sentimentul unei participări totale la piesă. Era evident că piesa nu avea în fiecare scenă aceeași desfășurare.

În ultimul timp, Mike începuse să extragă pe fișe, cu perseverență și pasiune, păreri ale unor oameni de știință din deceniul al șaptelea cu privire la viitor. Din confruntarea lor cu prezentul rezultau multe concluzii interesante.

Satelitul alb

Racheta se afla la 16 mii kilometri de Pământ, cind în depărtare se ivi un straniu corp alb, strălucitor, de o rotunjime aproape perfectă, care se rotea în jurul Terrei.

— Nu cunoșteam această a doua Lună pe vremea mea, spuse Coldrin, deși, ca astronom, nu înțeleg cum de nu fusese detectată. Are un diametru de cel puțin 50 de kilometri.

— Mai precis, 53,6 km, răspuse Enrico. E „satelitul de gheață”.

— Adică ?

— Să-ți explic. E vorba de un satelit artificial permanent. După ce Antarctica și Groenlanda au fost dezghețate cu ajutorul marilor sori-sateliti artificiali, apa oceanelor a început să crească amenințător. Mai multe orașe de coastă ar fi fost acoperite dacă nu s-ar fi preconizat crearea, prin acumulări succesive, a acestui satelit.

— Excelentă idee, Enrico. În felul acesta, apa excesivă era evacuată, dar nu pierdută, rămînind ca o rezervă a Terrei...

— Intocmai, confirmă neurochirurgul. La asta s-au și gîndit savanții. Blocurile de gheață sînt puternic comprimate, iar în centrul lor se află un nucleu din material pietros, provenit din masivele muntoase ale Antarcticii. Ca atare, corpul ceresc are o masă și o densitate sporită, care-i asigură stabilitatea. Suprafața globului alb este tratată chimic pentru a se evita procesul de evaporare.

Globul terestru, uriaș, ocupa acum o mare parte din cer. Emisfera îndreptată spre navă era învăluită în noapte și luminile marilor concentrări urbane se zăreau deslușit. Enrico îi aminti de declarația pe care profesorul Richard Mayer, de la Universitatea din California, o făcuse în 1970 unui ziarist englez — „În jurul Golfului Bengal vor lua naștere o serie de Tokio-uri” — și-l îndemnă să privească atent prin luneta fixată de hublou. Într-adevăr, între Madras și Rangoon străluceau luminile a cel puțin opt metropole, dintre care una era desigur vechea Calcutta, a cărei populație crescuse simțitor. Oare aceste megalopole fuseseră concepute mai rațional decît vechile orașe ?

Cu mii de kilometri mai spre nord, în Siberia, sclipirile argintii ale unor mari fluvii dovedeau că gigantul proiect al inginerului Davidov fusese îndeplinit. O mare parte din cursurile lui Obi și Ienisei erau dirijate spre sud, pentru fertilizarea regiunilor aride ale Kazahstanului. Privirea îi rătăci mai departe, spre nord-est. De-a lungul strîmtoarei Behring, care lega America de Asia, un gigantic baraj unea continentele. Construcția, de multă vreme proiectată, vizibilă printr-o splendidă salbă de lumini, avea pentru Coldrin o semnificație precisă : apele reci ale Arcticii nu mai puteau pătrunde spre sud, iar apele Pacificului încălzeau acum coastele Alaskăi, Kamciatkăi, Siberiei răsăritene.

Ochii îi alunecară apoi departe spre apus. În Africa apăruseră Marea Congo-ului și Marea Ciad, puternice rezervoare de fertilitate.

Dar Mediterana ? Își aminti de îndrăznețul plan al inginerului Hermann Soergel, care preconizase cîștigarea de pămînturi în zona mediteraneană — în total peste 660 mii kilometri pătrați — prin construcția unui baraj la Gibraltar. Nivelul mării ar fi scăzut cu 200 metri, întinderea Greciei, Italiei, Tunisiei sporind cu aproape o treime... Dar forma cunoscută a acestui bazin era neschimbată, deci planul acesta nu fusese aplicat.

Mike scoase una din fișele sale și citi : A.R. Todd, profesor de chimie la Cambridge și laureat al Premiului Nobel — „Extinderea terenurilor agricole prin recuperarea zonelor altădată fertile și prin punerea în valoare a unor vaste regiuni aride ale lumii, se va produce la o scară modestă, devenind probabil o preocupare mai importantă abia către sfîrșitul secolului”... Afirmația data de acum 30 de ani și faptele dovedeau că savantul se înșelase. Marile transformări începuseră cu mult mai devreme decît presupusese el.

— Știi ce voiam să te întreb, Enrico ? spuse Coldrin. Îmi amintesc că în anul 1970 a dispărut în jungla peruviană o expediție antropologică, probabil nîmicită de triburi sălbatice. În deceniile precedente se mai semnalaseră cîteva asemenea întâmplări tragice... Dar de atunci ?

— Ultimul caz s-a petrecut în 1981. Îmi aduc aminte că s-a scris mult despre acest lucru.

— E și firesc : înseamnă că acum cincisprezece ani, marea civilizație mai coexistă cu epoca de piatră.

Coldrin îl privi concentrat pe Calderas, apoi întrebă :

— Dar astăzi ? S-ar mai putea întimpla un asemenea accident ?

— Cred că nu, răspuse „guvernanta”. În America de Sud, de pildă, civilizația a pătruns pretutindeni. Asta nu înseamnă că s-a realizat încă tot ce trebuia.

— Mai împede, Enrico : există și în 1996 zone subdezvoltate, unde riști să te întâlnești cu sălbăticiii sau unde bîntuie foamea cronică ?

Neurochirurgul își luă un aer oficial cînd răspuse :

— Un plan al O.N.U. prevede eradicarea subdezvoltării, în forme ele cele mai grave, pînă în anul 2010. De altfel, îngăduie-mi să-ți amintesc și eu de o prognoză, al cărei pesimism întrece cu mult realitatea. Scoase din raftul bibliotecii uzuale a navei o mică crocartă — un lexicon de citate — și o introduse în aparatul de citit. Dădu comanda corespunzătoare și acesta citi : „Aș vrea să ajung să-mi regret cuvintele, dar din păcate sînt sigur că, peste 20 de ani, lumea mai puțin dezvoltată va fi tot atît de flămîndă, tot atît de relativ nedezvoltată și tot atît de dezesperant de săracă pe cît este astăzi. Și aceasta în ciuda faptului că, după cum știm, Pămîntul are destule resurse — tehnice, științifice și materiale — pentru a elimina sărăcia, bolile și moartea prematură pentru întreaga rasă umană”.

— Cine și cînd a schițat tabloul ăsta sumbru ? întrebă Mike.

— Cine ? Abdus Salam, profesor de fizică teoretică la Londra, ilustră personalitate a vieții științifice engleze și pakistaneze.

— Cînd ?

— Puțini ani înaintea congelării tale.

— Aș putea să mai văd o dată filmul acela care s-a dat ieri la televiziune, Enrico ? Mi-a plăcut grozav.

— Cel cu „noul Charlot” ? Nimic mai simplu. Trebuie doar să-l cauți în înregistratorul televizorului de la bordul rachetei.

După cîteva minute, filmul se desfășura în fața lor. „Noul Charlot” era un personaj creat de actorul Louis Bisse, prin analogie cu „Chaplin”-ul din trecut. Iată-l în munți, unde vrea să se plimbe. Dar tot peisajul montan e „prelucrat”. Șosele rulante îl străbat într-o rețea deasă, cabanele sînt foarte apropiate una de cealaltă. Vrea să se așeze într-o poiană, dar glasul unui robot îl avertizează că a nimerit într-un „spațiu natural protejat”. Vrea să se infunde pe cărările unei păduri, dar și acolo îl tîlnește la fiecare pas obstacole artificiale. În sfîrșit, se hotărăște să ia o cameră la o cabană. Dar nîmerește într-o încăpere unde peretele-ecran de televiziune s-a defectat și nu poate fi întrerupt. Schimbă camera și încearcă să se destîndă ascultînd un concert la radio. Dar e tocmai un concert experimental de muzică „antimelodică”, în care efectele sînt obținute prin zgomete ritmate realizate cu ajutorul cuielor, talgerelor, farfuriilor, bastoanelor ș.a.m.d. Cere apoi o carte, ca să se calmeze prin lectură ei, dar biblioteca nu are decît microcărți, a căror citire se face automat, cu glasul impersonal al robotului. În sfîrșit, se hotărăște să se culce, rîvnind cel puțin la un vis frumos. Dar „automatul-vital” — aparatul brățară pe care îl poartă pe mină — îl avertizează că e zadarnic : toxinele de oboseală i-au fost absorbite, așa încît nu va adormi decît cel mai devreme peste trei zile. Și tot automatul îi amintește că trebuie să se prezinte urgent la controlul medical preventiv, căruia îi sînt supuși toți locuitorii Terrei...

Enrico în dificultate

Pilotul rachetei, Pierre Friche, un lungan jovial și vorbăreț, tocmai intrase în cabină. Avea în mină un mic instrument cu mai multe cadrane, care îi îngăduiau controlul navei din orice încăpere s-ar fi aflat.

— Cum se simt pasagerii mei ?

— Foarte bine ! răspuse Mike și, în aceeași clipă, își dădu seama că pilotul remarcase vorbirea lui puțin împiedicată. Totuși, continuă :

— Spune-mi ceva, prietene. Știi că astăzi voiajele Terra-Lună și retur sînt mult mai sigure ca altădată. Decolarea, dirijarea, coborîrea se efectuează fără emoțiile și complicațiile din trecut.

— Care trecut ? se interesează Pierre.

Mike zîmbi. Își închipuise că toată lumea identifica „trecutul” cu vremea congelării lui.

— Mă gîndeam la anii 1970-1971.

— Aha ! La asta vă refereați. Prin 1970 a fost și accidentul acela stupid cu „Apollo-13”. Gata să piară trei cosmonauți din pricina unei explozii la bord. Așa ceva n-ar mai fi posibil astăzi. Un sistem de control automat ne indică în orice clipă starea tuturor sistemelor de bord.

Coldrin auzi un discret oftat de ușurare lîngă el. Era „guvernanta”. Răspunsul pilotului îl liniștise pe Enrico, dar se pare că nu fusese dinainte sigur de el ; poate fiindcă pe Friche uitaseră să-l „înstruiască”. Această deducție îl făcu pe Mike să persevereze :

— Deci, pe scurt, nu ne paște nici un pericol : Totul e ca o promenadă în Montmartre.

Pilotul își întinse picioarele și ridică din sprincene :

— Asta nu ! Eu am și cerut mutarea mea pe altă rută cosmică — spre Marte de pildă — unde mă simt mai liniștit.

— Mai liniștit decât pe traseul Pământ-Lună ? întrebă intrigat Coldrin.

— Cred și eu ! Mi se pare că celălalt pasager, prietenul dumneavoastră, protestează, dar n-are dreptate. Există un pericol aici... și toți simțim conștiența de el. În ultimii cinci ani, i-au căzut victimă două lunabuze turistice și opt rachete științifice. Vă voi explica exact cum stau lucrurile. De la primul satelit, adică din 1957, s-au lansat zeci de mii de obiecte în spațiul circumterestru. Aproape toate s-au desființat în subansambluri. Majoritatea au căzut înapoi pe Pământ, altele însă își vor mai continua revoluția multe decenii, poate chiar secole. În 1980, numărul națiunilor lansatoare ajunsese la douăsprezece : Uniunea Sovietică, S.U.A., Anglia, China, Franța, Argentina, Brazilia, Canada, Japonia, India, Italia, Australia. Acum sînt și mai multe. E drept, spațiul circumterestru e mare, dar nimeni nu s-a gîndit serios că și acolo e nevoie de ordine, că ar fi trebuit acționat serios pentru cunoașterea precisă a orbitelor și chiar pentru recuperarea unor asemenea obiecte rătăcitoare, în imensa lor majoritate inutile.

— Și extrem de primejdioase, după cîte înțeleg ! sublinie Coldrin, cu un accent ironic la adresa lui Calderas. O adevărată poluare a Cosmosului.

— Firește, continuă pilotul, după ce aruncase o privire nedumerită spre figura contrariată a neurochirurgului. Progresele sînt incontestabil mari. A trecut de mult vremea navelor greoaie și extrem de costisitoare ale deceniului șapte. În Cosmos nu mai pleacă obiecte de mii și mii de tone, nu se mai fac numărători inverse la fiecare lansare. Dar gîndiți-vă, de pildă, că numai eu fac anual 26 de zboruri Pământ-Lună și retur, iar la societatea mea lucrează pe acest traseu peste trei sute de piloți... Am citit recent că riscul unei coliziuni cu un corp ceresc artificial sau cu un fragment din el este de 34 de ori mai mare decât riscul unei ciocniri cu un meteorit.

Vrînd să-l tachineze pe Enrico, Mike remarcă :

— Sîntem deci pînă în orice clipă de un dezastru, de o primejdie creată de om.

— N-o luați chiar așa ! rise pilotul. Eu am însă trei copii și prefer pur și simplu altă rută.

Se lăsă o liniște puțin stînjinitoare, apoi Enrico adăugă sec :

— Pierre Friche a uitat să precizeze cîteva lucruri esențiale. N-a arătat că, acum trei ani, o comisie tehnică internațională a început coordonarea strictă a lansărilor și recuperarea obiectelor spațiale inutile. N-a menționat nici că, încă de acum două decenii, s-au tras semnale de alarmă împotriva a ceea ce unii numeau o veritabilă „anarhie cosmică”. Nu ne-a spus că, în caz de accident, există stațiile orbitale permanente, de unde se poate obține ajutor în cîteva ore...

Nu văd însă unde ne duce toată această discuție...

Pilotul se ridică stingherit de pe scaun. Era mirat și spuse de-a dreptul :

— Vorbii că și cum aș fi jignit pe cineva. Pur și simplu nu pricep ce păcat am comis. În orice caz, îmi pare rău că am început discuția asta...

Plecă în cabina sa. Calderas, congestionat de enervare, nu mai spuse multă vreme nimic.

Capsula verde

— Știi, Enrico, spuse Mike, m-ar interesa să aflu dacă mașina electronică de la bordul rachetei noastre se bazează pe vreun principiu nou, deosebit, sau dimpotrivă pe o idee mai veche ?

— Mai bine îl întrebai asta pe pilot, în loc să faci bilanțul primejdiilor... Bosumflat cum era, Calderas își strînsese buzele în-

tr-un rictus ce-i era caracteristic. Se apropie totuși de aparatul, în formă de disc, fixat de perete și începu să-l studieze :

— Cred că e un sistem nou. E vorba de utilizarea acizilor nucleici în calculatoare. Biologia e pusă tot mai mult să lucreze în slujba tehnicii... Dar, dacă mă gîndesc bine, ideea nu e totuși de dată recentă.

Recurse din nou la lexiconul de citate.

— Am găsit ! Uite ce spunea Norbert Wiener — cel care a creat, după cum știi, termenul cibernetică — în ultimul an al vieții sale : „În legătură cu memoria nervoasă și cu rolul complexelor acidului nucleic, cred că este pe deplin posibil ca proprietățile de memorie ale unor astfel de complexe să poată fi utilizate în mașinile care au nevoie de o memorie artificială”. Se potrivește perfect și...

În aceeași clipă, racheta se cutremură, iar în hubloul din dreapta își o jerbă orbitoare de scinte. Cîteva secunde, nava trozni și păru că se va frînge, apoi totul se cufundă în liniște.

— Nu poate fi nimic grav, spuse Enrico, dar părea destul de agitat.

Coldrin își apăsă puternic fruntea cu palma stîngă. Obișnuita lui migrenă se prefăcuse într-o zvîcnire neîntreruptă a durerii, undeva în cutia craniană.

În sfîrșit, Pierre Friche apărui în cadrul ușii. Chipul său exprima fără echivoc seriozitatea situației.

— S-a produs o avarie gravă. Trecem în capsula de rezervă și ne desprindem cit mai repede de racheta... Nava noastră poate să explodeze dintr-o clipă într-alta.

Fără să-l întrebe nimic, Enrico și Mike își puseră costumele cosmice și pătrunseră în capsulă, o rachetă secundară foarte mică, atașată de racheta de bază.

Pilotul efectua în cîteva clipe manevra de desprindere.

După un timp, Mike întrebă :

— Nu putem cere ajutor de la vreo stație orbitală ? Calderas spunea că sînt special echipate în acest scop...

Racheta de bază abia se mai vedea, ca un punct în depărtare.

În locul răspunsului lui Friche, se produse explozia navei principale, din fericire fără ca vreo schijă să ajungă pînă la ei.

Pilotul avea o expresie severă și concentrată, de parcă individul jovial și vorbăreț pe care-l cunoscuseră cu puțină vreme în urmă, ar fi dispărut cu desăvîrșire. Nu izbutiră nici măcar să intre în legătură cu stația de comandă de pe Pământ : sistemul de antene al capsulei în care se aflau fusese și el avariat. Le spuse cu o desăvîrșită stăpînire de sine :

— Sîntem la patru mii de kilometri de Pământ, deasupra Noii Guinee. Fiți, liniștiți. Vom ateriza lin, fără dificultate. În zilele noastre, operația aceasta e foarte simplă... Vreau să fac o precizare : n-a fost un obiect cosmic artificial, ci un mic meteorit.

— Deși șansele erau de 34 de ori mai mici, observă Mike.

Capsula atinse solul. Erau pe un platou cu o vegetație bogată, împresurat de păduri și de un brîu foarte înalt de munți. Ieșiră din vehicul, bucușori să respire aerul tare. Mike pășea greu, datorită atracției sporite a Terrei, cu toate că făcuse multe exerciții de adaptare la gravitația Pămîntului în aparatele speciale ale sanatoriului lunar. Un grup de negri se lîv pe coama unui deal și porni spre ei.

— Ai vreo armă automată, Pierre ? se interesă Mike.

— Nu se obișnuiește în 1996, răspunse scurt pilotul.

De pe deal soseau acum și niște albi. Aveau cu ei aparataj de filmat.

În aer răsuna apoi zgomotul unor elicoptere. Aterizară repede și o mulțime de persoane se îndreptară spre ei. Doi bărbați se apropiară cei dintîi. Cel care părea mai vîrstnic se recomandă :

— Sînt Will Cross, de la „Australian Astronautic Society”. Fiți bine veniți ! Trebuia să vă întîmpinăm la Woomera. Am observat însă accidentul și am reperat coborîrea capsulei, așa că am venit aici.

Strînse mina lui Mike, apoi îl rugă printr-un semn pe tovarășul său să se apropie. Acesta părea foarte tulburat.

Primul dintre noii veniți i se adresă din nou lui Mike :

— Michael Coldrin, ți-l prezint pe directorul cunoscutului Institut Smithsonian din Washington, Anthony M. Coldrin.

Cei doi bărbați se prăbușiră unul în brațele celuilalt, în timp ce toată asistența încremenise.

Foșnetul vîntului răsuna cu un timbru de orgă.

În numărul viitor :

FASCINAȚIA TERESTRĂ

MEDUNARODNA
POLITIKA

BELGRAD

PREMISE
ALE SECURITĂȚII
EUROPENE

ÎN EXAMINAREA problemelor colaborării europene întâlnim în mod inevitabil o problemă esențială și anume cea a bazelor pe care ar trebui dezvoltată această colaborare și asigurată securitatea în Europa, respectiv a conținutului pe care ele ar trebui să-l capete în procesul realizării lor cât mai depline. Această problemă este prezentă în tratativele bilaterale, care au ca scop lichidarea moștenirii celui de-al doilea război mondial și punerea temeliei unor relații mai trainice pe continentul nostru. Ea este prezentă și în discuțiile legate de pregătirea Conferinței europene de colaborare și securitate. Printre soluțiile propuse în această problemă sînt și unele abordări în fond radicale, dar nu totdeauna și identice, ale acestei problematice complexe.

Bazele pe care ar trebui clădite colaborarea și securitatea în Europa, ca și în orice altă parte a lumii, sînt conținute în Carta O.N.U. și în Declarația cu privire la relațiile de prietenie și colaborare între state, adoptată recent. Acestea sînt principiile coexistenței pașnice active, care trebuie să stea la baza relațiilor între toate statele, indiferent de mărimea, sistemul social-politic sau gradul lor de dezvoltare. În condițiile actuale, cu toate trăsăturile lor complexe și dinamice, aplicarea deplină și creatoare a acestor principii are, firește, o importanță deosebită. De aici și necesitatea ca atît conținutul acestor principii cît și raportul lor reciproc să fie elaborate în spiritul Cartei O.N.U. și în concordanță cu specificul dezvoltării europene.

Principiul respectării integrității teritoriale a țărilor europene ar putea fi considerat drept un principiu de plecare în acțiunea făuririi normelor de bază pentru colaborarea și securitatea europeană. Acest principiu reprezintă o premisă esențială și evidentă pentru pacea și dezvoltarea pașnică a conti-

nentului nostru. De fapt, este mai mult decît limpede că orice încercare de încălcare a integrității teritoriale a oricăreia din țările europene sau de modificare a oricărei frontiere din Europa ar duce la conflicte de o amploare și cu o consecință greu previzibile.

Interzicerea folosirii forței sau amenințării cu forța în relațiile internaționale (în afară de cazul autoapărării, prevăzut și stipulat clar în art. 51, sau în cazul unor măsuri de constrîngere, adoptate de către O.N.U. conform capitolului VII al Cartei) reprezintă astăzi o normă de drept internațional, deși din păcate încă nu totdeauna respectată. Actualele condiții din Europa, cu un complex de interese și cu o concentrare de armament și de forțe militare, fără precedent, dau acestei interdicții o importanță deosebită și o dimensiune cu adevărat dramatică. Aceste condiții cer, în același timp, să fie pusă sub interdicție nu numai recurgerea la acțiuni de război „clasice” chiar „locale”, ci și toate celelalte forme de recurgere la forță sau presiune militară, politică și economică. De fapt, toate acțiunile de acest fel ar duce nemijlocit sau prin escaladare la tulburarea păcii pe continentul nostru și ar pune în primejdie și celelalte valori, care constituie esența și temelia securității europene (și mondiale). Această interdicție presupune și reducerea — prin măsuri regionale de dezarmare, care ar constitui o parte componentă a unui larg proces de dezarmare generală și totală — a posibilităților de a fi încălcată. La interdicție se adaugă și obligația ca toate problemele litigioase — atît cele moștenite din al doilea război mondial și din perioada „războiului rece”, cît și cele care ar putea surveni ulterior — să fie soluționate prin tratative și prin alte mijloace pașnice.

Independența politică a statelor împreună cu integritatea teritorială constituie o valoare de bază a cărei apărare reprezintă „ratio logis” al articolului 2 (4) din Carta O.N.U. Dar independența politică mai este și o categorie complexă, care are contingentă cu celelalte valori ale sistemului normativ al Cartei O.N.U., cum sînt egalitatea suverană a statelor, autodeterminarea și egalitatea în drepturi a popoarelor, precum și neamestecul în treburile interne ale altor țări. Toate aceste valori reprezintă, firește, un ansamblu a cărui esență îl constituie drepturile și posibilitățile reale ale tuturor popoarelor europene de a se dezvolta nestîngherit și de a acționa în raporturile lor internaționale cu drepturi egale. Acest drept presupune și obligația tuturor celorlalte state de a respecta dreptul suveran al fiecărui popor european de a alege în mod liber forma orînduirii social-politice și de a urma acele căi de dezvoltare politică, economică, socială, culturală etc. pe care le consideră că răspund cel mai bine intereselor lor. Aceasta le impune, totodată, obligația de a se abține de la orice amestec în treburile interne ale altor țări — direct sau indirect, prin orice mijloc și sub orice pretext. Înfăptuirea deplină a dreptului respectiv constituie însăși esența procesului de clădire a securității în Europa (ca și în orice altă parte).

Dimensiunea procesului de clădire a securității europene mai pune accent pe

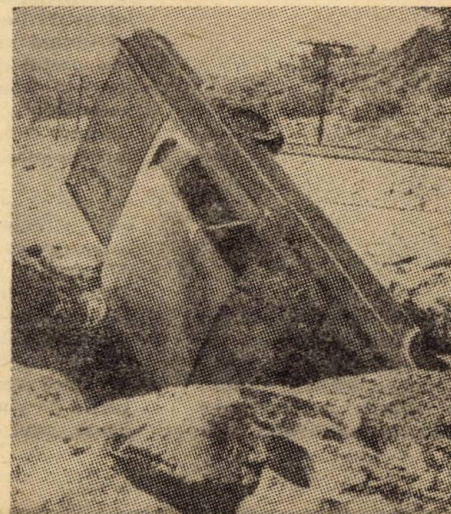
obligația statelor de a colabora în diferite domenii și independent de deosebirile care există între ele, obligație ce decurge din Carta O.N.U. și din Declarația cu privire la relațiile de prietenie și colaborare între state. Dezvoltarea actuală în Europa indică și necesitatea și posibilitatea ca țările europene să colaboreze în toate domeniile de interes comun, folosind căile existente și căutînd altele noi. Prin această colaborare ele ar tinde spre depășirea împărțirii actuale în grupuri restrînse și spre reducerea simțitoare a decalajului care mai există între gradul de dezvoltare economică a diferitelor regiuni europene, precum și spre ajutarea activă a altor regiuni slab dezvoltate și spre deschiderea tot mai largă a Europei față de întreaga lume.

Dacă ținem seama de toate aceste elemente, devine destul de limpede că o dată cu pătrunderea mai profundă în miezul problemelor de colaborare și securitate europeană, s-a întărit tot mai mult și convingerea despre necesitatea schitării principalelor jaloane ale acestei colaborări sub forma unui document care să poată fi adoptat de Conferința general-europeană. De altfel, și propunerile pentru ordinea de zi a unei asemenea conferințe prevăd, într-o formă sau alta, adoptarea unui astfel de document. Un asemenea document nu ar trebui să constituie pur și simplu o repetare a celor cuprinse în Carta O.N.U. și în Declarația amintită, și mai cu seamă nu ar trebui să fie un alibi pentru o eventuală neputință sau lipsă de dorință a participanților la conferință de a aborda cu toată seriozitatea problemele de fond reale ale securității europene. Dimpotrivă, acest document ar trebui să reprezinte o bază normativă indispensabilă pe care să fie clădite relații mai libere, egale și mai sigure în Europa, să constituie un etalon prin care s-ar putea măsura progresul realizat în această acțiune, precum și contribuția reală a celor ce participă la ea.

Dr. Djura NINCICI

FOTOCRONICA

Un efect mai puțin obișnuit al puternicului cutremur de pămînt care a avut loc recent în California

The New York Times

MESAJ NOU, DOCTRINE VECHI

AL DOILEA MESAJ al președintelui Nixon cu privire la Starea Lumii este în esență o reafirmare și actualizare a documentului de anul trecut. El nu pare să conțină idei sau propuneri noi. De fapt, lucrul cel mai izbitor este modul în care tinăra doctrină Nixon seamănă tot mai mult cu vechea politică a Statelor Unite din ultimele două decenii.

Acest lucru este deosebit de vizibil în amplele pasaje în care președintele încearcă să apere politica sa din Asia de sud-est. Deși maniera intervenției

americane s-a schimbat pentru a potoli criticile interne, președintele pare să continue politica asiatică elaborată inițial de John Foster Dulles. El își reafirmă hotărîrea de a onora angajamentele americane în întreaga regiune — angajamente datînd dinaintea schimbării condițiilor la care, afirmă el în alt pasaj, politica americană trebuie să răspundă — și se pare că, din păcate, el extinde aceste angajamente la Cambodgia și Laos.

Deși președintele continuă să ceară creșterea autarhiei aliaților asiatici ai Americii, în mod individual și împreună, el arată că transferarea către forțele locale a răspunderilor în materie de apărare va fi un proces îndelungat și lent.

În ce privește Europa, de asemenea, Nixon reafirmă vechea politică prin expresii ca „noua ecuație strategică de azi”, care se dovedesc a fi pur și simplu o reafirmare a politicii lui McNamara de „descurajare” și „ripostă flexibilă”. El ține seama în mod înțelept de politica răsăriteană a lui Willy Brandt și de inițiativele altora atunci cînd declară: „Azi, aliații noștri vest-europeni sînt pe drept cuvînt dornici să dea propria lor contribuție la tratativele Est-Vest. În acest proces ei își vor exprima tot mai mult părerile și interesele proprii”.

Deși își manifestă speranța că se va ajunge la noi înțelegeri cu Uniunea Sovietică, președintele adoptă în general

o linie dură. Hotărîrea afirmată de el de a persista în dezvoltarea sistemelor de rachete antirachete și a rachetei ofensive americane reduce probabilitatea unei noi inițiative americane pentru a depăși impasul în domeniul dezarmării atunci cînd convorbirile S.A.L.T. vor fi reluate la Viena.

În mesajul președintelui s-au făcut auzite ecouri ale aluziilor recente despre o schimbare a politicii față de Pekin. Dar acțiunile Statelor Unite în Indochina vor cîntări probabil mai greu decît orice declarații conciliante ale președintelui.

Declarația fermă a președintelui cu privire la liberalizarea comerțului oferă

— Nu știi? Cartușiera e ultima modă printre civilii americani...

(Din International Herald Tribune)

E PREA FRUMOASĂ...

gnon, viticultorii minioși au oprit trenuri; elopotele au început să bată. „S-a terminat cu vorbele, vrem fapte”, proclamă pancartele. Sau: „Pentru vin, dreptate și adevăr”.

Totuși, cu două zile mai înainte, Michel Cointat, noul ministru al agriculturii, anunțase măsuri menite a „stimula piața vinului astfel încît viticultorii să obțină în cel mai rău caz prețul de intervenție de 7,10 franci per grad- hectolitru”. F.O.R.M.A. (Fondul de orientare și de reglementare a piețelor agricole) a hotărît să afeceze 18 milioane franci pentru finanțarea contractelor de stocare.

Totuși, nemulțumirea țăranilor din sudul Franței nu poate fi potolită. Ea are două motive: scăderea cursurilor vinului pe piața franceză; importurile de vinuri străine. E drept, anul acesta recolta

a fost prea frumoasă: aproape de două ori cît anul trecut. Cum poate fi vîndută? Iată problema.

Supraproducția viticolă și furia agricultorilor sînt la fel de mari ca lipsa de prevedere a guvernului, se subliniază la C.N.J.A. (Centrul național al tinerilor agricultori): „Nu a fost aplicată nici o politică pe termen mediu și lung pentru a moderniza și raționaliza viticultura meridională — adaugă C.N.J.A.: mecanisme de reglementare verificate au fost abandonate în cadrul Pieței comune”.

Numai revizuirea regulamentului „Vinuri” și definirea unei politici de modernizare a viticulturii pot salva agricultorii care se înecă în vinul lor, consideră organizațiile agricole.

(După Le Nouvel Observateur)

speranța că anul acesta Administrația va conduce mai ferm bătaia comercială din Congres. Există de asemenea semne binevenite ale unei atitudini mai favorabile față de comerțul cu țările socialiste.

Nixon relevă pe drept cuvînt eforturile Administrației sale de a promova o încetare a focului și tratative în Orientul Mijlociu, regiune calificată în mod just de el drept cea mai periculoasă din punct de vedere internațional, în momentul de față.

În încheierea cuvîntării sale radio-difuzate prin care a rezumat mesajul, Nixon a spus: „Dar istoria ne-a învățat că vechea diplomatie de a impune pacea prin hotărîrea marilor puteri pur și simplu nu dă rezultate”. Din păcate, mesajul prezidențial — în special partea referitoare la Asia de sud-est — sugerează insistent că președintele Nixon nu a renunțat la vechea diplomatie.

Țăranii își manifestă din nou nemulțumirea. De data aceasta este vorba de vin. La Béziers, capitala viticolă, la Narbonne și în jurul orașului Avi-

THE GUARDIAN

LONDRA

BALANS LABURIST ?

ÎN PRINCIPIU, se presupune că Partidul laburist este pentru intrarea Angliei în Piața comună. În practică, se pare că, în cele din urmă, va fi contra. Opoziția finală față de guvernul conservator în problema intrării în C.E.E.

HAROLD WILSON
Acum cri nicio-dată...

DENIS HEALEY
Adeptul „ultimei șanse”

este explicată în cadrul partidului laburist mai ales prin rațiuni de politică internă și situație economică. Lăsînd de o parte pe adversarii din Comitetul Executiv ai intrării în Piața comună, să examinăm unele argumente.

Există argumentul invocat de Denis Healey, ministrul de externe din „cabinetul-fantomă” și, în consecință, un element foarte important al ecuației laburiste. În cuvîntarea rostită acum cîtva timp de Wilson, răzbătea ceva din ideile lui Healey. Argumentarea lui Healey este următoarea: Marea Britanie trebuie să intre în Piața comună, dar din motive politice mai degrabă decît economice. Este însă exagerat să se afirme că aceasta ar fi ultima ei șansă; în politică nu există niciodată o ultimă șansă. Probabil că Marea Britanie nu va reuși să fie primită anul acesta din cauza situației sale economice și politice pe plan intern. Condițiile nu vor fi considerate acceptabile în situația în care prețurile cresc rapid. La sfîrșitul verii, guvernul se va afla probabil în mijlocul unei profunde crize

Contrapunct

PANĂ LA

TELEVIZIUNE

Duminică trecută, la New York s-a produs o pană de curent din pricina căreia toate stațiile de televiziune și-au întrerupt emisiunile timp de mai multe ore. Acest lucru a provocat crize extraordinare în familiile din toată regiunea New York și a dovedit că televiziunea joacă în viața oamenilor un rol mult mai mare decît ne-am putea închipui.

De pildă, cînd televizorul s-a stîns, în casa familiei Bufkins din Forest Hills (statul Long Island) s-a produs panică. La început Bufkins și-a închipuit că se defectase contorul, așa că s-a năpustit în dormitor să-l verifice. Dar pana nu era de-acolo.

Telefonul a sunat și doamna Bufkins a fost informată de sora ei din Manhattan că s-a produs o pană și în cartierul lor. După ce a închis telefonul, i-a spus soțului ei:

— Nu televizorul e de vină. S-a întîmplat ceva la antena de pe vîrfurile lui Empire State Building.

Bufkins s-a uitat intrigat la ea și a întrebant: — Cine ești dumneata?

— Sînt soția ta, Edith.
— Aha, a spus Bufkins. Atunci presupun că acești copii sînt ai mei.

— Așa e, a confirmat doamna Bufkins. Dacă te-ai ridica vreodată din fotoliul în care stai la televizor, ai ști cine sîntem noi.

— Dumnezeule, au crescut într-adevăr, a spus înduioșat Bufkins, uitîndu-se la fiul și la fiica sa. Cîți ani au acum?

— Treisprezece și paisprezece, a răspuns doamna Bufkins.

— Fir-ar să fie! Bună, copii.

— Cine-i ăsta? a întrebant Henry, fiul lui Bufkins.

— E tatăl tău, a răspuns doamna Bufkins.

— Mă bucur că vă cunosc, a spus timid Mary, fiica lui Bufkins.

S-a așternut o tăcere jenantă.

— Uite ce este, a spus în cele din urmă Bufkins. Știu că nu am fost un tată prea bun, dar acum, cînd televiziunea s-a întrerupt, aș dori să-mi răscumpăr greșelile.

— Cum? a întrebant Henry

— Hai să stăm de vorbă, a propus Bufkins. E modul cel mai bun ca să ne cunoaștem unii pe alții.

— Și despre ce vrei să vorbim? l-a întrebant Mary.

— Pentru început, la ce școală mergeți?

— Mergem la școala medie din Forest Hills, a răspuns Henry.

— Ce cunoștințe aveți? a întrebant Bufkins. Doar amîndoi urmați școala medie.

S-a lăsat o tăcere de moarte.

— Dar dumneavoastră ce lucrați? a întrebant Mary.

— Sînt contabil, a răspuns Bufkins.

— Credeam că ești vînzător de automobile, a spus surprinsă doamna Bufkins.

— Asta era cu doi ani în urmă. Nu ți-am spus că mi-am schimbat slujba? a întrebant Bufkins.

— Nu, nu mi-ai spus. De doi ani nu mi-ai mai spus nimic.

— Da. Și îmi merge foarte bine, a adăugat Bufkins.

— Atunci de ce lucrez eu într-un magazin cu

autoservire? a întrebant doamna Bufkins.

— Cum? Tot mai lucrezi în magazinul ăla? Dacă aș fi știut, ți-aș fi spus că poți să demisionezi de anul trecut. Ar fi trebuit să mi-o spui, a spus Bufkins.

Și iar s-a lăsat o tăcere de moarte.

În cele din urmă, Henry a întrebant:

— Vreți să vă cînt la chitară?

— Fir-ar să fiu! Știi să cînti la chitară? Spune, nu cumva avem și o fată care cînta la chitară?

— Asta era Susie, a răspuns doamna Bufkins.

— Și ea unde e?

— S-a măritat acum un an, cam pe vremea cînd tu urmăreai la televiziune campionatele mondiale de fotbal.

— Ia te uită domnule! a răspuns Bufkins, foarte încîntat. Știi, sper că antena de pe Empire States Building să se repare abia peste cîteva ore. Numai cînd se produce vreo pană de curent, reușește omul să-și cunoască mai bine familia...

(Din International Herald Tribune)

Art

Buchwald

GÉRARD KANGO OUÉDRAOGO

primul ministru
al Republicii Volta Superioară

La 16 februarie 1971, împreună cu președintele Republicii, Sangoule Lamizana a depus jurământul de investitură în fața Adunării Naționale și primul ministru Gérard Kango Ouédraogo.

Născut la 19 septembrie 1925, în localitatea Ouahigouya din nordul țării Gérard Kango Ouédraogo și-a făcut studiile la Bamako (Mali). În anul 1945 își începe cariera administrativă cu funcția de șef al Secretariatului în guvernul local al Voltei Superioare, care era atunci o parte componentă a Africii occidentale franceze. Ocupă apoi succesiv posturile de șef al biroului de personal la Ouagadougou și șef de birou în cabinetul înaltului comisar francez de la Dakar.

Intrat în viața politică, Gérard Kango Ouédraogo a fost ales în anul 1952 consilier general al orașului său natal. Deputat în Parlamentul francez din partea teritoriilor de peste mări, el și-a desfășurat activitatea în Comisia pentru fostele colonii franceze. Între anii 1952-1958 a fost numit în posturile de chestor și apoi vicepreședinte al Marelui consiliu al Africii occidentale (fostă franceză), fiind totodată președinte al Mișcării Democratice Volteze. De asemenea, el a fost deputat și ministru de finanțe al guvernului local din Volta Superioară.

După ce Volta Superioară a obținut independența de stat, Gérard Kango Ouédraogo a devenit ambasador al tinărului stat în Marea Britanie. De la sfârșitul anului 1968 a ocupat funcția de director al Direcției de cooperare internațională și, ulterior, al Direcției pentru afaceri africane și malgașe în Ministerul Afacerilor Străine.

În mai 1970, Congresul Uniunii Democratice Volteze — Adunarea Democrată Africană (U.D.V.—R.D.A.), actualmente partid de guvernământ, l-a ales președinte al partidului. La ultimele alegeri, acest partid a obținut 37 din cele 57 de locuri în Adunarea Națională.

În programul pe care l-a prezentat în fața Adunării Naționale, premierul Ouédraogo a preconizat un nou plan de dezvoltare, care pune accent pe diversificarea agriculturii și subliniază necesitatea „voltaizării” cadrelor. Cu același prilej, Ouédraogo s-a pronunțat pentru o politică externă de pace, pe baza respectării principiilor independenței, suveranității naționale, integrității teritoriale și cooperării cu țările vecine și alte state.

Noul prim-ministru al Republicii Volta Superioară este căsătorit și are șase copii.

M. S.

economice. Din aceste motive și din altele, „acțiunea europeană” va eșua probabil. Dar aceasta nu înseamnă că ea nu poate fi reluată ulterior fie și sub un guvern laburist.

Dacă ar fi să dăm crezare cuvintării menționate a lui Wilson, el nu este pe de-a-ntregul de acord cu Healey că mai există o șansă. În avertismentul dat „celor șase” de a nu încerca să intimideze Marea Britanie, el a sugerat că intrarea în organizație trebuie să aibă loc acum sau niciodată și, în continuare, a atras atenția Pieței comune asupra consecințelor în cazul în care persistă în poziția ei. Totodată Wilson a avertizat C.E.E. asupra pericolelor unui război comercial, relevind în acest context forța economică a Marii Britanii, așa cum a fost dovedită de excedentul balanței de plăți. Cu alte cuvinte, poziția pe care se retrace Wilson este cea a unei Mari Britanii independente, în stare să acționeze singură la nevoie.

Punctul cel mai slab al argumentării lui Healey, chiar dacă previziunile sale în ce privește o criză economică sînt justificate, este presupunerea că va exista încă o șansă. Chiar și numai trecerea timpului a îngreunat lărgirea Comunității și o va îngreuna în continuare.

Deși un eșec al tratatelor de la Bruxelles ar împiedica noi progrese în cadrul unei Comunități de șase țări, organizația ar putea lua totuși anumite măsuri în urma cărora adoptarea ulterioară a Marii Britanii ar fi mai dificilă. Invers, dacă Healey dorește ca Marea Britanie să intre în Piața comună, nu este în interesul Marii Britanii ca organizația să se dezintegreze.

S-ar putea ca R.F.G. să se îndepărteze de integrarea vest-europeană dacă ea nu oferă rezultate și perspective atrăgătoare în următorii doi sau trei ani. S-ar putea de asemenea, ba chiar e probabil ca în cele din urmă, opinia publică bri-

tanică să se sature de întreaga problemă a aderării la C.E.E. dacă nu reușește de data aceasta.

Vizuirea lui Wilson nu este nici ea mai roză. Un excedent temporar al balanței de plăți este un fundament șubred pentru viitorul Marii Britanii. De asemenea, el nu poate fi folosit ca un mijloc de intimidare. Într-un război între blocuri comerciale, Marea Britanie ar fi prinsă în focul concentric al Statelor Unite, Pieței comune și Japoniei.

În ultimii ani, Marea Britanie nu a arătat că are capacitatea să rezolve singură problemele sale economice și industriale. Administrația Wilson a scos

în evidență acest lucru. Slăbiciunea de bază este ritmul de creștere economică îngrozitor de lent. De aceea unii consideră că ar fi mai bine să se intre în C.E.E. pe motiv că în caz contrar, ar însemna să continuăm singuri pe calea eșecului.

Opțiunea care stă în fața Marii Britanii va afecta viața poporului multă vreme după ce alegerea între Heath și Wilson și toți ceilalți va deveni un capitol în cărțile de istorie. De aceea hotărîrea trebuie să fie luată în modul cel mai serios și nu în funcție de oportunitățile politice ale momentului.

Peter JENKINS

FOTOCRONICA

Pentru prima oară după 1785, magistrații parizieni au demonstrat în incinta Palatului de Justiție, pentru a protesta împotriva declarațiilor făcute de René Tomasini, secretarul general al partidului gaullist, care i-a acuzat de „lașitate” față de manifestațiile tinerețului. Dezavuat chiar de propriul său partid, Tomasini și-a cerut ulterior scuze

După părerea mea...

În urmă cu un an și jumătate, cînd președintele Richard Nixon lansa doctrina „vietnamizării” războiului din Indochina, probabil că mulți concețuțeni ai săi credeau în această doctrină, în șansele ei de reușită, într-o încheiere definitivă a războiului. Nu se împlinise, însă, nici un an de la lansarea acestei doctrine și trupele americane care luptau în Vietnamul de sud (de unde foarte puține fuseseră retrase) invadeau Cambodgia. Mă întreb ce și-or fi spus americanii auzind o asemenea știre. Cred că ea a constituit un șoc puternic pentru mulți. „Doctrina Nixon”, doctrina „vietnamizării” războiului, eronată încă de la început în datele ei esențiale, apărea acum într-o lumină mai adevărată: armatele americane nu s-au retras și n-aveau de gînd să se retragă din Indochina. Intervenția în Laos a trupelor regimului saigonez cu sprijin direct american, a înălțurat multe iluzii în legătură cu încheierea apropiată a războiului. Ideea „vietnamizării” nu înseamnă de fapt nimic bun. „Retragerea” americană înseamnă, după cum vedem cu toții, extinderea războiului, ocuparea altor țări din Indochina și încercarea de a înăbuși mișcările populare de independență și libertate din aceste țări. În primăvara trecută ne întrebam: după Cambodgia ce va urma? Acum (așa cum a scris și revista dv.), ne întrebăm din nou: ce va urma după Laos?

Grigore IANCU
profesor pensionar
București

Aș sugera conducerea revistei două lucruri: mai întii, dacă

este posibil, să repara (sau să apară mai des) rubrica „Sinteze”, unde se publică articole în legătură cu aspecte importante ale politicii externe românești sau ale vieții politice internaționale. De multe ori, „sintezele” respective puteau fi consultate și ca material bibliografic. Aș mai opta, tot dacă este posibil, pentru reparația problemelor de istorie politică și diplomatică (la rubrica „Pe urmele istoriei” sau în cadrul altei rubrici). Poate că e mai greu și poate că s-ar atinge astfel sfera de activitate a altor publicații, dar dacă revista „Lumea” găsește spațiu pentru un articol despre muzele de artă modernă, cred că ar fi just să publice și alte articole despre fenomenul cultural internațional. Aș dori de asemenea ca revista să ne informeze mai des în legătură cu diferitele probleme și curente din gîndirea politică contemporană, în legătură cu discipline nou apărute (antropologia politică, spre exemplu) etc. etc.

Valentin GEORGESCU
student
București

Cititorilor noștri nu le poate scăpa frecvența unor rubrici ca „Sinteze” sau „Pe urmele istoriei”. Este deci impropriu a se vorbi de „reparație”. Dacă ați urmări mai îndeaproape raportul dintre problematica vieții internaționale și spațiul disponibil în revistă, v-ar fi ușor să constatați că procedăm la o periodicizare a subiectelor. Ținem seama și de preferințele cititorilor, de actualitatea temelor, de evoluția anumitor evenimente. Vom găsi spațiu — pe rînd — și articolelor la care vă referiți, inclusiv antropologia politică.

Țin să vă mărturisesc interesul cu care am citit, în două numere consecutive recent apărute, studiul „Reflecții privind cadrul organizatoric al securității și colaborării în Europa”, de Nicolae Ecobescu și Sergiu Celac. Mi-au plăcut originalitatea argumentării, viziunea realistă a autorilor privind posibilitățile de a se ajunge la un cadru instituțional al securității europene. Unii cititori poate nu agreează articolele lungi, cu continuare în numărul următor. Cred însă că, în cazul de față, spațiul acordat de revistă este pe deplin justificat și sper că asemenea contribuții la dezbaterea unei probleme atât de importante nu vor rămîne fără ecou.

Constantin D. IACOB
Timișoara

„Lumea” vă răspunde

PUMNUL PREȘEDINTELUI

Gh. Vlaicu, Sinaia. Oricît ar părea de ciudat, lucrurile s-au petrecut, potrivit relatărilor, în acest fel: președintele Republicii Costa Rica, José Figueres, a lovit cu pumnul un student care îl fluierase după o cuvîntare. Faptele s-au petrecut la Facultatea de drept din San José, capitala țării, în urmă cu aproape trei săptămîni. Președintele fusese invitat să deschidă un congres al geologilor din America Centrală. După ce și-a ținut discursul, înconjurat de soția și de fiul său și urmat de cîțiva aghiotanți, președintele s-a îndreptat spre ieșirea din aula Facultății, cînd, dintr-un grup de studenți, s-au auzit fluierături. Figueres s-a apropiat de grupul de studenți, întrebînd cine dăduse semnalul fluierăturilor. Era vorba de Pablo Azofeiga, fiul unui fost ambasador și profesor universitar costarican. În prezența unui număr însemnat de ambasadori, profesori și oficialități costaricane și străine, Figueres l-a lovit pe student cu pumnul, soția președintelui l-a imobilizat pe un alt student care se pregătea să intervină, în timp ce fiul președintelui îi ținea la distanță cu un pistol pe ceilalți studenți.

K. Victor, Someșu Mare, jud. Maramureș. Franklin Roosevelt a fost ales președinte al Statelor Unite în 1933, 1936, 1940 și 1944.

Dumitru Tamba, com. Agăș, jud. Bacău. 1) Rubrica „Profil” nu se ocupă de personalitățile române. 2) Sînt folosite prescurtările care s-au încetățenit mai rapid.

Radu Nicoară, București. 1) Vă putem oferi, spre completarea informațiilor apărute în numărul de săptămîna trecută la rubrica „Din surse”, graficul alăturat, în care e marcată oscilația numărului de șomeri în Statele Unite ale Americii între 1965 și 1970. Graficul este reprodus din săp-

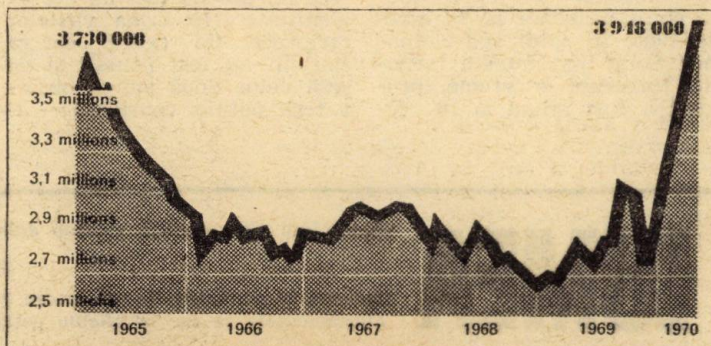
G. Gheorghiu, Constanța. 1) Ziaristul francez Régis Debray a stat un timp, după eliberarea din închisoarea boliviană, în Chile. În prezent el se află în Cuba, la invitația lui Fidel Castro, unde lucrează la un volum despre Republica Chile și președintele Salvador Allende. 2) Ultima conferință ministerială a U.N.C.T.A.D. (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și dezvoltare) a avut loc la Alger în 1967. Următoarea conferință va avea loc, potrivit informațiilor date publicității pînă acum, la Lima.

Tache Teodorescu, Tulcea. Vă mulțumim pentru aprecieri. Nu sîntem însă de acord cu opinia dv. că publicarea propunerilor și sugestiilor cititorilor ar „fura” spațiu în revistă. Dorim să lărgim — nu să îngustăm — dialogul cu cititorii noștri și le respectăm dreptul de a se pronunța în orice problemă referitoare la revistă și la evenimentele internaționale. Vă invităm și pe dv. la această participare.

Dorin Duca, Sighișoara. Președintele Portugaliei este amiralul Americo Deus Rodrigues Tomáz (de la 9 august 1958). Marcello Caetano este premier (de la 26 septembrie 1968). Cit privește a doua întrebare, vă recomandăm să vă adresați unei reviste de specialitate.

Valentin Munteanu, Craiova. Filmul „Z” nu are nici o legătură cu activitatea fostei „Organizații armate secrete”, organizație teroristă care, după cum se știe, acționa în Franța. „Z” pornește de la asasinarea (reală) a deputatului grec de stînga Lambrakis, în anul 1963.

tăminalul francez „L'Express”. 2) Vizita pe care premierul canadian Pierre Elliott Trudeau a făcut-o în India în luna ianuarie nu a fost prima călătorie a unei oficialități canadiene în această țară. În anul 1958, o vizită similară făcuse fostul premier John Diefenbaker.

PILOȚI ÎN GREVĂ

Ion Neaga, București. 1) Cele trei companii aeriene franceze ai căror piloți au declarat grevă în urma nesatisfacerii revendicărilor lor sînt „Air France”, „Union des transports aériens” (U.T.A.) și „Air Inter” (vezi „Lumea” nr. 9, nota intitulată „Fără precedent”). Iată datele solicitate: Compania „Air France” are un personal

de 27 000 de oameni, din care 1 750 piloți, navigatori și mecanici; 96 de avioane cu reacție; în 1970, un trafic de 6,2 milioane pasageri. „Uniunea Transporturilor Aeriene” (U.T.A.) are 4 600 de lucrători, din care 320 personal tehnic; traficul în 1970: 363 000 pasageri; compania deservește în special legăturile cu Africa și Oceania. „Air Inter” cuprinde liniile aeriene interne ale Franței; 2 400 de lucrători, din care 330 personal tehnic; traficul în 1970: 2 700 000 pasageri. **În fotografie:** avioane la sol pe aeroportul Orly. 2) Procesul locotenentului William Calley, răspunzător de moartea a două sute de civili asasinați la 16 martie 1968, în satul sud-vietnamez Song My, nu s-a încheiat. Întrerupt o vreme, procesul a fost reluat la 16 fe-

bruarie. Încercarea unor avocați de a-l prezenta pe Calley drept alienat mintal nu a dus la nici un rezultat: toate examenele au demonstrat că locotenentul e normal din punct de vedere medical.

DIFERENDUL DINTRE VENEZUELA ȘI COLUMBIA

Vasile Oniga, Buzău. Diferendul dintre autoritățile din Venezuela și Columbia are mai multe cauze, între care principalele sînt problemele de frontieră și problema rezidenților columbieni în Venezuela. Controversa de frontieră e legată de delimitarea platformei submarine a peninsulei La Guajira, aflată lângă Golful Venezuelei. O mare parte din guvernarea columbieni se pronunță pentru împărțirea apelor golfului în două părți egale, printr-o linie mediană, sprijinindu-se pe argumente de ordin geografic și juridic. Teza e respinsă însă de autoritățile venezuelane care, pornind tot de la argumente juridice și geografice, susțin că apele golfului aparțin în întregime Venezuelei. Controversa a fost adîncită prin așa-numitul „război al ziarelor” dintre cele două părți: publicațiile din Venezuela și Columbia atacau în mod constant măsurile și preocupările autorităților țării vecine, alimentînd o atmosferă de tensiune mereu mai mare. Hotărîrea de a se efectua un schimb de ziariști (a avut loc în prima parte a lunii februarie), care să se poată convinge de starea lucrurilor la fața locului, a dus la înlăturarea tensiunii create de „războiul ziarelor”. Diferite ziare columbiene afirmaseră anterior, că, în statele venezuelane Zulia și Tachira, rezidenții columbieni au fost supuși în ultimele luni unui „tratament inuman” din partea autorităților civile și militare locale. Potrivit unor documente ulterioare vizitei, ziariștii columbieni și-au putut da seama că informațiile publicate erau eronate, că aproape toți compatrioții lor beneficiază de aceleași drepturi, „că sînt în general bine tratați, fără nici o discriminare, dar că în majoritatea cazurilor e foarte dificil să li se reglementeze situația deoarece nu posedă nici un act de identitate”. În urma vizitelor reciproce (în cadrul cărora ziariștii au fost primiți și de șefii celor două state), observatorii politici consideră — a-

firmă publicația „Information latine” — că între Bogota și Caracas „nu există puncte de fricțiune care să fie de nereșolvat” și că, pînă la reluarea, în luna martie, la Roma, a negocierilor în problema frontierei, atmosfera se va destinde.

Radu Nistor, București. Actualul ministru al afacerilor culturale al Franței este Jacques Duhamel (în fotografie), numit la 7 ianuarie. Edmond Michelet (care îi succedase în această funcție lui André Malraux) a decedat în luna noiembrie a anului trecut și postul era vacant.

L. Ionescu, Craiova. Tensiunea înregistrată săptămîinile trecute între India și Pakistan (ambasadorii au fost rechemati) s-a ivit în urma deturării, la începutul lunii februarie, a unui avion indian de către doi cetățeni din Cașmir. Imediat după deturnare, India interzisese orice survolare a teritoriului său de către vreun avion pakistanez civil sau militar. Potrivit ultimelor informații transmise de agențiile de presă, se pare că lucrurile vor reintra curînd în normal: cele două guverne au precizat că diplomații lor își vor recupa posturile în cel mai scurt timp.

Dumitru Cernat, Bacău; **Gh. Stroescu, Piatra Neamț;** **Mihai Babiciu, com. Sisești, jud. Maramureș;** **Daniel Topescu, Brăila;** **Mihai Nueleanu, com. Aninoasa, jud. Gorj;** **P. Constantinescu, Botoșani.** Vom avea în vedere propunerile dv. **Lache Popea, satul Andrășești, jud. Ialomița.** Am înaintat scrisoarea dv. Direcției difuzării presei. **M. Marcoci, București.** Consultați răs-

punsurile apărute în numerele anterioare în legătură cu hărțile și reclamele. **Iosif Suth, Cluj.** Se înțelege că numai cunoașterea aproximativă a zonei în care s-ar afla ascunși criminalii de război naștiți nu e suficientă. Arestarea lor întîmpină de altfel dificultăți și datorită „gărzilor personale” înarmate care împiedică accesul în regiunile respective. **M. Florin, Timișoara.** De problemele despre care ne scrieți se ocupă revistele militare, pe care vă sugerăm să le consultați.

Dumitru Valeriu, com. Cîmpești, jud. Vrancea. Vom publica un articol pe tema propusă de dv. **Vasile Fizecan, Sibiu.** Sfatul nostru este același: adresați-vă organizațiilor de tineret locale. **Chapiro Malca, com. Șiria, jud. Arad.** Adresați-vă revistei „Magazin” sau unor publicații locale. **Nanița Oniga, Căvnic, jud. Maramureș.** Regretăm, dar nu vă putem oferi toate numele solicitate de dv. Adresați-vă radio-televiziunii. **Andrei Nicola, Minăstirea Dealul, Tirgoviște, jud. Dimbovița;** **Petre Ștefan, Cluj.** Vom avea în vedere propunerea dv.

Pavel Biță, Cuștelnic, jud. Mureș. Vom avea în vedere propunerile dv. **Iacob Ghiță, Fălticeni, jud. Suceava;** **Al. Doali-Milășel, com. Sîlceni, jud. Mureș.** Nu dispunem de o asemenea statistică. **Ilie Zamfirescu, Craiova.** Adresați-vă revistei „Contemporanul”. **Gheorghe Cotoveanu, Galați.** Adresați-vă cotidianului respectiv. **Rohay Lupu, Azuga, jud. Prahova.** Informațiile trimise de dv. sînt interesante dar nu completează în mod substanțial informația cuprinsă în serialul publicat de revistă. **Iosif Găvruta, Beiuș.** Am răspuns întrebării dv. în nr. 48 din 1969: Indira Gandhi este fiica fostului premier indian Nehru și nu a lui Mahatma Gandhi. **M. Reveneu, Sibiu.** Articolul trimis de dv. tratează în complet problema respectivă.

Vasile Uțu, Cluj. În măsura în care au apărut, revista noastră a publicat informații noi în legătură cu membrii familiei Kennedy. **I. Simionescu, București.** Adresați întrebarea dv. Editurii politice: **Valeriu Sima, com. Mărgău, jud. Cluj.** Vom scrie despre problema amintită de dv. în măsura în care vor apărea date noi. **Gh. Teodorescu, București.** Adresați-vă redacțiilor respective.

PRODUCE:

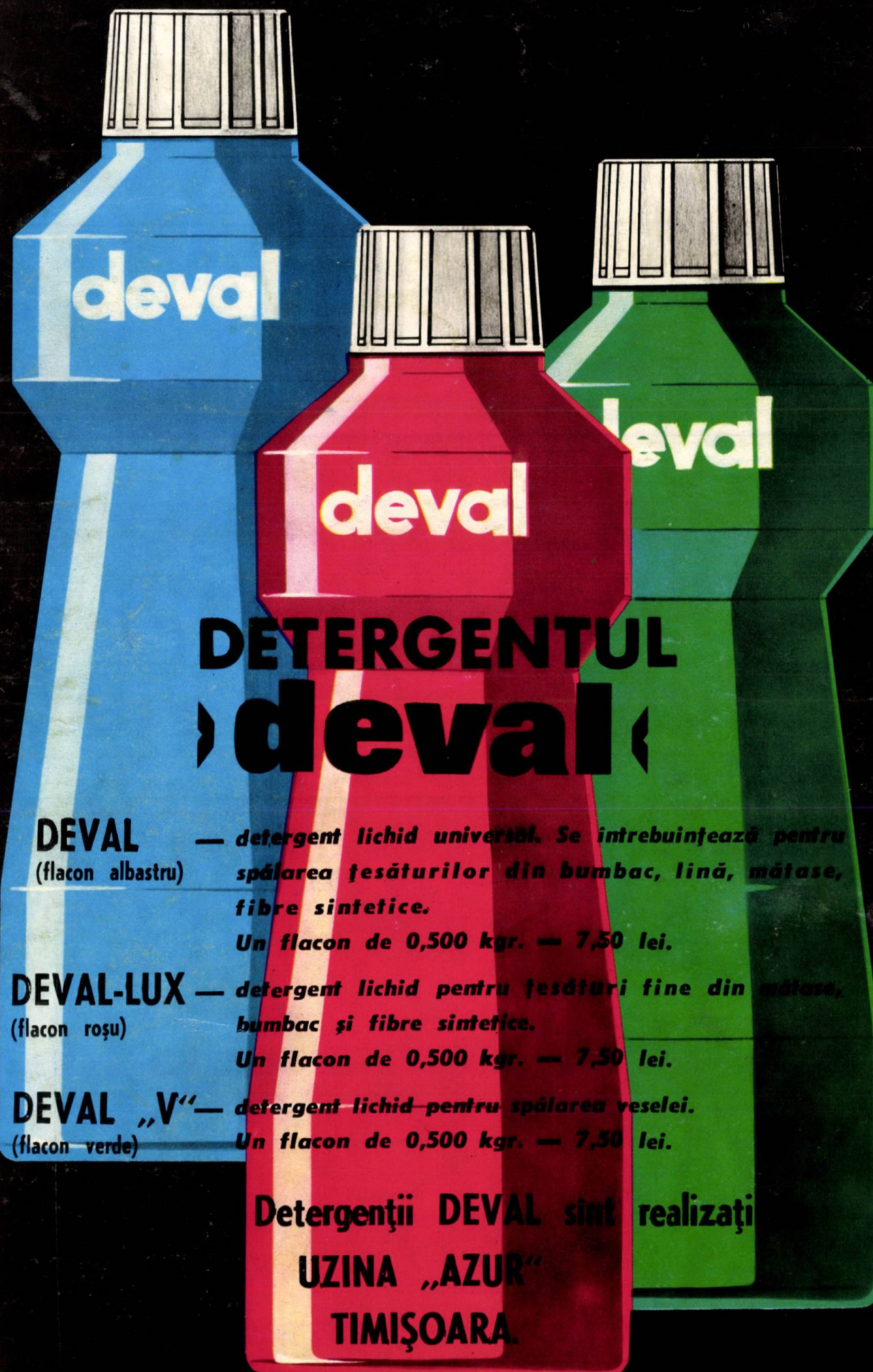
FĂINĂ DE LEMN DIN LEMN DE FAG
ÎN URMĂTOARELE GRANULAȚII:

0,18 ; 0,25 ȘI 0,42

ÎNTREBUINȚĂRI: LA FORMAREA
MIEZURILOR PENTRU TURNAREA

METALELOR ȘI ÎN INDUSTRIA
MASELOR PLASTICE

SE AMBALEAZĂ ÎN SACI DE HÎRTIE
SE LIVREAZĂ, LA CERERE,
ORICE CANTITATE

DETERGENTUL deval

DEVAL

(flacon albastru)

— *detergent lichid universal. Se întrebuințează pentru spălarea țesăturilor din bumbac, lină, mătase, fibre sintetice.*

Un flacon de 0,500 kgr. — 7,50 lei.

DEVAL-LUX

(flacon roșu)

— *detergent lichid pentru țesături fine din mătase, bumbac și fibre sintetice.*

Un flacon de 0,500 kgr. — 7,50 lei.

DEVAL „V”

(flacon verde)

— *detergent lichid pentru spălarea veselei.*

Un flacon de 0,500 kgr. — 7,50 lei.

Detergenții DEVAL sînt realizați

UZINA „AZUR”

TIMIȘOARA.

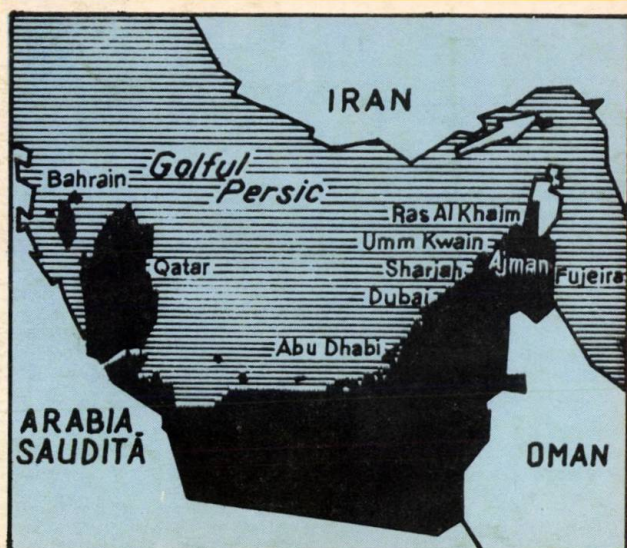
LUMEA

Nr. 11

11 martie 1971

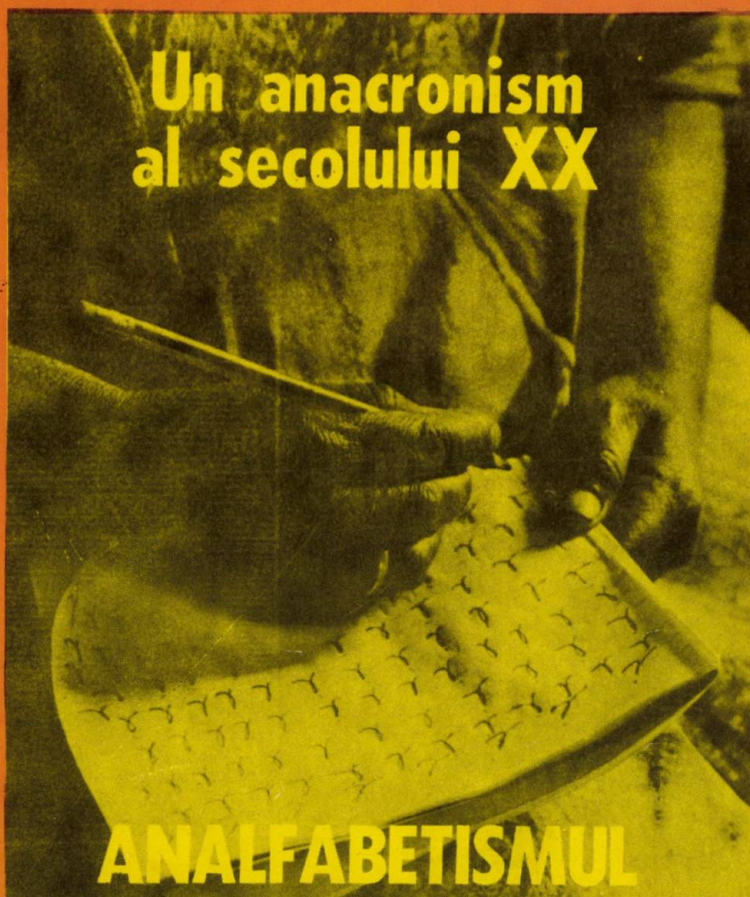
Testul FRANTA „municipalelor”

SCADENȚE BRITANICE ÎN GOLFUL PERSIC

Un anacronism
al secolului XX

ANALFABETISMUL

La 10 martie s-au încheiat alegerile parlamentare din India. Imaginea înfățișează unul din ultimele mitinguri electorale ale premierului Indira Gandhi. (Socotit în India animal sacru, vaca simbolizează aspirația spre prosperitate și este totodată emblema partidului de guvernământ).

În Argentina s-a extins în ultimele zile mișcarea revendicativă. La Buenos Aires, greviștii au fost atacați de poliție, ciocnirile soldându-se cu răniți și cu numeroase arestări.

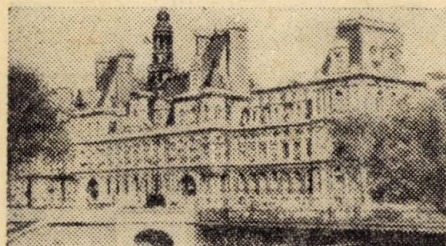
Cunoscuta actriță britanică Vanessa Redgrave la un miting organizat în Trafalgar Square împotriva politicii S.U.A. în Indochina. De curând, actrița a înființat publicația „Peace” (Pace), adresată soldaților americani din Marea Britanie.

O originală demonstrație pentru pace și colaborare internațională a avut loc la Paris. După cum se vede, manifestanții au folosit umbrelele pentru a-și defini cerințele lor.

LUMEA

Nr. 11 (385) 11 martie 1971

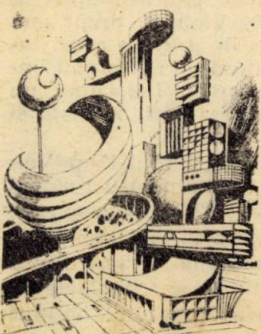
nind de altfel numeroase regrupări și alianțe, atît în rindurile majorității guvernamentale, cit și printre partidele opoziției. Unii observatori sint tentați să descifreze în „testul municipal” o schiță de prognoză pentru alegerile parlamentare din 1973 și chiar pentru scrutinul prezidențial din 1976... (pag. 14).

darul „dezangajării” elaborat de predecesorii săi. Fie că mult trimbițata federație de șeicate și emirate va lua ființă sau nu, ar urma ca pînă la sfîrșitul anului Anglia să părăsească din punct de vedere militar această regiune în care s-au concentrat de secole mari interese economice britanice. (pag. 18).

ÎN 1970, după ce mesageri umani sau automați ai planetei noastre au pășit pe suprafața Lunii, „acasă”, pe Pămînt, mai existau circa 810 milioane neștiutori de carte, ceea ce echivalează cu peste o treime din populația lumii. Ce factori mențin și alimentează acest dramatic anacronism al secolului XX? Ce raport există între explozia demografică și alarmantele proporții ale neștiinței de carte? În ce constă efortul întreprins de organisme internaționale specializate pentru combaterea analfabetismului? Ce însemnează „alfabetizarea funcțională” și care este eficiența ei? (pag. 20).

DE-A LUNGUL ULTIMULUI CAPITOL al serialului nostru de anticipație „S-a întîmplat în 1996”, Michael Coldrin, eroul povestirii, se familiarizează treptat cu civilizația tehnică de la sfîrșitul acestui mileniu. El se adresează „creierului lichid”, o miraculoasă mașină cibernetică în stare să răspundă celor mai complicate întrebări, călătorește cu „mobul” și cu „aeromobul”, vizitează o „fabrică de climă” și citește „ziare automate” (pag. 24).

ÎN CIUDA UNOR OPINII potrivit cărora apropiatele alegeri municipale din Franța ar constitui o simplă consultare administrativă lipsită de miză politică, problemele și opțiunile pe care le implică scrutinul de la 14—21 martie se întîlnesc pe multe planuri cu coordonatele politicii generale, ele determi-

PE BĂNCILE OPOZIȚIEI, conservatorii criticaseră violent politica laburistă de reducere a prezenței militare „la est de Suez”, dar se pare că eșecul recentelor eforturi întreprinse de diplomația britanică de a menține garnizoane în zona Golfului Persic va determina cabinetul Heath să respecte parțial calen-

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Geneva. Dezarmarea solicită măsuri efective. 1

Hanoi. Vizita premierului Ciu En-lai și situația din Indochina. Stelian Țurlea. 2

Orientul Apropiat. Coordonatele dialogului după 7 martie. Rodica Georgescu. 3

Norvegia. Fondul problemei. Liana Enescu. 4

Bonn. „Jusos” și P.S.D. Radu Pascal. 6

Pakistan. Reprogramare parlamentară. Radu Budeanu. 6

Cairo. Tirgul internațional. Constantin Oprică. 8

Franța. Testul „municipalelor”. Florica Șelmaru. 14

Viena. Reuniune consacrată securității europene. Conf. univ. dr. Gh. Moca. 17

Scadențe britanice în Golful Persic. Mihai Matei. 18

DIN SURSE. 9

SINTEZE

Renunțarea la forță și la amenințarea cu forță — un imperativ major al vieții internaționale. Conf. univ. dr. Marțian I. Niciu. 10

INTERVIUL NOSTRU

Bogdan Osolnik, conducătorul delegației parlamentare iugoslave. 13

MERIDIANE '71

Pornind de la Kobenhavn. Eugen Patriche. 16

DOCUMENTAR

Analfabetismul pe glob. Stelian Țurlea. 20

ECONORAMA. 23

SERIAL

S-a întîmplat în 1996 (III). I. M. Ștefan. 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALA

International Herald Tribune, Entreprises, Pravda, Le Monde, Der Spiegel, The Guardian. 27—30

PROFIL

Nguyen Thi Binh, ministrul afacerilor externe al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud. 30

POȘTA REDACȚIEI. 31—32

CUVÎNTAREA DELEGATULUI ROMÂN

Lucrările actualei sesiuni a Comitetului de dezarmare au intrat în cea de a doua săptămână a desfășurării lor. În cea de a 499-a ședință, care a avut loc marți 9 martie a.c., șeful delegației române în Comitetul de dezarmare de la Geneva, ambasadorul Ion Datcu a rostit o amplă cuvîntare. Analizînd problematica complexă căreia trebuie să i se dedice Comitetul, șeful delegației române — căruia i-a revenit cîntea de a prezida această ședință — a expus pe larg poziția guvernului României față de diverse aspecte a problemei dezarmării, relevînd perspectiva de abordare și măsurile care în concepția țării noastre ar putea da un impuls actualelor tratative și ar putea canaliza eforturile spre adoptarea unor măsuri cu caracter practic, vizînd aspectele de fond.

Șeful delegației române a subliniat că actuala etapă impune trecerea la negocierea unor acorduri care să aducă progrese reale în direcția înlăturării primejdiei atomice și pe calea dezarmării generale.

În context, au fost enumerate o serie de măsuri cu caracter practic care ar putea duce la acest obiectiv: interzicerea folosirii armelor nucleare; crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii, însoțite de garanții de securitate; încetarea experiențelor subterane cu arme nucleare, precum și a producției de arme nucleare și materiale fisionabile destinate organelor militare și transferarea sa în sectoare urmărind utilizarea lor pașnică; reducerea progresivă și lichidarea totală a stocurilor de arme nucleare și a mijloacelor de transportare a lor la țintă.

Preocuparea necesară pentru găsirea unor pîrghii eficiente de întărire a legalității internaționale, de excludere a forței în relațiile dintre națiuni — a subliniat ambasadorul Ion Datcu — certifică actualitatea propunerii guvernului român privind asumarea, printr-un instrument cu forță obligatorie și vocație universală, a unor angajamente ferme de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea ei, sub nici o formă și în nici o împrejurare.

Expunînd punctul de vedere al țării noastre în legătură cu proiectul de convenție cu privire la interzicerea perfecționării, fabricării și stocării armelor chimice și bacteriologice (biologice) și distrugerea lor, reprezentantul român a arătat, că, în calitate de coautoare al acesteia, țara noastră alături de alte sta-

te socialiste îl consideră un document temeinic pentru negocierea unui instrument juridic care să răspundă intereselor păcii și securității generale.

Atrăgînd atenția asupra faptului că prioritatea dezarmării nucleare nu exclude, ci presupune negocierea și adoptarea și a unor alte măsuri — între care frînarea producției de armament clasic, reducerea arsenalelor și a forțe-

lor armate existente apar ca deosebit de importante — șeful delegației române a subliniat necesitatea adoptării unor măsuri parțiale generatoare de încredere. În acest sens au fost reamintite și reafirmate propunerile avansate de guvernul român, la 5 martie 1970, în același Comitet de dezarmare.

G. G. P.

Imagine de la întîlnirea dintre cele două delegații, care a avut loc la Hanoi

HANOI

VIZITA PREMIERULUI CIU EN-LAI ȘI SITUAȚIA DIN INDOCHINA

tiere și interese comune. În cuvîntarea premierului Ciu En-lai a fost subliniat în mod ferm faptul că extinderea războiului în Indochina semnifică un pericol sporit la adresa Chinei: „Cele trei țări indochineze sînt vecini apropiați ai Chinei. Extinderea deliberată de către imperialiștii americani a războiului lor de agresiune în Indochina constituie o amenințare gravă pentru China. Guvernul S.U.A. trebuie să-și asume răspunderea pentru consecințele grave care decurg din extinderea neconținută a războiului de agresiune din Indochina. Poporul chinez a considerat întotdeauna lupta poporului vietnamez ca propria sa luptă și, conformîndu-se învățăturii marelui său conducător, președintele Mao Tzedun, stă ferm alături de poporul vietnamez și de celelalte popoare din Indochina și face tot posibilul pentru a vă ajuta în războiul vostru de rezistență împotriva agresiunii americane, pentru salvarea națională. Victoria va reveni cu siguranță poporului vietnamez și celorlalte popoare eroice din Indochina”.

Cuvîntarea premierului Fam Van Dong s-a oprit asupra luptei poporului vietnamez și a tuturor celorlalte popoare din Indochina împotriva agresiunii americane, cît și asupra recentelor evoluții în politica agresivă a S.U.A. în această regiune: Administrația Nixon — a subliniat Fam Van Dong — „nu a abandonat încă țelurile sale agresive împotriva Vietnamului și a altor țări din Indochina. Ea a trimis trupele sale pentru a invadea Cambodgia și extinde în prezent războiul pe o scară largă în Laosul de sud și în imediată apropiere a zonei demilitarizate amenințînd direct R.D. Vietnam”. Acest fapt este apreciat de premierul R.D. Vietnam drept „un pas nou și extrem de grav pe calea intensificării și a extinderii războiului imperialiștilor americani în Indochina, un grav pericol la adresa păcii în Asia și în lume”.

În același timp, premierul Fam Van Dong a mulțumit Chinei pentru ajutorul acordat. „În prezent China — a spus el — a devenit o puternică țară socialistă, cu o industrie modernă, o agricultură dezvoltată și o știință și tehnologie avansate, ilustrate de progresul obținut

In calendarul politic și diplomatic indochinez al ultimei săptămîni se înscrie ca un important eveniment recenta vizită la Hanoi a delegației de partid și guvernamentale a R.P. Chineze condusă de Ciu En-lai, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, premierul Consiliului de Stat. Comentată în întreaga lume, atrăgînd un larg ecou internațional, ea este apreciată ca un eveniment de certă semnificație în evoluția politică a situației create de noile planuri americano-saigoneze de continuă extindere a războiului din Indochina, inclusiv proiectele agresive împotriva R.D. Vietnam.

Declarațiile făcute cu prilejul acestei vizite relevă solidaritatea milităntă a celor două țări și popoare care au fron-

în domeniile armelor nucleare și cuceririi spațiului cosmic. Prestigiu și poziția internațională a Chinei cresc continuu". Exprimând sincere mulțumiri pentru sprijinul și ajutorul puternic și hotărât acordat de R.P. Chinezei luptei poporului vietnamez, vorbitorul a subliniat faptul că „poporul vietnamez a primit întotdeauna un mare ajutor și s-a bucurat de o mare simpatie și sprijin din partea țărilor socialiste frățesti și a popoarelor din întreaga lume, inclusiv a oamenilor progresiști din Statele Unite, pentru care exprimă sinceră și adâncă gratitudine”.

Examinând implicațiile vizitei premierului Ciu En-lai la Hanoi, comentatorii se opresc în primul rând asupra momentului ei. Într-adevăr, tratativele chino-vietnameze survin în plină perioadă de extindere a războiului american dus în Indochina. „Această manifestare a solidarității Pekinului cu Hanoiul — sintetizează corespondenții francezi la Washington, reacțiile unor gercuri politice americane — survine în momentul cînd aspectul cel mai discutat al războiului din Indochina este eventualitatea unei acțiuni directe a sud-vietnamezilor împotriva Vietnamului de nord, cu sprijinul Statelor Unite”.

Evocînd același moment al vizitei, comentatorul agenției Taniug se referă la amenințările lansate de regimul de la Saigon privind invadarea R.D. Vietnam „care nu ar putea fi realizată fără binecuvîntarea și sprijinul Casei Albe și fără ajutorul Pentagonului (indiferent de faptul că, oficial, Statele Unite se dezic de aceasta)”. În general, comentatorii scriu în aceste zile foarte des despre „eroarea de analiză” (France Presse) pe care S.U.A. o fac prin actuala turnură politică și militară în Indochina.

Deși în mod oficial Administrația Nixon afirmă că s-ar dezangaja de cere-rile Saigonului privind o invadare a R.D. Vietnam, sînt transparente ideile unei escaladări continue a războiului în cuvîntările oficiale americane din anul trecut și din anul acesta și se desprind și din ultima conferință de presă radiotelevizată a președintelui Nixon, din 4 martie. Cu acest prilej, ca de altfel și în mesajul recent despre „starea lumii”, președintele american a reafirmat intenția de a persevera pe calea „vietnamizării” războiului din Indochina încercînd să justifice atît intervenția în Laos cît și sprijinul aerian masiv acordat trupelor saigoneze. Deși, scopul principal al acțiunii — a susține președintele — „nu este de a extinde războiul din Laos”, ci „de a salva viețile soldaților americani”, iar la o întrebare legată de prezența acestor soldați americani în țările sud-est asiatice, el a reafirmat că acțiunea este dictată de necesitatea „menținerii acordurilor internaționale și independenței acestor țări”. Aceste „argumente” — remarcă toți comentatorii politici, înseamnă în fond diminuarea rolului negocierilor în favoarea unei soluționări militare a conflictului. În același timp, ceea ce a reieșit din conferința de presă a președintelui american a fost o anume detașare — deocamdată ambiguă — de planurile saigoneze de a ataca R.D. Vietnam. „Pot afirma că nici un asemenea plan nu ne-a fost sugerat vreodată nouă de președintele Thieu, că nu a fost și nu este luat în considerare”. O declarație în același sens a făcut la 8 martie, într-o conferință rostită în fața veteranilor din război, și secretarul de stat american William Rogers.

Dar declarațiile oficiale sînt puse la îndoială. Într-un recent articol „News-

week” nota: „Recentele evenimente din Indochina par a reflecta o supărătoare modificare a abordării de către Administrație a problemei retragerii. Unora din criticii săi începe să le fie clar că Nixon nu intenționează într-adevăr să pună capăt participării Americii la lupte, ei doar să modifice comportarea S.U.A. Trupele terestre combatante, excepție făcînd cele care asigură paza instalațiilor americane, vor fi probabil în curînd evacuate, dar s-ar părea că S.U.A. alunecă într-un amplu război aerian, care ar putea dura aproape la infinit, sporind constant miliardele de dolari cheltuite pînă în prezent, cifra pierderilor de vieți americane și lista piloților prizonieri”.

Întreaga teorie a Administrației nord-americane a stîrnit împotrivirea unor personalități politice față de escaladarea războiului. Reacțiile n-au întîrziat. Senatorul democrat George McGovern, candidat la alegerile prezidențiale din 1972, a relevat, imediat după conferința de presă, lipsa vreunui plan de a

pune capăt războiului și, dimpotrivă, existența unei strategii pentru a-l prelunge. „În conferința sa de presă din 4 martie — adăuga «New York Post» — președintele Nixon a invocat din nou problema prizonierilor de război ca o justificare a menținerii unei forțe reziduale în Vietnamul de sud. Nimeni nu l-a întrebât de ce obiectivul primordial al eliberării prizonierilor nu este o pace negociată, mai curînd decît continuarea folosirii lor ca o scuza pentru menținerea prezenței forțelor S.U.A. ca o gardă personală a președintelui sud-vietnamez Thieu”.

Opinia publică internațională condamnă cu hotărîre noile planuri de intensificare a războiului împotriva popoarelor Indochinei. Interesele supreme ale păcii cer încetarea agresiunii, retragerea totală a trupelor invadatoare americano-saigoneze, crearea condițiilor ca popoarele Indochinei să poată dispune de soarta lor.

Stelian ȚURLEA

ORIENTUL APROPIAT

COORDONATELE DIALOGULUI DUPĂ 7 MARTIE

O încetare a focului de facto succede unei încetări a focului de jure care durează în regiune din august 1970. Aceasta este constatarea imediată ce se impune după discursul pronunțat de președintele Anwar Sadat la 7 martie, prin care anunța că R.A.U. „nu se mai consideră legată de acordul privind încetarea focului”. După cum se știe, R.A.U. arătase, încă din august trecut, că menținerea acordului depinde de realizarea unor „progrese serioase” în cadrul misiunii Jarring. Or, asemenea progrese nu au fost deocamdată obținute „ca urmare a poziției Israelului”, arăta șeful statului egiptean. Subliniind că hotărîrea R.A.U. „nu înseamnă că acțiunile politice vor lua sfîrșit sau că vor începe să răsune tunurile”, președintele declara că țara sa „va continua să depună eforturi pentru o reglementare politică a crizei din Orientul Apropiat”. Pe această linie el și-a manifestat „totala încredere” în Națiunile Unite, în secretarul general al O.N.U. și în ambasadorul Jarring care au sarcina de a realiza îndeplinirea rezoluției Consiliului de Securitate, cerînd totodată celor patru mari puteri „să-și continue eforturile în vederea reglementării crizei”.

La cîteva ore după expunerea prezentată de președintele Anwar Sadat, guvernul israelian și-a făcut, la rîndul său, cunoscută poziția: „Israelul va menține încetarea focului pe o bază reciprocă, atîta timp cît nu se va trage asupra noastră”, declara ministrul de externe Abba Eban. Arătînd că țara sa este pregătită să se retragă în spațiile unor frontiere noi, „situat unde va între actuala linie de încetare a focului și frontierele existente înainte de războiul din 1967”, premierul Golda Meir afirma pe de altă parte că Israelul nu va efectua o retragere completă dincolo de liniile existente pînă la 4 iunie 1967. „Am crezut și continui să cred că cererea noastră pentru negocieri directe nu este un gest de inflexibilitate. Nu este vorba de procedură, ci de esența lucrurilor”, a adăugat Golda Meir, menționînd că Israelul este pregătit să negocieze „dar fără nici un fel de condiții prealabile”. „Insistența președintelui Sadat asupra unui angajament israelian privind o retragere totală — a spus premierul israelian — este o condiție prealabilă pe care nu o putem accepta”.

Refuzul R.A.U. de a prelungi oficial, pentru a treia oară, acordul de încetare a focului fusese, practic, prevăzut de observatorii politici. În emitera acestei ipoteze, ei aveau în vedere faptul că — așa cum menționa ziarul „Le Monde” — „toate gesturile președintelui egiptean — tratat de pace, recunoașterea libertății de navigație în strîmtoarea Tiran și admiterea unei prezențe internaționale la Sharm El Sheikh — nu au fost recompensate și nici măcar nu au determinat Statele Unite să exercite o presiune hotărîtoare asupra Israelului”. Declarația președintelui Anwar Sadat era „previzibilă” — scria la rîndul său cotidianul britanic „Times” — deoarece nici una din condițiile puse de el pentru o reînnoire nu au fost satisfăcute, în timp ce pentru un comentator al agenției France Presse, hotărîrea „nu putea surprinde”, deoarece „se știa că R.A.U. nu va accepta o nouă prelungire, decît în schimbul unui angajament formal al Israelului privind evacuarea teritoriilor ocupate”.

Scadența datei de la 7 martie a fost precedată la Cairo de o intensă activitate diplomatică. Ziarul „Al Ahram” preciza că „pe plan intern”, președintele Sadat a participat la întruniri cu Comitetul Executiv Suprem al Uniunii Socialiste Arabe și cu Consiliul național al apărării, precum și la convorbiri cu premierul Mahmud Fawzi și cu ministrul de război și comandantul suprem al forțelor armate egiptene, Mohamed Fawzi. „Al Ahram” informa, de asemenea, despre o serie de importante contacte pe care președintele R.A.U. le-a avut în vremea din urmă „pe plan internațional” atît cu Uniunea Sovietică cît și cu Statele Unite, Marea Britanie și Franța. După cum anunța chiar în discursul său, președintele Sadat a efectuat la 1 și 2 martie o vizită la Moscova unde s-a întâlnit cu conducătorii sovietici, cu care a discutat „toate problemele și toate eventualitățile în mod deschis, clar și cinstit”. El a afirmat, totodată, că „oficialitățile americane cunosc cu claritate poziția egipteană”, ca urmare a schimbului de mesaje ce a avut loc în zilele din urmă între președintele Sadat și președintele Nixon.

În ajunul deciziei adoptate de R.A.U., o atenție deosebită au acordat observatorii raportului lui U Thant și reuniunii reprezentanților celor patru mari puteri, întruniți pentru a examina situația creată ca urmare a impasului în care se găsește în prezent misiunea Jarring. Raportul lui U Thant în care, examinînd răspunsurile R.A.U. și Israelului la memorandumul lui Jarring — despre care am informat în numerele precedente ale revistei — „menționa cu satisfacție răspunsul pozitiv al R.A.U.” și făcea apel la guvernul israelian de a examina din nou și a răspunde favorabil la cererea mediatorului „de a se angaja în legătură cu o retragere pînă la frontiera internațională a R.A.U.”, a fost primit și comentat în mod diferit de părțile interesate. În timp ce la Cairo, ultimele declarații ale secretarului general al O.N.U. au fost apreciate drept „pozitive și echitabile”, la Tel Aviv, ele au fost sever criticate.

„Israelul respinge raportul lui U Thant și contestă faptul că cererile — sub formă de condiții — ale Egiptului ar fi un lucru pozitiv”, a declarat ministrul de externe Abba Eban. Totodată, el anunța că guvernul israelian a hotărît să pună capăt „discreției diplomatice” pe care a respectat-o în legătură cu convorbirile Jarring și să dea publicității răspunsul Israelului — din 26 februarie — la memorandumul egiptean.

În ce privește concertarea „celor patru” de la New York, guvernul egiptean ceruse — potrivit ziarului „Al Ahram” — reprezentanților marilor puteri să adopte „o atitudine hotărîtă și clară” pentru a determina Israelul să pună în aplicare rezoluția Consiliului de Securitate din noiembrie 1967. Convocată pentru a examina situația creată în regiune ca urmare a răspunsului guvernului israelian, reuniunea s-a încheiat însă fără publicarea unui comunicat care să exprime o poziție comună în ce privește mijloacele pentru a scoate misiunea Jarring din impas. Ambasadorii celor patru mari puteri au hotărît să se întrunească din nou la 11 martie și să consulte, între timp, guvernele lor asupra oportunității unei reuniuni înainte de această dată. Din surse O.N.U. se menționează că ideea unui comunicat comun în sprijinul misiunii Jarring nu a fost abandonată în ciuda eșecului eforturilor destinate, în aceste ultime zile, redactării unui text care să exprime sentimentele comune ale celor patru mari puteri privind situația din Orientul Apropiat.

Hotărîrea guvernului egiptean de a nu mai extinde acordul de încetare a focului dincolo de data de 7 martie, fără însă ca aceasta să însemne o întrerupere a negocierilor sub auspiciile lui Jarring, a fost primită fără surprize și în general cu calm de celelalte țări arabe — care în majoritatea lor și-au manifestat sprijinul față de R.A.U. — cît și în alte capitale ale lumii.

În comentariile lor, observatorii politici, deși își exprimă regretul că un element de incertitudine apare acum în

situația din Orientul Apropiat, ceea ce poate justifica unele nuanțe de interpretare, înregistrează cu satisfacție că, atît partea egipteană, cît și cea israeliană au manifestat fiecare intenția de a nu relua unilateral ostilitățile și de a continua convorbirile indirecte din cadrul misiunii Jarring. Apelul la moderație pe plan militar și la menținerea calmului lansat de U Thant are șanse de a fi ascultat, subliniază ei. Fără a nega că procesul negocierilor a ajuns într-o fază mai dificilă, se menționează, în același timp, că în prezent modalitățile de comunicare între părțile interesate pe de o parte și acestea din urmă și marile puteri pe de altă parte, sînt mai strînse ca altădată. Majoritatea comentariilor converg spre sublinierea necesității găsirii unui posibil teren de înțelegere. Este ceea ce, în esență, evidențiază ziarul „La Nation”: „În definitiv, important este că dialogul indirect, deși punctat de diatribe violente, poate continua între israelieni și egipteni. Ei vor sfîrși prin a găsi un teren de înțelegere cu condiția bineînțeles ca nici un incident să nu pună sub semnul întrebării actuala încetare a focului atît de precară”.

Rodica GEORGESCU

NORVEGIA

FONDUL PROBLEMEI

Acordul de încetare a focului de-a lungul Canalului de Suez a durat șapte luni. Proclamat pentru prima oară la 7 august 1970, el a fost prelungit, o dată la 4 noiembrie 1970, a doua oară la 4 februarie 1971. Principalele evenimente care au avut loc de la această dată:

4 FEBRUARIE: Ca urmare a apelului la moderație și menținerea calmului, lansat de secretarul general al O.N.U., U Thant, în preajma expirării celui de-al doilea termen al acordului, R.A.U. acceptă prelungirea încetării focului pînă la 7 martie și propune ca Israelul să procedeze în acest interval la o retragere parțială a trupelor sale de pe malul oriental al canalului, după care R.A.U. va trece la redeschiderea acestuia.

8 FEBRUARIE: Mediatorul Gunnar Jarring a

SCURTĂ CRONOLOGIE

dresează R.A.U. și Israelului un chestionar comportînd angajamentele reciproce în ideea unui acord de pace.

14 FEBRUARIE: Într-un interviu acordat săptămînalului american „Newsweek”, președintele R.A.U. vorbește despre posibilitatea unui tratat de pace cu Israelul.

15 FEBRUARIE: R.A.U. răspunde favorabil la întrebările adresate de Gunnar Jarring.

26 FEBRUARIE: Guvernul israelian răspunde la memorandumul guvernului egiptean. Israelul declară că nu va reveni la liniile de armistițiu dinainte de 5 iunie 1967.

5 MARTIE: U Thant lansează un nou apel la „moderație și la menținerea calmului care domnește în regiune din luna august 1970”.

Reuniune a reprezentanților celor patru mari puteri la New York consacrată examinării rezultatelor misiunii Jarring, încheiată fără a se da publicității un comunicat.

7 MARTIE: Președintele Sadat anunță că R.A.U. „nu se mai consideră angajată prin încetarea focului”, adăugînd că eforturile sale pentru o reglementare politică vor continua.

Ministrul de externe israelian, Abba Eban, declară că „Israelul va menține încetarea focului pe o bază reciprocă”, subliniind că țara sa continuă să se considere legată de rezoluția Consiliului de Securitate din iunie 1967.

Ceea ce se bănuia de mai multă vreme, s-a întîmplat: săptămîna trecută, guvernul norvegian condus de premierul Per Borten și-a prezentat demisia. În aparență, actuala criză a fost declanșată de o... indiscreție. Nu cu mult timp în urmă, „Dagbladet”, cotidianul partidului de centru (agrarian) din care face parte și Per Borten, publica o serie de extrase dintr-un raport „ultrasecret” al ambadorului țării la Bruxelles, Jan Halvorsen, referitor la discuțiile acestuia cu un membru al Comisiei C.E.E. Extrasele evidențiau faptul că șansele Norvegiei de a obține un răspuns favorabil la cererile ei privind instituirea, în cazul aderării la Piața comună, a unui regim special pentru sectorul ei agricol, sînt practic nule. În climatul norvegian tot mai ostil, în ultimul an, față de intrarea țării în organizația economică vest-europeană, amplificat recent și de vizita pe care, în chiar aderării la Piața comună, a unui regim special pentru sectorul ei agricol, sînt practic nule. În climatul norvegian tot mai ostil, în ultimul an, față de intrarea țării în organizația economică vest-europeană, amplificat recent și de vizita pe care, în chiar aderării la Piața comună, a unui regim special pentru sectorul ei agricol, sînt practic nule. În climatul norvegian tot mai ostil, în ultimul an, față de intrarea țării în organizația economică vest-europeană, amplificat recent și de vizita pe care, în chiar aderării la Piața comună, a unui regim special pentru sectorul ei agricol, sînt practic nule.

PER BORTEN

Nu numai o simplă indiscreție

Borten a recunoscut că „indiscrețiile” asupra conținutului documentului secret, ce au condus la apariția faimoaselor extrase, i se datorează, pentru el n-a mai existat o altă cale decât demisia.

Dar nu numai amintita indiscreție explică întorsătura politică pe care au luat-o evenimentele.

În tot decursul anului trecut au existat dese momente în care viabilitatea formulei guvernamentale a fost pusă sub semnul întrebării. De fapt, încă de la constituirea sa, în urmă cu șase ani, coaliția cvadripartită din fruntea statului, formată din partidele: conservator, de centru (agrarian), liberal și creștin-popular a trebuit să se mulțumească cu un echilibru oscilant și încontinuu amenințat cu sfărâmarea. Elementul catalizator în momentul venirii la putere: dorința de a opune o platformă comună Partidului muncitoresc (social-democrat), de opoziție, și-a pierdut pe parcurs din intensitate, minată fiind de distanțarea crescândă a opoziției celor patru partide în ceea ce privește rezolvarea unor probleme de politică internă dar, mai ales, în legătură cu candidatura norvegiană la Piața comună.

„Pentru norvegieni, anul 1970 a fost un an costisitor”, remarca ziarul vest-german „Frankfurter Allgemeine” arătând că situația economică a Norvegiei a căpătat, în ultimii ani, un pronunțat caracter inflaționist. În 1970, prețurile au crescut cu 11,6 la sută față de 1969, dintre care cu 14 la sută la alimente, cu 15 la sută la prestațiile de servicii, cu 13 la sută la cheltuielile pentru locuință, curent electric, combustibil. Echilibrul balanței comerțului exterior și, implicit, a balanței de plăți, se află periclitat, importurile crescând într-un ritm mult superior exporturilor. Numai în lunile august-octombrie, de exemplu, importul a fost cu 27 la sută mai mare decât în perioada corespunzătoare a anului 1969 în vreme ce exportul n-a crescut decât cu 17 la sută. Încercând să combată tendințele inflaționiste din economie, guvernul a recurs la unele măsuri ca înghețarea prețurilor și majorările de impozite indirecte, care să conducă la frinarea cererii interne. Astfel, pentru bugetul pe 1971 au fost prevăzute noi creșteri de impozite indirecte pe tutun, țigări, alcool, benzină, transporturile cu autovehicule etc. Reacția a constituit-o izbucnirea a

KJELL BONDEVIK...

...și soția sa.
Un mandat eşuat

numeroase greve muncitorești — ca și crearea unor momente de serioasă tensiune socială în țară cu reflexe inevitabile în viața parlamentară.

Ceea ce nu a făcut decât să complice și mai mult atmosfera din Storting (parlamentul norvegian), devenit cu timpul o veritabilă arenă de aprige confruntări. După alegerile din septembrie 1969, coaliția guvernamentală și-a văzut considerabil redus cadrul de acțiune, rămânând cu o majoritate precară de numai două voturi, în timp ce opoziția — Partidul muncitoresc — a recuperat șase din mandatele pierdute în 1965. În aceste condiții, orice vot în parlament primea, pentru coaliție, semnificația unui adevărat vot de încredere. Fiecare proiect de lege, oricât de puțin important, trebuie să întrunească aprobarea tuturor deputaților coaliției, cea mai neînsemnată dereglare a sistemului punând în discuție soarta formulei guvernamentale. Obținerea unui consens devenea însă mereu mai dificilă și precară în situația în care puternice divergențe persistă la diferite niveluri între membrii coaliției cvadripartite, principala temă controversată fiind aderarea Norvegiei la Piața comună.

Dintre țările scandinave, guvernele danez și norvegian exprimau pînă nu de mult cele mai puține rezerve față de aderare. Danemarca, pentru că spera într-o „cucerire” a C.E.E. de către produsele ei agricole, iar Norvegia în iluzia că C.E.E. ar putea oferi o considerabilă piață pentru produsele ei de pește. Recente condiții adoptate însă de C.E.E. prevăd accesul oricărei nave de pescuit ale unei țări membre în apele teritoriale ale celorlalte state membre. Adică, în cazul aderării Norvegiei la Piața comună, vasele pescărești franceze sau vest-germane ar putea pescui în libertate de-a lungul coastelor sale. Perspectivă îngrijorătoare pentru cei peste 40 000 de pescari norvegieni. Pentru aceștia o extindere în alte zone a dreptului de pescuit n-ar prezenta mari avantaje deoarece, în proporție de 93 la sută, ei își exercită activitatea în apele teritoriale norvegiene care, datorită apropierei Gulf-Stream-ului, sînt una din rezervele cele mai bogate din emisfera nordică. În același timp, clasicele și demodatele lor bărci pescărești ar putea cu greu rezista concurenței cu flotele moderne de pescuit ale celorlalte țări ale C.E.E. Industria de pescuit norvegiană, sector vital

DETECTOR

Oricâtă robustețe sufletească ar avea tinărul John, trimis de superiorii săi de la Pentagon, să se bată în Vietnam, cu timpul moralul său începe să cedeze. Nu-i priește nici clima (vai! atât de umedă) și, cu atât mai puțin, programul zilnic plin de întâmplări neprevăzute, cum ar fi atacurile patrioților. Un sentiment de frustrare — spun unii observatori. Apatie — opinează alții, ceea ce e pe deplin explicabil la oameni trimiși să lupte pentru o cauză nejustă și pentru interese care nu sînt ale lor.

Față de această stare de lucruri, forurile în drept au recurs la un mijloc de a înviora starea psihică a soldaților americani: decorarea în masă. După cum scrie săptămînalul „Epoca”, o nouă industrie, într-o spectaculoasă expansiune, se dezvoltă paralel cu producția de război: industria de... medalii. Pînă acum, 2134364 de decorații au ieșit pe banda rulantă a „uzinelor” specializate, fiind și distribuite. Numai trupele infanteriei navale au primit de două ori mai multe decorații decât cele acordate în al doilea război mondial, la care — pentru a ieși scoteala — mai trebuie adăugată și cantitatea oferită în războiul din Coreea... Tinînd seama că, începînd din 1961, în zonele de operațiuni din Vietnam de sud s-au perindat peste 2 740 000 militari americani, rezultă că marea majoritate au fost decorați. Cum s-ar zice, omul și decorația...

Se fac speculații în sensul că spiritul practic american va intra și aici în acțiune. Cu alte cuvinte, nu ar fi exclus ca fabricile de decorații să se mute direct pe front. În definitiv, asemenea „uzine mobile” ar scurta drumul de la producător la consumator, ar utiliza mina de lucru locală, mai ieftină decât cea de acasă etc. Încît, dacă ritmul fabricării de „stimulente” se menține, este posibil ca la ghișeu unde se eliberează, la fiecare cazarmă, efectele militare, să i se înmîneze recrutului, pe bază de inventar, alături de armament și de uniformă, și decorația de rigoare...

Radu BUDEANU

pentru economia țării (anual se pescuiesc și prelucurează 2-3 milioane tone iar peștele cu activitățile anexe furnizează lucru pentru o cincime din populația nordului țării și o treime din cea din sud), ar fi practic „înghițită” de partenerii vest-europeni. Aproximativ aceleași probleme de concurență s-ar pune și pentru agricultorii norvegieni care, muncind pe terenuri extrem de sărace, își vînd produsele pe piața internă la prețuri superioare celor din Piața comună. Astfel, alinierea prețurilor sale la produsele agricole ale comunității s-ar solda, de exemplu, numai pentru lapte cu o diminuare de 30 la sută, a prețurilor, iar pentru ouă, de 54 la sută. În total venitul țăranilor norvegieni ar scădea cu 58 la sută. De aceea Norvegia își condiționează aderarea la C.E.E. de obținerea unor garanții ferme pentru piscicultură și, în primul rînd, a unei

zone maritime rezervate de 12 mile și a unor „reglementări speciale” pentru agricultură. De asemenea, ea insistă asupra unei perioade de tranziție de 8 ani înainte de acceptarea în totalitate a obligațiilor ce-i vor reveni ca urmare a aderării.

Față de problemele rezultând din aderarea la Piața comună, partidele coaliției au manifestat o lipsă crescândă de unitate, ceea ce a dus în ultimă instanță la actuala criză.

În timp ce trei din partidele coaliției: liberal, conservator și o parte din creștin-democrați cer cu tărie aderarea, Partidul agrarian (de centru) din care face parte și fostul premier Per Borten, sub presiunea electoratului său tradițional, format în cea mai mare parte din agricultori, a exprimat, în repetate rânduri, reticente față de o „aderare pripită și necondiționată”. Președintele partidului, John Austrheim, a cerut chiar crearea unei comisii juridice care să stabilească în ce măsură integrarea în C.E.E. corespunde intereselor naționale. Atitudinii, cel puțin rezervate a uneia din partidele cu cea mai mare influență în mase față de perspectivele intrării țării în sfera comunității economice vest-europene, i s-a adăugat de curând

activitatea „Mișcării populare împotriva aderării la Piața comună” ceea ce a dus la lărgirea considerabilă a frontului adversarilor integrării și a majorat dificultățile coaliției burgheze. Pe acest fundal, recentul incident a constituit „picătura” care a făcut să se reverse paharul. De fapt, chiar și fără aceasta, poziția premierului Per Borten era destul de dificilă, dat fiind pe de o parte apartenența la un partid ostil integrării, iar pe de alta situarea sa în fruntea unui guvern care a votat pentru aderarea deplină a țării la C.E.E.

După retragerea cabinetului Borten, liderul partidului creștin-popular, Kjell Bondevik fusese însărcinat de regele Olav al V-lea să formeze un nou guvern de coaliție. Discuțiile privind componența acestuia, dar mai ales programul politic comun ce urma a fi adoptat, n-au izbutit însă să aplaneze divergențele existente între cele patru partide. În situația dată, misiunea de a pune capăt actualei crize guvernamentale se pare că va fi încredințată lui Trygve Bratteli, liderul partidului muncitoresc (social-democrat).

Liana ENESCU

Godesberg, piatra unghiulară a social-democrației vest-germane. Motiv pentru care liderul „Juso” din Bavaria, Rudolf Schöfberger, s-a poartă constata cu un oarecare umor amar: „Stăm atît de virtuos cu picioarele pe temelia programului de la Godesberg încît am și făcut „plattfuss”. Drastică (dar nu inedită) a fost condamnarea hotărîtă a conducerii social-democrate a oricăror încercări de colaborare cu organizațiile comuniste vest-germane, pe baza unui proiect întocmit de prof. Richard Löwenthal (condamnare care s-a soldat cu unele excluderi din partid ale citorva militanți locali ai „Juso”).

Tactica promovată de conducerea P.S.D. în relațiile cu tinăra aripă de stînga a partidului trădează o concepție pragmatică cu clare mobiluri electorale. Liderilor P.S.D. li se pare mai utilă și profitabilă atragerea unor noi voturi din zonele moderate și centriste ale corpului de alegători vest-germani, ale căror poziții diferă de opiniile politice nonconformiste ale tinerei generații de social-democrați. „Establishment”-ul vest-german — așa cum au arătat diferitele sondaje de opinie pe marginea „cazului Vogel” — e încă puțin permeabil la ideile considerate prea „radicale” ale stîngii tinere din partid. Pe de altă parte însă, nici procedul excluderii din partid a reprezentanților „Jusos” nu pare a fi — în virtutea aceluiași sondaje — prea indicat. În acest caz — constată „Der Spiegel” — 20 la sută din simpatizanții și membrii P.S.D. chestionați au declarat că nu-și vor mai da voturile partidului social-democrat. Aceștia sînt, de fapt, alegători din generația „Juso”, jumătate dintre ei, în vîrstă de 18—29 ani, sînt de părere că „Jusos” au dreptate, iar numai o treime apreciază obiectivele „tinerilor socialiști” ca „prea radicale”.

Oscilînd, deci, între „integrare” a „Jusos” în partid și „limitare” a tendințelor lor de stînga, conducerea P.S.D. se află în fața unui fenomen care e departe de a se fi epuizat cu ocazia recentelor dezbateri. Adepții unei linii politice moderate se arată înclinați, sub impulsul unor încercări tac-

BONN

„JUSOS” ȘI P.S.D.

este cel mai de stînga primar din R.F.G.”.

Cert este că, în cele din urmă, punctul de vedere al lui Vogel a avut cîștig de cauză în gremiul social-democrat de la München (după 9 ore de dramatică dezbatere în localul celebrei „Hofbräuhaus”). Sprijinul liderilor social-democrați de la Bonn a avut, desigur, partea lui de greutate, mai cu seamă că tentativa lui Vogel a fost considerată ca un nîmerit prilej (sau pretext) de a pune lucrurile la punct (vezi revista „Lumea” nr. 10, pag. 4). Willy Brandt a intervenit rîspicat: „Problema trebuie acum rezolvată”; „Acesta este un prilej local”. Episodul s-a încheiat cu o circulară destul de drastică împotriva celor care atentează la vechile principii (din 1959) ale programului de la Bad-

Cînd primarul Münchenului, Hans-Jochen Vogel, a tras semnalul de alarmă în fața manifestărilor de disocier ale aripii „tinerilor socialiști” (Jusos) de la linia generală a partidului, evenimentul a provocat o reală surprindere. Nu atît pentru că liderul social-democrat exprima public o stare de fapt în cadrul partidului lui Brandt, ci mai ales pentru că cel ce o denunțase era, el însuși considerat, pînă nu de mult, un simpatizant al tinerilor cu vederi de stînga mai radicale, pe care, acum, îi încredinează. (Wolfgang Roth, membru al prezidiului „Jusos”, despre Vogel: „El nu este un «Juso», dar asta va veni cu timpul”). Dacă, după luarea de poziție a lui Vogel, speranțele de felul celei nutrite de Roth par să fi fost înșelate, nu e mai puțin adevărat, că, sînt încă mulți „tineri socialiști” ca, de pildă, Hartmut Fischer, din Mainz, care să recunoască totuși că „Vogel

PREMIERUL BRANDT ȘI KARSTEN VOIGT, LIDER AL „JUSOS”
Spre o „integrare” de compromis

ticieni ca Wehner și Brandt, spre alegerea unei formule de compromis, mai apropiată de soluția „integrării” decât de aceea, prea severă, a „excluderii” din partid. Și, nu trebuie omis faptul că, în partidul social-democrat și cabinetul de la Bonn sînt unii politicieni tineri, și destul de influenți — cum sînt Erhard Eppler, ministrul avînd portofoliul aju-

torului pentru dezvoltare, sau, Jürgen Wischniewski, membru în prezidiul P.S.D. — a căror carieră politică a început în rîndurile „Jusos”. Îmbrățișînd teza „integrării”, ei speră că tinerii „rebeli” vor ști să le onoreze indulgența și să le urmeze sfaturile.

Radu PASCAL

PAKISTAN

REPROGRAMARE PARLAMENTARĂ

Întrunirea de la Dacca a Adunării Constituante, convocată pentru 3 martie și apreciată ca un act politic de o majoră importanță nu a avut loc. Cum se explică amînarea „sine die”, și apoi reprogramarea de către președintele Yahya Khan, a reuniunii parlamentare de la care se aștepta, în urma unui mandat de 120 de zile, elaborarea noii constituții pakistaneze?

Motivul esențial pare să se localizeze între coordonatele politice ale unei dispute care a reprezentat „zgometul de fond” atît al alegerilor cît și al perioadei ce i-a urmat. Este vorba de conflictul, după cum se vede cu o a-nume longevitate, între cei doi principali lideri politici desemnați de alegerile din decembrie: șeful Mujibur Rahman și, Zulfikar Ali Bhutto. Primul este conducătorul Ligii Awami, posesoare în urma consumării actului electoral a 167 de mandate din 313, iar cel de-al doilea reprezintă Partidul Poporului care controlează 83 de mandate. Între Rahman, cu o deosebită influență în Pakistanul de est și Bhutto, cea mai proeminentă prezență politică în Pakistanul de vest, focul campaniei electorale a precizat cît se poate de clar — în afara unor obiective relativ apropiate — punctele de vedere diferite, unghiurile specifice de abordare a problematicii economice și sociale.

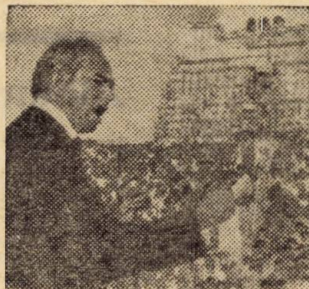
Ceea ce se aștepta din partea celor doi lideri — fapt care a conferit cercurilor politice pakistaneze credința în oportunitatea viitoarei Adunări Constituante — era necesitatea depunerii unor eforturi concertate pentru acomodarea părților în dispută în vederea lărgirii platformei politice conciliabile. De mărirea gradului de permeabilitate a fiecăruia dintre cei doi lideri la sugestiile celuilalt depindea — și evenimentele au confirmat exact aceasta — logica existenței Adunării Constituante și, evident, eficacitatea lucrărilor ei. În lipsa unui climat de coexistență cordială, majoritatea parlamentară absolută pe care coaliția între Liga Awami și Partidul Poporului ar fi realizat-o în cadrul parlamentului ar fi transfor-

mat Adunarea Constituantă într-o arenă a unui permanent dialog în contradictoriu, deci o puternică frînă în calea punerii la punct a constituției.

Mentînerea pe poziții a celor doi protagoniști are însă implicații politice cu mult mai largi decît „înghețarea”, chiar și pentru o perioadă nedeterminată, a lucrărilor Adunării Constituante. Dincolo de conjunctura actuală, blocarea accesului către o activitate parlamentară susținută, constructivă, reprezintă un obstacol deosebit de serios în evoluția politică a țării care, prin ținerea alegerilor din decembrie, se angajase pe drumul spre democratizare. Cu alte cuvinte, inaderența lui Bhutto și Rahman la un dialog politic constructiv prelungește acțiunea legii marțiale.

Practic, absența parlamentarilor de la reuniunea de la Dacca este urmarea refuzului Partidului Poporului de a asista la deschiderea lucrărilor Adunării Constituante și a refuzului Ligii Awami de a accepta un compromis asupra proiectului de constituție. Cum cele două tabere „beligerante” ar fi ocupat, împreună, peste două treimi din numărul total al locurilor, a devenit evident inutilă prezența parlamentarilor celorlalte partide.

PREȘEDINTELE YAHYA KHAN

ZULFIKAR ALI BHUTTO

MUJIBUR RAHMAN

Çiştigătorii rivali ai alegerilor din decembrie

Hotărîrea președintelui Yahya Khan de a dizolva „aprioric” Adunarea Constituantă, nu marchează însă, pur și simplu, dorința de a evita o marcantă lipsă la apelul parlamentar. Decizia a fost avertizată de președinte încă înaintea alegerilor dacă liderii nu ajung — în timp util — la un acord, iar pe de altă parte măsura drastică a amînării „sine die” se explică printr-un climat politic brusc alterat de o serie de tulburări, de o puternică stare de tensiune în Pakistanul de est și în special în capitala acestuia, Dacca, unde demonstrațiile de stradă, grevele, incendiile etc. s-au ținut lanț. Liderul Ligii Awami, șeful Mujibur Rahman, apreciînd măsura președintelui Yahya Khan drept „inoportună și regretabilă” a chemat populația din Pakistanul de est la grevă generală. Ca răspuns, Yahya Khan, invocînd atribuțiile pre-

zidențiale, a numit în Pakistanul de est un administrator al legii marțiale în persoana generalului Mohammed Yakub Khan care a decretat, la Dacca, starea de urgență.

După cum se vede, evenimentele s-au precipitat, iar actuala stare de tensiune și confuzie ce a dominat aproape o săptămînă climatul politic pakistanez probează punctele de vedere absolut divergente între pozițiile celor două partide, aceasta și datorită repartizării influenței teritoriale a acestora, între cele două provincii. În mod logic, disensiunile dintre Pakistanul de est și Pakistanul de vest privind, în primul rînd, dezvoltarea economică și socială, netă astăzi în favoarea regiunii vestice, ar fi putut găsi teren de înțelegere tocmai în adoptarea unei constituții și apoi trecerea la un program echilibrat de dezvoltare, ar fi obligat realizarea din timp a unei alianțe între Bhutto și Rahman. Cu toate că primul susține o mai accentuată federalizare a statului (fiind împotriva acordării de privilegii provinciilor și pentru o putere centrală), iar cel de-al doilea consideră prioritare pentru Pakistanul de est organizarea proprie a sistemului fiscal, elaborarea comerțului exterior etc, amîndoi se pronunță însă pentru democratizarea vieții publice, modernizarea economiei, creșterea nivelului de trai etc. Deci după cum se vede, obiectivul este același, metodele diferă, iar înțelegerea pare la un moment dat aproape imposibil de realizat. Vor continua, oare, Bhutto și Rahman să-și consume toate resursele politice în dispute de conjunctură sau vor accepta perspectiva mai largă a atingerii obiectivului comun?

Cursul evenimentelor din ultimele zile pare să creioneze o anume tendință de ameliorare a situației. Deși pre-

ședintele Yahya Khan a precizat că noua dată a reuniunii Adunării Constituante va fi 25 martie, iar pe de altă parte atît Bhutto cît și Rahman au apreciat drept realizabilă prezența lor pe băncile parlamentului din Dacca, totuși viața politică a țării nu s-a angrenat încă într-o direcție ferm previzibilă. Desigur, hotărîrea președintelui de a fixa o dată pentru lucrările Adunării, în locul amînării „sine die” reprezintă un pas înainte, dar se observă — cu tot acordul lui Bhutto și Rahman de a se întîlni, în sfîrșit, la Dacca — serioase rețineri față de rezultatul reuniunii parlamentare. Rahman condiționează, priate altele, prezența sa și a partidului său, pe băncile parlamentului, de transferarea puterii partidului majoritar (adică „Ligii Awami”). Este evi-

dent că lui Bhutto îi va fi greu să accepte o asemenea condiție. Într-o asemenea stare, de tensiune (fie și reținută în ultimele zile), se așteaptă deschiderea porților parlamentului din Dacca.

Radu BUDEANU

CAIRO

TÎRGUL INTERNATÎNAL

De la corespondentul nostru

Răspunzînd invitației guvernului egiptean, Cornel Burtică, ministrul comerțului exterior al României, însoțit de o delegație formată din directori de centrale industriale și experți, a participat la deschiderea Tîrgului internațional de la Cairo, eveniment căruia țara gazdă i-a acordat o importanță deosebită, dată fiind prezența la inaugurare a președintelui Anwar Sadat și a primului ministru Mahmud Fawzi. După inaugurarea oficială, primul ministru însoțit de vicepremierul Aziz Sedki și Mohamed Merzeban, ministrul economiei și comerțului exterior, a vizitat tîrgul. Vizitînd pavilionul românesc, premierul Mahmud Fawzi a prezentat lui Cornel Burtică mulțumirile guvernului egiptean pentru participarea țării noastre la tîrg și pentru prezența sa personală la inaugurare. Totodată, primul ministru Fawzi a dat o înaltă apreciere produselor expuse de țara noastră.

La a treia sa ediție, Tîrgul internațional de la Cairo prezintă în acest an o serie de noutăți. Pentru prima oară au fost prezentate atît produse industriale cît și agricole. Aproape 30 de țări și firme de mare renume de pe toate continentele expun atît în pavilioane acoperite cît și sub cerul liber pe o suprafață totală de 180 000 mp. Întrucît actuala amplasare a tîrgului nu permite extinderea spațiului, țările participante trebuind să se limiteze la suprafețe reduse, s-a planificat construirea unui nou tîrg la Heliopolis unde cîteva pavilioane sînt aproape gata.

Cel mai mare pavilion este, bineînțeles, al Republicii Arabe Unite, în care sînt prezentate produse a 150 de firme din sectoarele industriei construcțiilor de mașini (printre care se remarcă autoturismul „Fiat-128”), industriei petroliere, industriei ușoare și, în special, industriei textile. Dintre țările străine, U.R.S.S. deține cel mai mare pavilion, în care 18 întreprinderi comerciale prezintă aproximativ 3 500 de articole. Republica Populară Chineză,

prezintă pentru prima oară, expune o gamă largă de produse. Celelalte țări socialiste europene și asiatice, statele arabe, africane, ca și Australia completează tabloul tîrgului unde sînt prezentate ultimele realizări în domeniul tehnicii moderne. Tranzacțiile comerciale pe care el le prilejuiește constituie o importantă manifestare politică, în sprijinul ideii păcii și progresului.

România, prezentă la toate edițiile acestui tîrg, expune atît în pavilioane acoperite cît și sub cerul liber, pe o suprafață de 400 mp. produse ale diferitelor firme din sectoarele industrial și agricol. Mii de vizitatori, numeroși comercianți și oameni de afaceri, prezenți în fiecare zi la tîrg, admiră și se interesează în mod deosebit de calitățile produselor românești. Directorul pavilionului român, Moise Zamfir, ne declară că cele mai apreciate de specialiști sînt: camionul SR-111, bun pentru transportul bumbacului, mașinile de tricatat, utilaje, tractorul U-445 și mai ales autoturismul Dacia-1300. El arată că încă din primele zile a putut încheia importante contracte.

În cursul vizitei sale la Cairo, Cornel Burtică a avut întîlniri cu oficialități egiptene printre care Aziz Sedki, vicepremier și ministru al industriei, Mohamed Merzeban, ministrul economiei și comerțului exterior, ministrul transportului cît și cu Labib Shukeir, președintele Adunării Naționale și membru al Comitetului Executiv al Uniunii Socialiste Arabe. Cu acest prilej au fost trecute în revistă într-un spirit prietenesc, constructiv, de înțelegere mutuală, stadiul relațiilor economice româno-egiptene și posibilitățile de dezvoltare a lor cît și colaborarea economică dintre cele două părți. S-a constatat cu satisfacție că acestea s-au dezvoltat în continuu, într-un mod pozitiv. Au fost abordate posibilități de încheiere a unor contracte pe termen lung care pot evidenția în mod reciproc

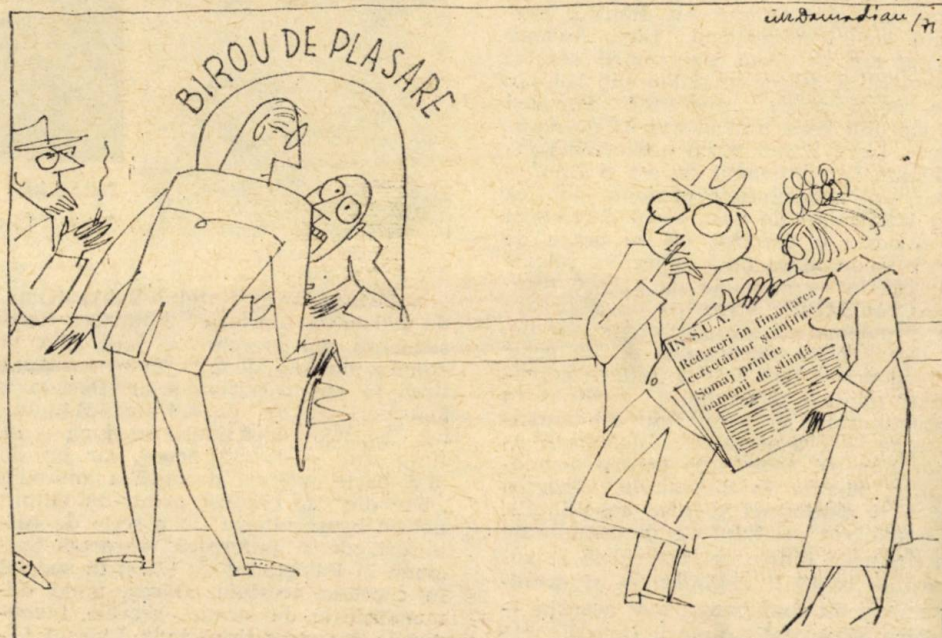
avantajul atît valoarea produselor egiptene exportate în țara noastră cît și a celor românești importate de R.A.U. Au fost analizate posibilitățile de diversificare a importului de produse manufacturiere din R.A.U. alături de cele pe care această țară le exportă în mod tradițional în România. Totodată, s-au relevat posibilitățile existente de lărgire a relațiilor de cooperare economică și tehnică dintre cele două țări, domeniu în care au fost luate ca exemplu rezultatele pozitive obținute în construcția în R.A.U., prin colaborarea ambelor țări, a două obiective industriale: unul la Alexandria (fabrică de produse sodice) și altul la Hamrawein (un complex de fosfați dotat cu utilaj și specialiști din România). Au fost discutate posibilități noi de participare a țării noastre la construirea altor obiective industriale pe care R.A.U. le-a prevăzut în planul său cincinal. S-a convenit ca o delegație economică egipteană condusă de vicepremierul Aziz Sedki să ne viziteze țara în cursul acestui an pentru a participa la a șaptea sesiune a Comisiei guvernamentale mixte, prilej cu care se va încheia un nou acord de cooperare economică și tehnică. La ministrul transportului au fost analizate posibilitățile de livrare de mașini și utilaj în domeniul transportului cît și de cooperare în domeniul construcțiilor de nave. România a furnizat deja 80 de șleपुरi fluviale și 10 locomotive Diesel hidraulice.

Presa egipteană, semnalînd vizita delegației române și întîlnirile acesteia cu oficialitățile egiptene, sublinia dorința celor două părți de a dezvolta relații amicale, reciproc avantajoase și de a intensifica schimburile economice și cooperarea tehnică-științifică pe baze reciproc avantajoase.

Constantin OPRICA

Cairo, 9 martie

Album de familie

- Dumneata ce ești ?
- Fizician atomist
- Și asta-i tot ce știi să faci ?...

Desen de CIK DAMADIAN

DIN SURSE...

Căsătoria...

...premierului canadian Pierre Elliott Trudeau cu o tină ră licențiată în științe politice și sociologie, Margaret Sinclair, în vîrstă de 22 de ani, i-a luat prin surprindere pe canadieni. Aceasta numai pentru că se obișnuiseră cu repetatele promisiuni de mariaj ale primului ministru („Probabil anul viitor”), niciodată duse pînă acum la îndeplinire.

Dicție

Convins că va urca pe tronul Spaniei, prințul Juan Carlos face pregătiri încă de pe acum. În vederea primului său discurs — dezvăluie „Paris Match” — Juan Carlos urmează de cîteva săptămîni cursuri de dicție pentru a înlătura un ușor defect de vorbire.

Reflecții

Președintele Pompidou: „Specificul politicii este de a crea dificultăți, specificul diplomației este de a nu reglementa problemele, specificul vieții este de a fi obligată să le rezolve”. (Din „Paris Match”)

Week-end

Ieșiți din carantină, protagoniștii lui „Apollo-14” — Alan Shepard, Stuart Roosa și Edgar Mitchell — și-au petrecut week-end-ul la New York, unde au primit medalia de aur a orașului, iar luni seara au asistat în primele loje la dramatica înfrîngere a lui Cassius Clay.

Hapuri

„Newsweek” anunță turneul de două săptămîni pe care William Rogers se pregătește să-l facă luna aceasta în America Latină. Amintindu-și ce a pățit Nelson Rockefeller în cursul periplului său latino-american din 1969, Rogers, presupune revista americană, își va lua fără îndoială în valiză și un stoc de... hapuri pentru durerile de cap.

Duminică...

...în timp ce de la Londra se anunța sfîrșitul celei mai lungi greve a poștașilor britanici de

după război (48 de zile), la Paris se comunica intenția sindicatelor celor trei companii franceze „Air France”, „U.T.A.” și „Air Inter” de a lăsa în continuare la sol aparatele de zbor. La 11 martie greva personalului celor 170 de avioane a intrat în cea de-a treia săptămîină.

Record

Agenția „Reuter” extrage din raportul ministerului justiției sud-african cifra exactă a execuțiilor la moarte din anul trecut: 81. Numărul celor executați în numai un an în Republica Sud-Africană — conchide „Reuter” — reprezintă mai mult de jumătate din execuțiile ce au avut loc în întreaga lume din 1944 și pînă azi.

„Concorde”

Din nou discordie în cazul „Concorde”. Înaintea hotărîrii miștrilor transporturilor ai celor două țări privind continuarea construcției în serie a avionului supersonic franco-britanic, polemica reizbucnește în Franța: Antoine Pinay, fost președinte al Consiliului de Miniștri, s-a aliat adversarilor lui „Concorde”, considerînd că „prea mulți bani trebuie să cheltuim pentru a ușura miliardarilor americani traversarea mai rapidă a Atlanticului”.

Turnee

Delegații parlamentare iordanien ar urma să întreprindă în viitorul apropiat turnee în diverse țări pentru a expune poziția Iordaniei în planul relațiilor interarabe — anunță „France Presse”. Prima delegație va vizita Arabia Saudită, Kuveitul și emiratele Golfului Persic; cea de-a doua — Irakul, Siria și Libanul; a treia — R.A.U., Libia, Tunisia, Algeria și Marocul. O a patra delegație ar urma să participe la Conferința Uniunii parlamentare mondiale ce se va întruni la sfîrșitul acestei luni la Caracas.

Ultrasecret

O conferință ultrasecretă a șefilor serviciilor de informații din Portugalia, Republica Sud-Africană și Rhodesia a avut loc la Salisbury la sfîrșitul lunii trecute.

SHRAMADANA

Premierul Sirimavo Bandaranaike (dreapta) și cîțiva dintre miniștrii guvernului său la o ceremonie devenită tradițională în Ceylon: participarea prin muncă manuală la inaugurarea unui nou șantier

Scopul ar fi fost — scrie „L'Express” — punerea la punct a dispozitivului de securitate care urmează să protejeze viitorul baraj gigant de la Cabora-Bassa din Mozambic. Dar, avînd în vedere amploarea mișcării de eliberare, se pune întrebarea: cine va folosi pînă la urmă barajul cu dispozitiv de securitate cu tot...

Joia

Cu începere de la 18 aprilie (numărul 319), „L'Humanité Dimanche” urmează să apară într-un nou format, gen revistă. Pentru a putea fi citit de cit mai mulți muncitori la locul de muncă, publicația, deși își va păstra numele, va apărea joia.

Vizită

La sfîrșitul lunii aprilie, premierul francez Jacques Chaban-Delmas ar urma să viziteze Iugoslavia, scrie cotidianul vienéz „Die Presse”. Vizita ar fi fost fixată în timpul recente călătorii la Paris a premierului iugoslav Miti Ribicici.

Retragere?

Cu sănătatea șubredă, petrecîndu-și cîteva săptămîni pe an la tratament în Franța, președintele Tsiranana (Republica Malgașă), în vîrstă de 59 de ani, ar intenționa să demisioneze — afirmă săptămînalul francez „Entreprise”. Cel mai bine plasat pentru a-i succeda la președinția Madagascarului ar fi — după aceeași publicație — Calvin Tsiebo, prim-vicepreședinte al guvernului.

Speculații

Potrivit unei speculații apărute în săptămînalul „Sunday Express”, Alec Douglas-Home ar urma să se retragă în cursul acestei luni din postul de ministru de externe al Marii Britanii. Succesori posibili: Lordul Carrington, actualul ministru al apărării, Maudling, ministrul de interne, sau Rippon, ministrul pentru problemele europene. „Sunday Express” adaugă însă că Home nu este totuși în situația de a se retrage: la cei 67 de ani ai săi se află într-o excelentă formă fizică și ar mai putea rămîne multă vreme în truntea Foreign Office-ului.

Rubrică realizată de Rodica DUMITRESCU

RENUNȚAREA LA FORȚĂ ȘI LA AMENINȚAREA CU FORȚĂ

— UN IMPERATIV MAJOR AL VIEȚII INTERNAȚIONALE —

Întreaga evoluție a vieții internaționale contemporane pune în evidență, cu o deosebită claritate, importanța respectării cu strictețe, de către toate statele, a principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță — condiție fundamentală și, în același timp, trunică garanție pentru menținerea păcii și asigurarea securității tuturor popoarelor și statelor. Respectarea consecventă a acestui principiu de bază al dreptului internațional contemporan, transpunerea sa strictă în practica relațiilor interstatuale sînt de natură să asigure fiecărui popor premisele unei dezvoltări libere și independente, fără nici un fel de amestec sau presiuni externe, în conformitate cu voința și aspirațiile sale vitale.

Amenințarea cu forță sau folosirea forței în relațiile internaționale constituie un factor determinant al atmosferei de suspiciune și neîncredere dintre state, un element de frînare a procesului de normalizare și dezvoltare a relațiilor interstatuale și, totodată, de stimulare a cursei înarmărilor. În cuvîntarea ținută la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Un obiectiv central al vieții internaționale contemporane este acela de a se pune capăt neîntirziat războaielor și conflictelor armate actuale dintre state, care constituie un grav pericol pentru pacea întregii omeniri, a se înceta orice acte de agresiune, precum și de amestec în treburile interne ale altor state, a se asigura respectarea deplină a dreptului popoarelor la autodeterminare. O importanță deosebită ar avea în acest sens recunoașterea și aplicarea neabătută de către toate guvernele a principiilor coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite. În acest spirit se cere ca toate statele să-și asume obligația solemnă de a renunța la folosirea forței sau la amenințarea cu forță în rezolvarea problemelor litigioase, de a acționa pentru soluționarea conflictelor dintre ele, exclusiv prin mijloace politice, pe cale pașnică, prin intermediul tratativelor”.

Recurgerea la forță, violență și agresiune împotriva popoarelor, a independenței statelor este proprie naturii imperialismului, izvoacăte din esența acestuia. Experiența istorică certifică faptul că promovarea de către cercurile imperialiste a unei politici de amenințare cu forță sau de folosire a ei în relațiile internaționale, a unei politici de dictat și presiuni duce la declanșarea de conflicte și, în ultimă instanță, la războaie, constituie o armă în mîna cercurilor agresive, reacționare împotriva libertății și independenței popoarelor. Istoria ne oferă în acest sens numeroase exemple elocvente, printre care acela al politicii agresive promovate de marile puteri imperialiste în preajma primului și a celui de-al doilea război mondial, politică soldată cu grave urmări pentru pacea și securitatea popoarelor.

Astăzi, încălcînd în mod flagrant justiția și legalitatea internațională, cercurile imperialiste, în primul rînd cele din S.U.A., sfidează prin acțiunile lor în diverse părți ale lumii, normele și principiile dreptului internațional contemporan, interesele fundamentale ale popoarelor din aceste zone. Presiunilor de tot felul, li se adaugă manifestările brutale de folosire a forței, care, pe calea unei escaladări succesive, au degenerat în agresiuni militare împotriva unor state independente și suverane. Războiul dus de S.U.A. în Vietnam, Cambodgia și Laos constituie expresia cea mai semnificativă a unei asemenea politici. De asemenea intervenția străină în Guineea, războaiele colonialiste purtate de Portugalia împotriva popoarelor din Angola, Mozambic și Guineea-Bissau, politica de intensificare a cursei înarmărilor și întărire a blocurilor militare — toate acestea se înscriu în cadrul acelorași încercări ale cercurilor imperialiste, reacționare, de a promova o politică de forță și dictat, de a recurge la metode de acțiune colonialiste și neo-colonialiste în relațiile internaționale.

Abolirea totală a unor asemenea metode și practici reprezintă în momentul de față una din premisele hotărîtoare pentru evitarea stărilor de tensiune și a conflictelor dintre state, pentru statornicirea unei atmosfere de pace și de securitate în lume, pentru dezvoltarea liberă și independentă a tuturor popoarelor.

De la „jus ad bellum” la „jus ad pacem”

Interdicția amenințării cu forță și a folosirii forței în relațiile interstatuale era ignorată de către dreptul internațional din secolele trecute. În virtutea unor așa-numite „drepturi suverane”, considerate ca absolute — și, de altfel, constituind un privilegiu al marilor puteri — se recunoștea statelor „dreptul” de a purta război („jus ad bellum”). O dată „dreptul” recunoscut și posibilitățile militare de a-l susține asigurate, războiul putea porni, pretextele oferindu-se sau putînd fi inventate fără prea multă trudă și imaginație.

Identificînd și analizînd esența socială a războaielor de jaf și cîmpire, a războaielor de agresiune, marxism-leninismul a condamnat acest fenomen propriu orînduirilor bazate pe exploatare, afirmînd necesitatea eliminării sale din viața internațională. Vorbînd despre țelurile și menirea noii orînduiri sociale, V. I. Lenin sublinia printre altele faptul că: „Dictatura proletariatului va izbăvi omenirea de jugul capitalului și de războaie”. În aceeași ordine de idei, el aprecia că „Nu poate fi socialist proletariatul care se împacă cu o cît de mică violență din partea „propriei” națiuni împotriva altor națiuni”.

Prin însăși esența sa, deosebită calitativ de aceea a tuturor orînduirilor anterioare, socialismul este chemat să promoveze o politică externă pașnică, de nefolosire a forței, opusă în mod radical politicii agresive caracteristice imperialismului. Incriminarea războiului de agresiune, a politicii de forță și violență, în relațiile internaționale, o găsim proclamată pentru prima oară, în mod oficial, într-un document istoric al statului socialist sovietic — **Decretul asupra păcii**. „Guvernul — se sublinia în Decret — consideră drept cea mai mare crimă împotriva omenirii continuarea acestui război (este vorba de primul război mondial — n.a.) purtat pentru împărțirea, între națiunile puternice și bogate, a națiunilor slabe cîmpite de ele...”

Este incontestabilă influența pe care condamnarea războiului de agresiune în acest document a exercitat-o asupra reglementărilor date problemei războiului în **Pactul Ligii Națiunilor (1919)** — care limita „dreptul” statelor membre de a recurge la război — și îndeosebi asupra încheierii **Pactului Briand-Kellog (1928)** — care consacra pentru prima oară interdicția de a recurge la război în relațiile dintre state — ca și a altor instrumente de drept internațional din perioada interbelică.

O etapă nouă, superioară, în consacrarea principiului nerecurgerii la forță, a fost inaugurată în perioada de după cel de-al doilea război mondial. Astfel, **Carta Națiunilor Unite (1945)**, ca și alte documente internaționale ale epocii postbelice, precum **Declarația de la Bandung (1955)**, **Carta Organizației Unității Africane (1955)** cuprind prevederi exprese referitoare la interzicerea folosirii forței și a amenințării cu forță în relațiile internaționale. De asemenea, art. 1 al **Tratatului de la Varșovia (1955)** stipulează: „Părțile contractante se obligă, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite să se abțină, în relațiile lor internaționale de la amenințarea cu forță sau de la folosirea forței...”

Declarația cu privire la întărirea păcii și securității în Europa, adoptată de **Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia (desfășurată la București, în anul 1966)** sublinia la rîndul său, că statele socialiste, semnatare ale acestei Declarații, consideră că statornicirea unui cadru trunic pentru pace și securitate în Europa presupune ca „relațiile dintre state, pornind de la renunțarea la amenințarea cu forță sau folosirea forței, de la necesitatea de a rezolva litigiile internaționale numai prin mijloace pașnice, trebuie să fie întemeiate pe principiile suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, pe respectul integrității teritoriale”.

Mai recent, **Tratatul sovieto-vest-german** ca și cel **polono-vest-german** consacră, ca un principiu fundamental al relațiilor dintre părțile contractante, principiul nerecurgerii la forță. Astfel, în art. 2 al Tratatului dintre U.R.S.S. și R. F. a Germaniei, semnat la 12 august 1970, se prevede angajamentul expres al părților contractante de a „se abține de la recurgerea la amenințarea cu forță sau folosirea forței, conform articolului 2 al Cartei Națiunilor Unite”. De asemenea, articolul 2 al Tratatului dintre R. F. a Germaniei și Republica Populară Polonă asupra bazelor de normalizare a relațiilor reciproce, semnat la 8 decembrie 1970, stipulează: „Republica Federală a Germaniei și Republica Populară Polonă se vor conduce în relațiile lor reciproce, ca și în problemele privind asigurarea securității în Europa și în lume, de țelurile și principiile stabilite în Carta Națiunilor Unite. În acord cu acestea, ele vor rezolva în mod corespunzător articolelor 1 și 2 din Carta Națiunilor Unite, toate problemele litigioase numai prin mijloace pașnice și se vor abține în chestiuni care privesc securitatea europeană și internațională, ca și în relațiile lor reciproce, de la orice amenințare cu forță sau de folosire a forței”.

Astfel, principiul renunțării la folosirea forței și la amenințarea cu folosirea forței și-a croit drum în condiții social-istorice complexe, dobândind relativ tirziu statutul de principiu fundamental al dreptului internațional contemporan. La afirmarea acestui principiu au concurat o serie de factori, printre care un rol deosebit de important l-a jucat lupta desfășurată de forțele revoluționare și progresiste, de masele largi populare, de opinia publică democratică mondială. Totodată, trebuie avut în vedere faptul că revoluția tehnico-științifică contemporană a modificat în datele ei esențiale problema folosirii armamentelor, a forței în general. În arsenalele militare ale statelor, armelor clasice li s-au adăugat armele de distrugere în masă, de diverse tipuri și în primul rând armele nucleare. Înțelegerea implicațiilor catastrofale ale folosirii acestor arme a produs, desigur, modificări substanțiale nu numai în conștiința colectivă a popoarelor, ci și în psihologia și acțiunea cercurilor conducătoare ale statelor.

Formularea și consacarea principiului nerecurgerii la forță în dreptul internațional au marcat un moment decisiv, fără îndoială, în dezvoltarea normelor fundamentale ale relațiilor dintre state. Printre altele, aceasta a contribuit în mare măsură la transformarea dreptului internațional public dintr-un „drept al războiului”, într-un „drept al păcii”, al înțelegerii și cooperării pașnice a statelor.

Forța nu creează drept

De o deosebită importanță pentru aplicarea principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță, în relațiile internaționale este precizarea conținutului său. Un element hotărâtor în acest sens îl constituie însuși textul Cartei O.N.U. „**Toți membrii Organizației**, se spune în art. 2, alineatul 4, se vor abține, în relațiile lor internaționale, de a recurge la amenințarea cu forță sau la folosirea ei, fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite”.

Un nou și important pas înainte în precizarea conținutului principiului nerecurgerii la forță îl constituie **Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state**, adoptată în anul 1970 de sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. În această Declarație se precizează, printre altele, că recurgerea la amenințarea cu forță sau la folosirea forței constituie o violare a dreptului internațional și a Cartei Națiunilor Unite și că forța nu trebuie să fie folosită niciodată ca mijloc de rezolvare a problemelor internaționale. În Declarație se reafirmă că războiul de agresiune constituie o crimă împotriva păcii, care angajează răspunderea în virtutea dreptului internațional. Statul care declanșează un război de agresiune este răspunzător pentru această crimă nu numai față de statul victimă a agresiunii, ci și față de întreaga comunitate internațională.

Definind principiul nerecurgerii la forță, Carta O.N.U. preciza că nu sînt admise amenințarea cu forță sau folosirea ei fie împotriva integrității teritoriale ori a independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite. Dezvoltînd aceste prevederi, Declarația din 1970 le precizează mai complet conținutul. Astfel, în Declarație se evidențiază obligația statelor de a nu folosi forța sau amenințarea cu ea pentru violarea frontierelor internaționale existente ale unui alt stat, sau ca mijloc de rezolvare a diferendelor internaționale inclusiv diferențele teritoriale și problemele referitoare la frontierele statelor. Contrară scopurilor Cartei O.N.U., este, de asemenea, recurgerea la orice măsură de constrîngere care lipsește popoarele de dreptul lor de autodeterminare, la libertate și independență, prevede îndreptată direct împotriva politicii imperialiste de ocupare și dominație colonială, de nesocotire a dreptului legitim al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta în conformitate cu aspirațiile sale vitale.

Dincolo de faptul că recurgerea la forță, departe de a aduce rezolvări viabile, înăltură momentul și posibilitățile unor abordări și rezolvări realiste, în conformitate cu justiția și interesele popoarelor, trebuie subliniat aspectul fundamental că **forța nu creează și nu poate crea drept**. Indiferent de situațiile care apar prin încălcarea normelor și principiilor legalității internaționale, forța nu poate afirma rezolvări care nu intrunesc acordul de voință liber exprimat al părților interesate. Obținute prin mijloace nepermise, soluțiile de forță au un caracter ilicit, contestabil.

Tabloul lumii contemporane cunoaște, încă, numeroase abdicări, încălcări și chiar sfidări ale normelor și principiilor de conduită ale relațiilor interstatuale. Evoluția vieții internaționale stă mărturie în acest sens cu exemple incontestabile. În numeroase rinduri, unele state puternice au abuzat de atributele pe care le dă posesarea forței pentru a impune celor mai slabi situații inacceptabile. Desigur, forța a putut impune uneori, darea nu a creat și nici nu va putea crea vreodată drept, căci dreptul forței este tot mai mult înlocuit cu forța dreptului, singura forță incontestabilă care trebuie să guverneze viața internațională, singura garanție traică a păcii.

Din toate prevederile Cartei O.N.U. și Declarației referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state rezultă că **sensul termenului de „forță” este cel obișnuit, adică de violență sau con-**

stringere de orice fel. Este deosebit de important să se sublinieze latura de constrîngere pe care o presupune forța, deoarece, în practica internațională, actele de forță apar de multe ori și sub aspectul constrîngerii economice sau politice, al presiunilor, dictatului și șantajului în diverse forme.

Dacă folosirea forței în mod direct, a forței brutale degenerînd în agresiune, reprezintă aspectul cel mai îngrijorător și cu efectele cele mai grave pentru pace și securitate, nu este mai puțin adevărat că există numeroase alte forme în care forța se manifestă activ, avînd consecințe dintre cele mai nefaste, nu numai pentru cei ce nu au posibilitatea să i se opună, dar și pentru climatul politic general. Pot fi menționate, de pildă, presiunile pentru acceptarea amplasării pe teritoriul național a unor baze militare străine sau a unor contingente aparținînd forțelor armate ale altui stat, „ajutoarele” economice de esență neocolonialistă, condiționate de acceptarea participării la blocuri militare agresive, abordarea problemelor internaționale de pe poziții de forță, ignorarea intereselor popoarelor, a cerinței de participare egală, a tuturor statelor lumii, mari și mici, la elaborarea și înfăptuirea măsurilor care afectează pacea și securitatea generală. Apare cu claritate faptul că, **atît constrîngerea economică cit și cea politică, presiunile de orice fel, sînt forme de manifestare a forței în relațiile internaționale și de aceea ele sînt contrare normelor fundamentale ale relațiilor dintre state, reprezintă atente la adresa independenței și suveranității acestora, a egalității lor în drepturi, a păcii și securității internaționale.**

Astfel, principiul nerecurgerii la forță obligă statele nu numai să nu recurgă la războaie agresive în relațiile internaționale, ci și să renunțe la orice formă de constrîngere, la orice politică externă bazată pe forță, pe dictat și presiuni economice, politice sau militare, împotriva vreunui stat.

Nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forță presupune cu necesitate respectarea obligației de a rezolva **pe cale pașnică** toate problemele litigioase care apar în relațiile dintre state. Din moment ce este interzisă recurgerea la forță, statele trebuie să-și rezolve toate diferențele intervenite în relațiile lor reciproce numai pe cale politică, în primul rînd, pe calea tratativelor.

Principiul nerecurgerii la forță este strîns legat de toate celelalte principii fundamentale ale dreptului internațional contemporan: respectarea suveranității naționale și a integrității teritoriale, neamestecul în treburile interne ale altor state, egalitatea în drepturi. Promovarea unei politici agresive de forță în relațiile internaționale constituie o încălcare nu numai a acestui principiu ci — în virtutea strînsei interdependențe a normelor fundamentale ale relațiilor interstatuale — și o încălcare a suveranității statelor și a egalității lor în drepturi, un amestec în treburile interne ale altor popoare, ceea ce contravine flagrant Cartei O.N.U., dreptului internațional.

Pentru asigurarea aplicării și respectării principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță este de o deosebită importanță, printre altele, definirea precisă a diferitelor forme de agresiune, în primul rînd, a agresiunii armate. Se știe, în acest sens, că de mai mulți ani, în cadrul

Organizației Națiunilor Unite se discută formularea unei definiții complexe a agresiunii. Adoptarea unei astfel de definiții ar contribui la consolidarea normelor de drept internațional contemporan, ca instrument de apărare a păcii și securității internaționale. Expunând punctele de vedere ale guvernului țării noastre, reprezentantul României la actuala sesiune a Comitetului special pentru definirea agresiunii preciza, printre altele, faptul că dintr-o viitoare definiție a agresiunii nu ar putea lipsi asemenea elemente de bază ca încriminarea folosirii forței, indiferent de formă, ca act de agresiune precum și ideea că nici un fel de considerente de ordin politic, economic sau de altă natură nu pot constitui o justificare pentru folosirea forței de către un stat sau un grup de state. Susținând necesitatea condamnării folosirii forței indiferent de formă, reprezentanții României au afirmat punctul de vedere, larg împărtășit, potrivit căruia o definiție a agresiunii trebuie să precizeze, de asemenea, situațiile în care folosirea forței are un caracter licit: dreptul la legitimă apărare, așa cum e stabilit de Carta O.N.U., lupta de eliberare a popoarelor pentru independență. Reprezentând o excepție de la principiul care interzice folosirea forței în relațiile internaționale, dreptul la legitimă apărare trebuie să fie — așa cum s-a subliniat și la actuala sesiune a Comitetului — de strictă interpretare.

Viața internațională pune în lumină, cu puterea evidenței, legătura dialectică, interdependența obiectivă între înfăptuirea **dezarmării generale și totale** și transpunerea consecventă în practică a normelor fundamentale ale relațiilor dintre state — factor hotărâtor în asigurarea securității popoarelor. Apare, astăzi, cu mai multă claritate ca oricând că realizarea dezarmării ar fi de natură să asigure transpunerea fermă în practica relațiilor interstatuale a principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță. Și aceasta pentru că dezarmarea generală și totală ar desființa înseși posibilitățile, mijloacele materiale, pentru promovarea politicii retrograde de folosire a forței și de amenințare cu forță în relațiile internaționale.

Dacă dezarmarea generală și totală ar avea drept consecință logică renunțarea la folosirea forței și la amenințarea cu forță, nu este mai puțin adevărat că recunoașterea obligației de a nu recurge la forță, indiferent în ce formă, în viața internațională, și consacarea voinței statelor în acte internaționale corespunzătoare — garantind din acest punct de vedere un minimum de legalitate necesar evoluției normale a relațiilor interțări — ar antrena la rândul său, în mod necesar, împlinirea unor pași concreți pe calea dezarmării.

O contribuție activă la afirmarea intereselor păcii

În întreaga lor politică și activitate internațională, **Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România** se pronunță cu hotărâre și consecvență pentru respectarea strictă a principiilor fundamentale ale dreptului internațional, ale Cartei O.N.U., condiție sine qua non a păcii și securității popoarelor. România

socialistă acționează neobosit în sprijinul aplicării ferme a principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță în relațiile dintre state, și în general pentru întemeierea statornică a acestora pe principiile moralei și justiției internaționale.

Participarea delegației române conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și cuvântarea rostită la sesiunea jubiliară a O.N.U. de președintele Consiliului de Stat al României, au marcat o reafirmare puternică a hotărârii poporului nostru de a face totul pentru ca din relațiile internaționale să fie eradicate o dată pentru totdeauna mijloacele de forță și pentru a se găsi, pe baza normelor și principiilor dreptului și moralei internaționale, soluții constructive numeroaselor și complexelor probleme ale lumii contemporane. Se impune, printre altele, a fi relevant în acest cadru aportul reprezentanților țării noastre la elaborarea Declarației asupra principiilor dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state, adoptată în anul 1970 de Adunarea Generală a O.N.U.

Alături de celelalte țări socialiste, de cercurile largi ale opiniei publice mondiale, țara noastră consideră imperios necesar să se pună capăt războiului dus de S.U.A. în Indochina, să se treacă la retragerea totală din această zonă a trupelor Statelor Unite ale Americii și ale aliaților lor să se asigure respectarea dreptului sacru al popoarelor vietnameze, laotian și cambodgieni de a-și hotărî singure soarta, fără nici un amestec dinafară. Profund solidară cu lupta eroică a popoarelor Indochinei, țara noastră consideră că nimic și nimeni, nici o forță din lume nu vor putea infringe voința acestor popoare de a-și redobândi independența, de a se putea dezvolta conform voinței lor. Aceeași poziție, profund principială, caracterizează politica țării noastre și în cazul conflictului din Orientul Apropiat. Este bine cunoscut faptul că România s-a pronunțat de la început pentru reglementarea diferendelor dintre țările Orientului Apropiat nu pe calea ciocnirilor militare, ci pe calea înțelegerii, a găsirii unor soluții politice în conformitate cu interesele tuturor popoarelor care trăiesc în această regiune. În spiritul rezoluției Consiliului de Securitate din 1967, țara noastră consideră că Israelul trebuie să-și retragă trupele din teritoriile arabe ocupate — în epoca noastră fiind evident că nici un stat nu-și poate aroga dreptul de a pătrunde cu forțe armate pe teritorii străine, de a-și impune pe această cale voința, că trebuie să se ajungă la reglementări care să asigure suveranitatea națională și integritatea teritorială a tuturor statelor din această zonă. În același timp, o soluție care să garanteze o pace trainică în această regiune trebuie să aibă în vedere rezolvarea situației populației palestinienilor, în conformitate cu interesele ei naționale. Așa cum se știe, țara noastră a salutat cu satisfacție recențele propuneri ale Republicii Arabe Unite îndreptate spre o soluționare politică a conflictului; este necesar ca guvernul Israelului să manifeste receptivitate față de aceste propuneri, în interesul găsirii unei asemenea rezolvări.

Pornind de la interesele generale ale comunității popoarelor, partidul și statul nostru acționează în direcția creării unui climat internațional de natură să împiedice săvârșirea unor noi acte de agresiune, violarea principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță. Ca stat european, care a cunoscut experiența amară a celor două războaie mondiale, România este

preocupată permanent de problema asigurării unei păci trainice, a unei securități durabile pe continentul nostru, desfășurând o vie activitate în acest sens. Țara noastră acționează continuu pentru îmbunătățirea relațiilor dintre toate statele europene, indiferent de sistemul lor social-politic, pentru ca aceste relații să se întemeieze în mod consecvent pe renunțarea la folosirea forței sau a amenințării cu forță, pe normele de bază ale dreptului internațional.

România a sprijinit și sprijină activ ideea convocării unei conferințe general-europene pentru securitate și cooperare, conferință în cadrul căreia s-ar putea ajunge la angajamente ferme privind asigurarea securității europene și renunțarea la folosirea forței sau la amenințarea cu folosirea acesteia în relațiile reciproce dintre statele continentului. Este știut că, pornind de la dezideratul abolirii forței în relațiile internaționale, statele socialiste au propus ca prim punct pe ordinea de zi a unei viitoare conferințe general-europene pentru cooperare și securitate dezbaterea problemei: „**Asigurarea securității europene și renunțarea la folosirea forței sau la amenințarea cu folosirea acesteia în relațiile reciproce dintre statele din Europa**”.

În concepția partidului și guvernului țării noastre, o adevărată securitate reclamă în mod logic edificarea unui sistem de relații în măsură să ofere fiecărui stat garanția că se află la adăpost de orice primejdie de agresiune, că sub nici o formă, sub nici un pretext și în nici o ocazie nu va fi supus unor presiuni externe sau unor imixțiuni atentând la libertățile și drepturile sale fundamentale.

România consideră că în condițiile de astăzi nu mai este posibilă rezolvarea problemelor complexe ale situației internaționale într-un spirit care să ducă la asigurarea păcii și securității în lume, fără participarea activă, pe baza deplinei egalități în drepturi, a tuturor statelor — mari, mijlocii sau mici; numai o asemenea participare poate oferi garanția găsirii unor soluții viabile care să asigure condiții de pace și securitate pentru toate popoarele.

Ca membră a Comitetului O.N.U. pentru dezarmare, România militază cu consecvență pentru înfăptuirea dezarmării generale, și în primul rând a dezarmării nucleare, inițiind și sprijinind totodată orice acțiune de dezarmare colaterală, de natură să contribuie la atingerea acestor teluri majore. Acest lucru și-a găsit, de pildă, expresia în propunerile făcute de reprezentantul României, la 5 martie 1970, în Comitetul pentru dezarmare, care prevăd printre altele: înghețarea și reducerea bugetelor militare ale tuturor statelor; asumarea, printr-un document internațional cu forță obligatorie și vocație universală, a unor angajamente ferme de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec, sub nici o formă și în nici o împrejurare, în treburile interne ale altor state; interzicerea creării de noi baze militare și a amplasării de noi arme nucleare pe teritorii străine; măsuri de lichidare a bazelor militare străine.

Realizarea treptată a acestui complex de măsuri ar contribui în mod substanțial la realizarea unor condiții favorabile aplicării și respectării principiului nerecurgerii la forță cit și la înfăptuirea treptată a dezarmării generale, la statornicirea în lume a unei păci trainice, în interesul progresului și prosperității tuturor popoarelor.

Conf. univ. dr. Marțian I. NICIU

INTERVIUL NOSTRU

**BOGDAN
OSOLNIK**

conducătorul delegației
parlamentare iugoslave

CORDIALITATE ȘI DEPLINĂ ÎNȚELEGERE RECIPROCĂ

Săptămîna trecută ne-a vizitat țara — la invitația Comisiei pentru politică externă a Marii Adunări Naționale — o delegație a Comitetelor de politică externă ale Vecei Popoarelor și Vecei social-politice ale Skupștinei Federale a R.S.F. Iugoslavia. Cu acest prilej, am solicitat conducătorului delegației, Bogdan Osolnik, să împărtășească cititorilor revistei noastre din aprecierile sale privind semnificația vizitei, precum și unele preocupări actuale ale Comitetului pentru politică externă al Vecei social-politice, al cărei președinte este.

Vizita delegației noastre — **ne-a declarat tovarășul Bogdan Osolnik** — a reprezentat o continuare a schimbului de păreri dintre parlamentarii români și iugoslavi în problemele internaționale. Prima întâlnire, din iunie anul trecut de la Belgrad, a demonstrat utilitatea acestor dialoguri în coordonarea eforturilor comune, în identificarea unor noi acțiuni menite să contribuie și pe această cale — a parlamentelor — la crearea unui climat de destindere, de înțelegere și largă colaborare în Europa și, evident, la asigurarea păcii și prosperității țărilor noastre. Iată de ce, deși în convorbirile avute cu parlamentarii români am acordat o atenție primordială problemelor internaționale, consider nu mai puțin fructuoase și discuțiile privind colaborarea bilaterală. Apreciez evoluția colaborării româno-iugoslave ca foarte bună, cu însemnate rezultate în diferite domenii: politic, economic, tehnico-științific. Am discutat și despre posibilitățile de adîncire și lărgire a acestei colaborări și sperăm că schimbul nostru de opinii va contribui la dezvoltarea multilaterală a relațiilor de prietenie dintre țările noastre. Țin să subliniez încă o dată că, atît convorbirile dintre delegația noastră și delegația Comisiei pentru

politică externă a Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, cît și discuția prilejuită de primirea parlamentarilor iugoslavi de către tovarășul Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale, s-au desfășurat într-o atmosferă de cordialitate și deplină înțelegere reciprocă, în spiritul relațiilor de caldă prietenie frățască existente între țările și popoarele noastre.

— **În acest context, cum apreciați rolul contactelor parlamentare pe plan european, în cadrul eforturilor generale consacrate destinderii, conviețuirii și colaborării pașnice pe continentul nostru?**

— Fără îndoială că parlamentele, personalitățile parlamentare pot influența într-o măsură însemnată asupra instaurării și dezvoltării unor relații de înțelegere și colaborare între toate statele continentului nostru, indiferent de sistemele lor social-politice. Aceasta prin însăși funcția pe care o exercită, prin influența lor asupra orientării politice în ansamblu a guvernelor respective. De aici și importanța contactelor parlamentare în mai buna cunoaștere și apropiere reciprocă, în identificarea u-

nor opinii comune, a unor căi de acțiune avînd în final același major deziderat al destinderii și securității. Trebuie, în același timp, să ținem seama de complexitatea situației din Europa, de faptul că în ultimul timp s-au înregistrat o serie de progrese pe calea destinderii. Tocmai în acest sens, în întîlnirile și convorbirile pe care le-am avut în România, ne-am oprit destul de mult asupra necesității ca, în condițiile actuale, evoluția pozitivă ce se face simțită pe continentul nostru să fie susținută prin noi inițiative și acțiuni concrete în scopul creării condițiilor favorabile convocării conferinței pentru securitate și colaborare în Europa. Am căzut într-un totu de acord că sistemul securității europene trebuie să reprezinte un ansamblu de relații care să asigure fiecărui popor o dezvoltare independentă și egală în drepturi, din care să fie excluse folosirea forței, amestecul în treburile interne ale oricărei țări. Pentru a se ajunge la ținerea cu succes a conferinței europene este, desigur, necesară instaurarea unui climat favorabil pregătirii ei. Și, la crearea acestui climat, cred că pot contribui într-o măsură însemnată și contactele între parlamentarii țărilor europene. Cred, ca și colegii români, că realizarea unei întruniri a parlamentarilor din Europa pentru discutarea mijloacelor de realizare a securității pe continent ar putea adăuga noi elemente pozitive la crearea condițiilor pentru convocarea Conferinței general-europene. Există de pe acum unele inițiative în acest sens și în convorbirile avute am căzut de acord că ele trebuie studiate cu grijă pentru a ne putea aduce o contribuție efectivă la finalizarea lor. Există, se pare, și posibilitatea unor alte noi inițiative care ar putea urgenda acțiunile concrete pentru ținerea Conferinței general-europene.

În ceea ce ne privește, noi și interlocutorii noștri români am acordat în această întîlnire o atenție specială situației din Balcani, colaborării dintre țările balcanice. De comun acord ne-am exprimat convingerea că depășirea greutăților care există încă în relațiile dintre unele țări balcanice este o premisă a dezvoltării colaborării multilaterale. Am căzut de acord cum și că trebuie să milităm cu răbdare spre dezvoltarea colaborării balcanice prin intermediul contactelor parlamentare, guvernamentale și neguvernamentale.

— **Vă rugăm să vă referiți în câteva cuvinte la activitatea Comitetului pentru politică externă al Vecei social-politice în direcția contactelor parlamentare, precum și la unele acțiuni pe care acesta le preconizează pentru viitor.**

— Skupștina noastră a fost unul din cele zece parlamente europene care au militat pentru o conferință europeană a parlamentarilor, avînd scopul proclamat de a contribui la crearea condițiilor favorabile instaurării unui sistem de securitate europeană. În prezent, se întrezăresc noi inițiative și noi posibilități. Le urmărim cu atenție și vom lua parte, în orice caz, la toate acele acțiuni care vor da fiecărui popor posibilitatea de a participa cu drepturi egale la securitatea europeană. Comisiile noastre de politică externă au, pe lîngă contactele cu colegii din România, și alte contacte și întîlniri interparlamentare. În perioada imediat următoare vor avea convorbiri cu parlamentarii austrieci, italieni, cu reprezentanții Comisiei de politică externă a parlamentului R.D.G. Evident, ele nu sînt singurele. Skupștina federală întreține și ea numeroase contacte cu diferite parlamente europene, cu care efectuează, de asemenea, schimburi de vederi.

Ileana NICOLAESCU

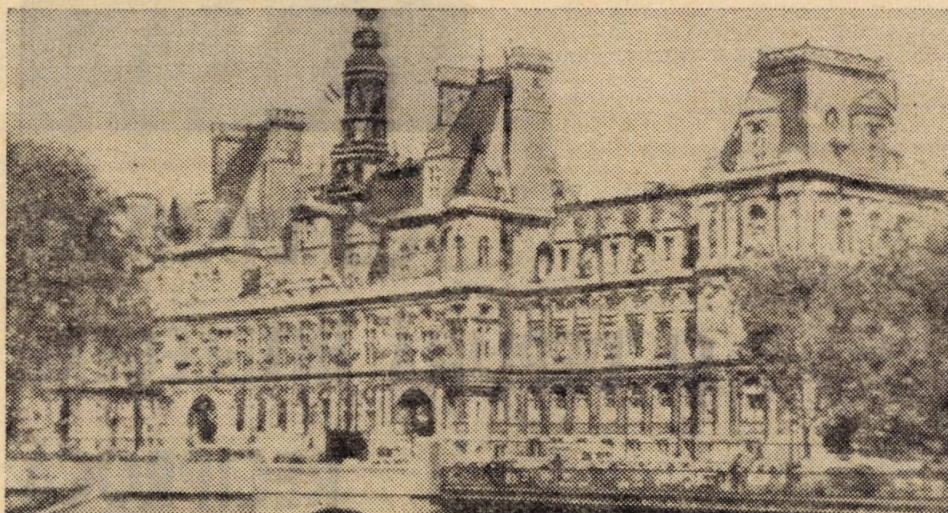
Abia fuseseră duse la magazie urnele alegerilor cantonale, când văduhul a și început să răsună de goarna municipalelor! — putea exclama săptămîna trecută un comentator parizian. Într-adevăr, Franța trăiește în ultimii ani sub semnul evenimentului electoral: alegeri legislative în 67 și 68, referendum și alegeri prezidențiale în 69, alegeri cantonale în 70, municipale în 71. Și urmează alegeri senatoriale în 72, legislative în 73... Firește, nu toate au aceeași pondere: desemnarea unui șef al statului, determinarea componenței parlamentului și guvernului, reprezintă și opțiuni fundamentale în politica internă și externă a țării, în timp ce primarii și consiliile municipale sau comunale sînt împuterniciți să acționeze în cadrul existent. Acest raționament stă fără îndoială la baza părerii destul de răspîndite că alegerile municipale și comunale sînt „apolitice”. Chiar președintele Pompidou afirma la conferința de presă din 21 ianuarie: „În primul rînd, în alegerile municipale, se pune problema de a alege oameni care să administreze cetatea...”. De bună seamă, în această apreciere joacă un rol și faptul că însăși funcția prezidențială impune o anumită distanțare. În ajunul precedentei consultări similare (1965), optica actualului șef al statului francez, pe atunci prim-ministru, era alta: el declara că „evident, guvernul nu se poate dezinteresa de alegerile municipale...”, amintind că sprijinul statului este „aproape totdeauna necesar pentru reușita unei gestiuni municipale active” și lansînd un apel către alegători.

Pregătirea alegerilor ce se vor desfășura în următoarele două duminici pare să confirme interesul, incontestabil politic, pe care îl acordă acestei consultări toate partidele și grupările în competiție. Pentru că — deși, la nivelul municipiului și al comunei nu se pot stabili, într-adevăr, nici sarcinile diplomației, nici bugetul apărării naționale — la acest nivel pulsează viața de fiecare zi a țării.

„LA CE SERVEȘTE UN PRIMAR ?”

Această viață de fiecare zi este cu atât mai complexă cu cît Franța se află în fața problemelor adaptării la condițiile unui viitor care a și început. De aici, de pildă, voluminoasele dosare de studii și proiecte cu privire la regionalizare pe care și le-au constituit, apelînd la experti de competențe variate, toate principalele formații politice ale țării. Regionalizare înseamnă și descentralizare industrială, și desconcentrare administrativă, și urbanism, și rețea de căi de comunicație. Toate acestea, și tot ceea ce fiecare dintre ele implică, intră nemijlocit în sfera de activitate a primarilor și consiliilor municipale în primul rînd. La începutul anului, într-un articol intitulat „La ce servește un primar?”, „Le Nouvel Observateur” relata un exemplu dat de Hubert Dubedout, inginer atomist din Grenoble, care a candidat în alegerile municipale din 1965 sub o etichetă de „acțiune municipală” și este de atunci primar al orașului, cunoscut pentru dinamismul lui bine organizat: „Sensibilitatea populației față de problemele minii de lucru determină pe aleșii municipali să porneas-

TESTUL „MUNICIPALELOR”

ORAȘUL FĂRĂ PRIMAR

Celebrul „Hotel de Ville” al Parisului, sediul consiliului municipal al capitalei. Consiliul are însă numai un președinte, ales pe un an...

că la prospectarea posibilităților de noi activități industriale, să finanțeze amenajarea terenurilor necesare, să intervină în toate domeniile lăsate în paragină...”. În aceeași săptămîină, „L'Express” („Puterea primarilor”) enumera preocupările primarilor citorva din orașele mari ale Franței. S-ar părea că s-a cristalizat un nou tip de primar, modern, informat, eficient (fie din atașament pentru binele public, fie de dragul gloriei proprii, dar asta e altă problemă): e adevărat, dar asemenea tip de primar pare a fi un noroc rezervat marilor orașe, în orice caz municipiilor. Primăriile rurale sînt prizonierele unei alte condiții istorice. În 1793, arată documentele vremii, existau în Franța 38 000 de localități. Astăzi sînt 37 708, dintre care numai treizeci și șapte depășesc suta de mii de locuitori, 30 200 nu au nici două mii (iar dintr-acestea 24 700 nici cinci sute). Răsfirate, părăsite în mare parte de tineret, care se îndreaptă către centrele urbane, asemenea așezări nu pot dobîndi cadrul unei revitalizări, unei dezvoltări reale decît printr-o revalorificare complexă a regiunii. Și, iarăși, alegerile din 14-21 martie înțilnesc coordonatele politicii generale.

Un caz aparte în nomenclatorul localităților franceze: Parisul. Nu numai pentru că e capitală, dar pentru că e singurul oraș din Franța care n-are primar, prefectul numit de guvern dispunînd în fapt de prerogativele acestuia. Ceea ce nu înseamnă că aici com-

petiția municipală și controversele cu privire la destinul viitor al orașului sînt mai puțin îndrăgite. Dimpotrivă.

Acestor probleme care, implicînd întreaga dinamică a societății, se pun cu acuitate tuturor partidelor și grupărilor politice, li se asociază atît la componenții majorității cît și la componenții stîngii — deși din cauze diferite, pe trasee diferite, în modalități diferite și cu obiective diferite — problema, totdeauna gravă, a unității. Firește, și într-un caz și în celălalt, cu repercusiuni asupra campaniei electorale.

„CONTINUITATE—DESCHIDERE”

Pentru formațiile asociate în activitatea guvernamentală, fiecare consultare de acest fel este privită în același timp ca un izvor de griji și ca un posibil prilej de a reduce discrepanța existentă între rolul lor pe plan național și prezența lor („implantarea” e termenul consacrat) la nivelul consiliilor municipale și comunale: partidul gaullist U.D.R. nu are decît 2 536 primari, ceea ce înseamnă 6,8 la sută din totalul localităților, în vreme ce la alegerile legislative scorurile sale trec de 30 la sută. În această optică, binomul „continuitate-deschidere” proclamat după retragerea generalului de Gaulle de la putere ca linia programatică a U.D.R., a devenit în vremea din urmă și îndreptarul conduitei acestui partid în raport cu cercurile politice dinafara lui. Chiar pe vremea cînd cei doi termeni se refereau numai la doctrină, problema găsirii și păstrării unui echilibru era delicată, sub privirile sever vigilente ale vechilor gaulliști „puri și duri”, sub acelea nerăbdătoare ale mai noilor veniți, de formație și tendințe deseori tehnocratice; în momentul însă în care, între altele sub presiunea apropiatei înfruntări electorale, „deschidere” a început să însemne și asociere cu grupări sau personalități de alte nuanțe politice, murmurele s-au întîlit în rîndurile partizanilor „continuității” absolute. Pînă la explozie.

Un prilej de nelineşte a fost reintrarea lui Jacques Soustelle în arena politică — şi anume pe un teren pe care majoritatea guvernamentală îl considera rezervat ei. Jacques Soustelle, gaullist din 1940, deputat (1951—1958), apoi ministru (1958—1962), adversar tenace al independenţei algeriene (a fost un timp şi guvernator general al Algeriei), a demisionat din guvern din această pricină şi s-a despărţit de generalul de Gaulle. Puţin după aceea, un mandat de arestare fiind emis împotriva lui pentru complot împotriva securităţii statului, părăsea Franţa. Întors în ţară după amnistia de acum doi ani, s-a stabilit la Lyon, vechiul lui fief electoral, efectuind o treptată reintrare în viaţa publică. Între altele, apărind pe una din listele municipale întocmite de actualul primar Pradel. În alte sectoare, însă, pe listele Pradel (care se declară „apolitic”) figurau candidaţi gaullişti. Indignare a vechii gărzi din U.D.R. împotriva acestei subite reîntâlmiri pe listele lyoneze cu un om pe care îl consideră un renegeat. Lyon este, însă, în ordinea importanţei, al doilea oraş al Franţei. Comitetul central al U.D.R. a lăsat decizia în seama gaulliştilor locali, iar aceştia şi-au menţinut candidaturile. Considerind insuficienţă riposta organelor de conducere ale U.D.R., două personalităţi ale partidului, fostul ministru de interne Christian Fouchet şi cumnatul generalului de Gaulle, Jacques Vendroux, au demisionat.

În numele aceleiaşi rigori doctrinale a acţionat şi René Tomasini, secretarul general al U.D.R., atunci când a atacat magistratura pentru lipsă de fermitate, şi a criticat puncul de vedere al premierului în legătură cu unele din programele televiziunii (vezi „Lumea” nr. 9). Declaraţiile secretarului general, agitaţia pe care a stîrnit-o, retractările la care a fost nevoit să consimtă, au fost declarate şi de primul ministru şi de preşedintele Republicii incident închis. Cu toate acestea, în orice analiză a vieţii politice franceze — şi se ştie cât de frecvente sînt asemenea analize în ajunurile de alegeri — „afacerea Tomasini” continuă să fie evocată. Ca expresie a dificultăţii de a menţine „continuitatea” şi „deschiderea” într-o cumpănă care să satisfacă, fie şi alternativ, pe unii şi pe ceilalţi.

Din aceste frământări interne, U.D.R. a tras totuşi un anumit folos. Grijă pentru fizionomia de ansamblu a majorităţii guvernamentale pare să fi temperat zvîcnirile centrifuge care bîntuie tradiţional pe aliaţii U.D.R., îndeosebi pe republicanii independenţi, în perioadele preelectorale ale dozării candidaturilor. Reţinere cu atît mai utilă cu cît, acum cîteva luni, „giscardienii” au realizat un acord de cooperare cu centrul naţional al independenţilor condus de fostul premier Antoine Pinay, grupare din care ei înşişi s-au rupt în momentul intrării lor în guvern şi care, fără mare influenţă la nivelul politicii naţionale, dispune în ţară de o „implantare” apreciabilă (3 248 primari, adică 9,2 la sută — mult mai mult decît U.D.R.).

LIMITELE ACTUALE ŞI PERSPECTIVELE VIITOARE ALE UNUI ACORD

Dacă majoritatea guvernamentală are ceva de cucerit în aceste alegeri, opoziţia are ceva de apărut. În ma-

ioritatea înfruntărilor, candidaţii majorităţii vor avea drept principal adversar două tipuri de coaliţii. Pe de o parte, coaliţii înfrunzind comunişti, socialişti, reprezentanţi ai C.I.R. (Convenţia instituţiilor republicane condusă de François Mitterrand), radicali în de acord cu linia generală a partidului definită de secretarul lor general, Jean-Jacques Servan-Schreiber. Pe de altă parte, membri ai P.S.F. opuşi cooperării cu comuniştii şi care au preferat alianţele la dreapta: cu centristii din opoziţie (Jean Lecanuet), cu radicalii schreiberieni. Este de semnalat — şi, efectiv, toţi observatorii semnalează — creşterea numerică a coaliţiilor din prima categorie: acord (P.C.F. + P.S.F. + C.I.R.) pentru acţiune comună în capitală şi liste unice de la primul scrutin în toate sectoarele pariziene: acorduri similare în 124 oraşe (faţă de 60 asemenea acorduri la alegerile din 1965); acorduri în numeroase altele cu privire la cooperarea pentru al doilea tur (retragerea în favoarea celor pe care scrutinul anterior i-a desemnat ca susceptibili să obţină scorul cel mai bun).

Fără îndoială, la Lille în nord, la Marsilia în sud, un Augustin Laurent, un Gaston Defferre, două notabilităţi ale P.S.F., îşi caută alianţele oriunde numai la stînga nu. Din vechi reflexe anti-comuniste pe de o parte. Din calculul pe de altă parte că sprijinul guvernamental pentru dezvoltarea economică a oraşelor respective va fi acordat mai uşor unei municipalităţi de compoziţie şi tendinţe centriste (deşi la Lille adversarul pe care majoritatea îl opune lui Augustin Laurent este însuşi ministrul dezvoltării industriale, François - Xavier Ortoli). Dar, la Arras, Guy Mollet este primul primar socialist al unui oraş mare care a denunţat acum alianţa cu centristii spre a se alia cu partidul comunist. Or, Guy Mollet, care are 65 de ani şi a părăsit nu de mult conducerea P.S.I., a păstrat o influenţă apreciabilă în rîndurile militanţilor. Şi dacă el îşi afirmă convingerea că acesta este drumul de urmat, cuvintele lui au cu atît mai multă pondere cu cît se ştie că multă vreme a fost unul din adversarii cei mai arţăgoşi ai comuniştilor. Le Havre nu prilejuieşte asemenea reorientări: municipalitatea a fost administrată şi pînă acum de o echipă a uniunii de stînga, condusă de comunistul René Cance (este chiar principalul oraş din Franţa avînd un primar comunist), iar gestiunea a fost de asemenea natură încît şi în cercuri nu tocmai apropiate i se recunosc „trei atu-uri: un om, un bilanţ, o echipă” („L'Express”).

Depasările care s-au produs în relaţiile dintre P.C.F. şi P.S.F., raportul dintre ceea ce pare a fi bun cîştigat, ceea ce este încă sub semnul întrebării şi ceea ce nu este de loc, se impun atenţiei. Pentru că de evoluţia acestor relaţii între cele două principale formaţii ale stîngii depind posibilităţile de realizare a unităţii forţelor de stînga şi însăşi configuraţia viitoare a peisajului politic francez. Nu doar pînă la alegerile municipale: pentru acestea dispozitivul este deja încheiat. Mărturisit sau nu, toate partidele şi grupările în competiţie se gîndesc de pe acum, cel puţin la alegerile legislative din 1973. (Ar exista şi ipoteza unor alegeri anticipate, la anul, afirmă unii observatori, care adaugă că majoritatea guvernamentală, în rîndurile căreia s-ar fi

născut această idee, îşi propune s-o examineze în optica rezultatelor votului din 14 şi 21 martie). În ceea ce priveşte preocupările comuniştilor şi socialiştilor, ele s-au concretizat în declaraţii recente făcute de Georges Marchais şi Alain Savary. Recent, ziarul „Le Figaro” a pus secretarului general adjunct al P.C.F. şi primului secretar al P.S.F. aceleaşi întrebări, printre care: consideraţi alegerile municipale ca un test politic naţional?, pregătirea acestor alegeri a avut, după dumneavoastră un rol pozitiv sau a exercitat o influenţă negativă asupra tentativelor de unificare?

Georges Marchais: „Aceste alegeri vor avea un cert caracter politic (...) Pentru noi, comuniştii, alegerile municipale vor avea o importanţă şi mai mare decît în trecut, datorită răspunderilor sporite pe care municipalităţile pot şi trebuie să le exercite în rezolvarea problemelor vieţii cotidiene (...) Vrem să facem mai mult, să situăm gestiunea comunală la nivelul exigenţelor acestui timp, să dăm comunelor un rol, puteri şi mijloace sporite. În acest scop supunem alegătorilor un «contract comunal» pentru o gestiune socială, modernă şi democratică...” În ceea ce priveşte raporturile dintre P.C.F. şi P.S.F., „nu încapem îndoială că publicarea primului bilanţ al discuţiilor a favorizat încheierea, în departamente şi localităţi, a numeroase acorduri între partide (...) Desigur, subzistă însă obstacole, dar avem convingerea că succesele pe care le vor reperta listele comune vor ajuta la regrouparea necesară”.

Alain Savary este destul de circumspect, evitînd formulările care ar putea să fie interpretate, fie ca un sprijin, fie ca o dezavuare la adresa celor care au preferat să-şi afle aliaţi spre dreapta (el însuşi, la Congres, a susţinut teza cooperării cu comuniştii). Spune: „Pentru două motive, alegerile municipale au un caracter politic (...) Nu girezi în acelaşi fel o localitate dacă eşti om de stînga sau dacă eşti om de dreapta; pe de altă parte viaţa comunelor depinde strîns de politica pe care guvernul a ales-o pe plan naţional. Alegătorul are deci de făcut, dincolo de alegerea unui om de gestiune, o alegere politică (...) Faptul că se prezintă mai multe liste ale uniunii stîngii decît în 1965 contribuie la afirmarea unei înţelegeri care avusese dealtminteri concretizări şi la legislativele din 1967 şi 1968. Totuşi, am mai spus şi reafirm, alegerile municipale nu pot fi pentru noi un motiv de a pierde din vedere adevărata dezbatere pornită la stînga, îndeosebi între comunişti şi socialişti, pentru a căuta condiţiile care să îngăduie discutarea unui acord politic naţional...”

Alegerile din 14 şi 21 martie, prima consultare la scară naţională de la cea care a încredinţat astă-vară lui Georges Pompidou preşedinţia Republicii, este cu atît mai mult un test politic. Nu în vederea senatorialelor din 1972 — în acest caz nu este vorba despre un test, ci de un raport de la cauză la efect, aleşi de azi devenind prin însăşi funcţiile lor, alegătorii de anul viitor ai senatorilor — ci mai cu seamă în vederea legislativelelor din 1973. Unii aşteaptă chiar rezultatele apropiatei consultări pentru a încerca să descifreze în ele schiţe de pronostic în vederea prezidenţialelor din 1976.

PORNIND DE LA KOBENHAVN

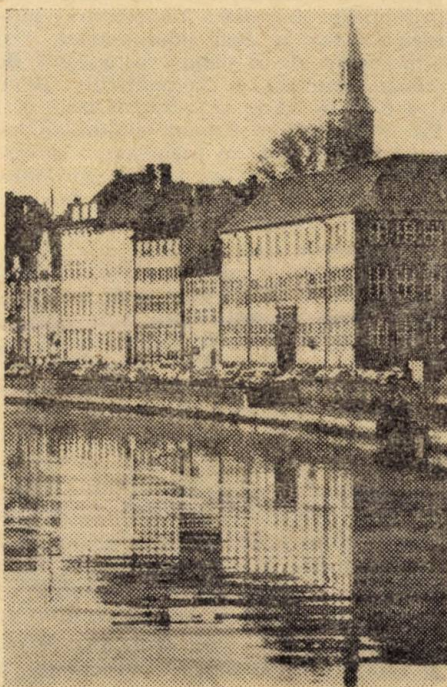
Intr-o dimineață ploioasă de iarnă aterizam la Kastrup, poarta de acces a Nordului, aeroportul orașului pe care pliantele turistice îl numesc „Wonderful Copenhagen” — Kobenhavn, pe limba localnicilor, cel mai mare oraș din Scandinavia, situat la răscrucea mărilor septentrionale. Mă întâlnesc a doua oară cu Danemarca — și tot într-un anotimp puțin prietenos — pășeam din nou pe pământul populat cu legedendele vikingilor, în țara în care „castelul lui Hamlet”, Kronborgul, își păstrează faima prin forța evocării shakespeariene în defavoarea muzeului național din palatul Rosenborg, unde nu sînt expuse numai rarități medievale de genul cerceilor favoritei regale, făcuți din schije de metal care l-au orbit de un ochi pe Christian al IV-lea în 1644, ci mai ales documentele de piatră și metal ce stau măturie istoriei vechii civilizații de pe aceste țărmuri.

La Copenhaga, pe acoperișuri, flutură stegurile marilor companii de navigație maritimă ca niște vechi flamuri ale breslelor, întovărășind drapelul țării, cu crucea albă pe fond roșu, strămoș al celui Dannebrog, cel mai vechi drapel al regatelor feudale, despre care legenda spune că „a căzut din cer” la 15 iunie 1219, schimbînd soarta bătăliei de la Lindanaes în favoarea regelui Valdemar. De altfel, pe acest pămînt ce pare situat la capătul lumii, izolat pe o insulă nebatută de furtunile cerului și de furtunile vieții, veacurile au perpetuat nenumărate vestigii cinstite de un popor care a cunoscut, ca toate popoarele, zbuciumul luptei. În centrul capitalei, printre clădirile unor vremi mai liniștite, dăinuie celebrul Turn Rotund, simbol al unui ev mediu frământat de războaie, care și-a pus amprenta, poate mai evident ca în țările situate în miezul Europei continentale, pe orice lucru durat în piatră de oameni. Întreaga Danemarcă e semănată cu creațiile neobișnuite ale unei arhitecturi supusă mai puțin legilor frumosului în sine; bunăoară, arhitectura bisericilor rotunde, mai mult adăposturi ale populației în fața invadatorilor decît lăcașuri de rugă, al căror prototip este biserica din Kalundborg, ctitorită de Esbern, fratele celui Absalon ce a întemeiat Copenhaga, binecunoscut lumii sub semnătura de Saxo Grammaticus.

Pretutindeni în Danemarca întâlnești mărturia seculară a unui neînterupt efort de muncă, materializat în lucrări la fel de durabile. Și nu e o întâmplare că vocația de navigatori a danezilor a născut tradiția neobișnuită de a decora bisericile cu silueta unui vapor în miniatură, o tradiție de înțeles atunci cînd știi că sediul primului parlament al țării a fost castelul Nyborg, ales pentru că parla-

COPENHAGA
Turnul Primăriei

Printre vechile clădiri ale unor vremuri mai calme...

mentarii se puteau deplasa mai operativ pe vase.

O țară muzeu, un oraș muzeu. Danezii vorbesc despre Copenhaga ca despre un oraș al încrucișărilor și aici, într-adevăr, și-au dat întâlnire atîtea stiluri încît pe drumul cuprins între Radhuspladsen — piața în care se înalță clădirea Primăriei, cu turnul de 110 metri amintind Florența primei Renașteri — și Kongens Nytorv, — piața teatrului regal, austeră, saxună, — privești arhitectura întregii Europe. Dar totul este specific danez. Specific daneze sînt și acele străzi extrem de înguste, populate de anticariate și prăvălii cu tot felul de vechituri și tot felul de obiecte de mare preț, de-a valma, cafenelele adăpostite în subsoluri, unde găsești celebra piine cu unt daneză, Smorrebrod-ul, meniu din care se pot prepara 177 de varietăți, așa cum se laudă șeful bucătar de la „Davidsen”. Specific daneze sînt și acele drumuri rezervate numai miilor de bicicliști și multe, multe altele...

Pînă pe inserate, aglomerația se concentrează în oraș într-o singură zonă — Storget-ul. Cea mai lungă stradă din lume rezervată numai pietonilor și comerțului — înălțuire de 5 străzi de fapt — însemnînd, așa cum o înfățișează publicitatea, ceea ce Piccadilly este pentru Londra sau Fifth Avenue pentru New York.

Nu depărte de Storget, pe Norregade, se află clădirea Universității. Întemeiată în 1479, distrusă de marele incendiu care a devorat capitala în 1728, Universitatea Copenhagă și-a dobîndit consacrarea ca lăcaș de învățămînt abia prin Carta din 1783. Dacă învățămîntul universitar teoretic deține în Danemarca asemenea tradiții, pentru cel tehnic-ingineresc situația a fost mult diferită. Înainte de 1900, anumite cercuri ale opiniei publice se împotriveau expansiunii industriale, căutînd să mențină Danemarca la nivelul și limitele unei țări „eminamente agrare”. Și chiar dacă Școala Politehnică există din 1829, doar în a doua jumătate a secolului XX s-a dezvoltat învățămîntul tehnic danez ca sursă de cadre pentru industrie, licența tehnică fiind oficializată abia în 1953. Se reflectă aici un aspect particular al evoluției țării, pe care vizitatorul îl observă din plin. Ajunge doar să părăsești perimetrul vechi al capitalei.

Căci, o dată ce ai ieșit din aglomerația străzilor medievale, alături de muncitorii care se duc la lucru pe bicicletele lor scunde, pătrunzi într-o citadelă dedicată industriei, capitala și împrejurimile ei monopolizînd mai mult de jumătate din potențialul industrial al țării. Pe șoseaua ce duce spre Elsinor, ținînd un timp cadența țărmlui, primele cartiere industriale par desprinse din gravurile ce înfățișau începuturile mașinismului — case burgheze, colorate pastelat, greeoie, în bună tradiție engleză, ce par a găzdui mai mult muzee decît ateliere. Puțin mai departe însă, orașul face loc peisajului modern cu hale înalte, de sticlă, cu coșuri fumegînde. Danemarca, țară care în 1912 exporta produse agricole în proporție de 88 la sută, fiind principalul furnizor european de produse alimentare al Angliei, a suferit mutații serioase în structura economică și, din 1950, industria a început să contribuie la

produsul național mai mult decât celelalte sectoare — agricultură și artizanatul.

Industria a fost silită să se dezvolte pe un drum anevoios deoarece țara e lipsită de resurse naturale, în afară de calcar și argilă, trebuind să importe aproape tot ce este necesar alimentării producției industriale, de la cărbune și petrol la semifabricate, de la cauciuc la bumbac, fier și lână. Ar părea paradoxal dar, în condițiile unei lipse acute de materii prime, ramuri importante ale industriei daneze sînt totuși metalurgia, siderurgia și construcția de mașini. Șapte mari șantiere navale, printre care Copenhaga și Elsinor, Frederikshavn și Lindø, produc renumitele vapoare daneze (între ele navele-cisternă de 50 000 tone, dotate cu motoare gigant de 25 000 cai-putere maritimi, ceea ce echivalează cu jumătate de milion de cai-putere terestre). Deși a ajuns să ocupe 53 la sută din exportul țării, industria, concentrată într-o zonă restrînsă a teritoriului, nu a înlocuit desigur vechile tradiții de agricultori ale danezilor.

Dacă te îndepărtezi de orașe, peisajul se schimbă brusc. Întinderi ușor valurite de cîte o colină, așezări izolate care refuză să se contopească într-un sat, pămînt cultivabil în măsură de 74 la sută — procentaj rar întîlnit în Europa. Un peisaj romantic și melodios ce nu poate fi redat decât prin acuarelă, demn de cuvintele în care îl slăvește imnul — „Der er et yndigt land”, „E o țară frumoasă” — compus de Adam Oehlenschläger, cel care în 1829 a fost încoronat rege al poeziei Nordului. Meșteșugul agricol pe aceste tărîmuri se mindrește și el, ca și meșteșugul navigației, cu tradiția legendelor, vikingul Gisl din Skivum fiind „primul agricultor danez”, atestat de o piatră unică.

Pe o asemenea suprafață cultivabilă lucrează totuși, în condițiile expansiunii industriale și a artizanatului — care continuă să rămînă o profesie foarte rentabilă — numai 16 la sută din populația daneză. Producția animalieră — exportul animalelor îngrășate fiind, din Evul Mediu, piatra unghiulară a exportului danez — rămîne cu o cotă înaltă în economia țării și în balanța de venituri. La fel peștele. Danemarca avînd o poziție geografică avantajoasă pentru exportul spre piețele continentale, peninsula Jutlanda, unde s-au aglomerat marile porturi pescărești fiind de fapt parte a continentului nostru. Rentabilitatea comerțului piscicol e sporită printre altele, și de diversitatea sortimentelor de pește ce permite pescuitul în orice sezon.

Danemarca — o țară creată de munca oamenilor...

Și poate nicăieri, într-o scurtă perindare, nu poți descifra mai omenesc, mai generos mesajul acestei munci decât admirînd, în celebra Ny Carlsberg Glyptotek, tablourile în care un Eckersberg, un Ernest Hansen, un Cristian Kobke — exponenții de vîrf ai unui viguros realism de sfîrșitul secolului trecut — au imortalizat, pe rînd, țărănul, pescarul, navigatorul, muncitorul danez.

Eugen PATRICHE

VIENA

REUNIUNE CONSACRATĂ SECURITĂȚII EUROPENE

Avînd aspecte complexe, multiple, cu numeroase implicații majore pentru pacea și viitorul statelor europene, pentru securitatea internațională în general, problemele cooperării și înfăptuirii securității în Europa constituie în prezent obiectul unei atențe preocupări din partea diferitelor state și guverne, a unor organizații internaționale, a opiniei publice europene și mondiale. Cercetători din domeniul dreptului internațional, al sociologiei, economiei și științei politice acordă, în studiile și dezbaterile lor, o atenție din ce în ce mai mare acestor probleme. În acest context se înscrie și conferința științifică, desfășurată recent la Viena, sub auspiciile Institutului Internațional pentru Pace din capitala Austriei.

Bucurîndu-se de o largă participare, care a cuprins peste 70 de delegați din 21 de țări europene, precum și observatori ai unor organizații internaționale, conferința a dezbătut probleme dintre cele mai importante și mai actuale ale dezvoltării cooperării și înfăptuirii securității pe continentul nostru. O trăsătură caracteristică a dezbaterilor a constat în aceea că problemele securității europene au fost abordate de marea majoritate a vorbitorilor nu în mod abstract, ci ca probleme practice pentru a căror soluționare constructivă există în Europa premise favorabile, fiind necesare eforturile tuturor statelor de pe continent.

În acest sens, numeroși delegați din diferite state europene, țări socialiste și nesocialiste, au relevat necesitatea ca înfăptuirea securității europene să fie abordată, într-o concepție realistă, ca un proces care nu poate fi realizat decât cu participarea și în beneficiul tuturor statelor europene.

Au fost exprimate, desigur, păreri diferite cu privire la evoluția relațiilor intereuropene, la diferite evenimente care au avut loc pe continentul nostru, însă a existat o apreciere unanimă asupra necesității ca statele europene să acționeze în comun și în continuare pentru înfăptuirea unor măsuri practice de cooperare. Este semnificativ în acest sens afirmația prof. P. Levi, decanul Facultății de sociologie, economie și politicologie a Universității Catolice din Louvain (Belgia): „Doresc o uniune între oameni care gîndesc diferit, dar vor să acționeze în comun”.

În acest spirit, au fost larg discutate problemele convocării conferinței general-europene și ale organizării viitoare a relațiilor intereuropene. Astfel, s-a subliniat necesitatea urgentă pregătirilor și convocării conferinței (prof. S. Doernberg — R.D.G., prof. P. Levi — Belgia, prof. G.I. Morozov —

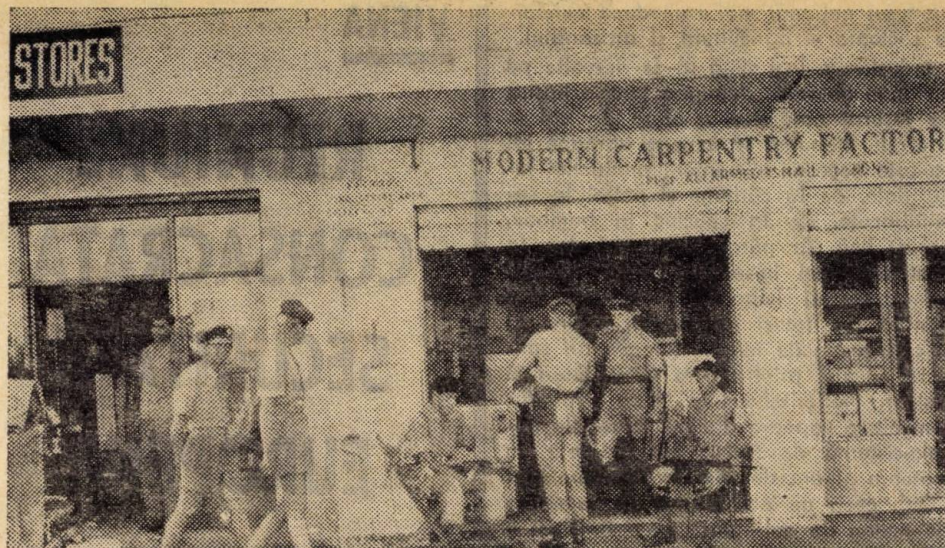
U.R.S.S., prof. J. Siotis — Fundația Carnegie Geneva s.a.). Au avut loc, totodată, ample dezbateri și s-au formulat diferite propuneri cu privire la viitorul organism general-european de securitate. Prof. J. Galtung (Oslo) a preconizat o comisie de securitate regională, L. Kulișev (Bulgaria) s-a referit la o organizație europeană, iar prof. G.I. Morozov a analizat, în lumina prevederilor Cartei O.N.U., caracterul unei astfel de organizații; dr. E.M. Chossudovski, funcționar internațional al Oficiului O.N.U. pentru Europa, a arătat utilitatea diferitelor propuneri, subliniind faptul că viitorul mecanism european pentru securitate trebuie elaborat în cadrul negocierilor dintre statele europene și pe baza acordului dintre acestea, avînd ca bază de funcționare regula unanimității.

Semnatarul acestor rînduri, în calitatea de delegat al Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România, a arătat că un sistem de securitate, cuprinzînd obligații și măsuri de garanție efectivă cu un caracter politico-juridic pentru fiecare stat european, trebuie să fie opera tuturor statelor europene, rezultatul consensului lor unanim. El a subliniat, de asemenea, că înfăptuirea securității europene presupune respectarea principiilor și normelor generale de drept internațional, care interzic folosirea forței și amenințarea cu forța în relațiile internaționale, ocrotesc juridicește suveranitatea, independența și integritatea teritorială a fiecărui stat și garantează dreptul de participare, în condiții de egalitate, la cooperarea internațională. Menționînd actualitatea convocării conferinței general-europene pentru securitate, delegatul român a relevat poziția și eforturile guvernului țării noastre în sensul de a se trece neîntîrziat, fără nici un fel de condiții prealabile, la pregătirea practică, prin consultări multilaterale, cu participarea reprezentanților tuturor țărilor interesate, la convocarea conferinței pentru securitate și cooperare în Europa. În cuvîntul său, delegatul român a menționat și problema creării unui cadru instituțional care să asigure continuitate și permanență cooperării intereuropene, avînd caracterul unei organizații internaționale, bazate, sub toate aspectele organizării și funcționării sale, pe respectarea principiului egalității depline în drepturi a statelor membre.

În cadrul discuțiilor s-a subliniat, de către participanți, caracterul securității europene ca parte integrantă a securității internaționale și, în legătură cu aceasta, însemnătatea pentru climatul european și pentru destinarea pe plan mondial a înfăptuirii unor măsuri ca: dezarmarea generală și, înainte de toate, dezarmarea nucleară, lichidarea blocurilor militare, retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state și desființarea bazelor militare de pe teritorii străine, dezvoltarea largă a cooperării economice, tehnico-științifice, culturale etc.

Participarea largă și schimbul liber de opinii, într-o atmosferă constructivă, au transformat reuniunea de la Viena într-un dialog științific de certă utilitate relevînd, de asemenea, rolul important al oamenilor de știință în realizarea înțelegerii între popoare și, totodată, obligația acestora de a contribui la realizarea destinării pe continentul european, la organizarea păcii și a relațiilor dintre statele europene pe baza unui sistem trainic de securitate.

Conf. univ. dr. Gh. MOCA

GOLFUL PERSIC:

SCADENȚE BRITANICE

După nouă luni de guvernare — și trei ani de cînd se opun, în termeni adesea violenți, politiciile laburiste de reducere masivă a prezenței militare „la est de Suez” — conservatorii par să fi ajuns la concluzia că nu există, totuși, condiții favorabile pentru a modifica hotărîrea guvernului precedent privind retragerea, pînă la sfîrșitul acestui an, a efectivelor militare din zona Golfului Persic. Urmînd unor repetate (și, în unele cazuri, presante) consultări cu statele mai mari și mai mici din această zonă, declarația făcută la începutul săptămînii trecute de ministrul de externe Douglas-Home cuprinde, în ultimă analiză, constatarea unui eșec înregistrat, pe planul diplomației, de politica militară a guvernului conservator. Chiar dacă declarația ministrului de externe și, cu o zi mai tîrziu a premierului Heath nu exclud posibilitatea unei reveniri, mai precis a încheierii unor acorduri în cazul cînd s-ar ivi solicitări în acest sens, faptul că a fost menținut calendarul dezangajării alcătuit de laburiștii arată că realitățile zonei s-au impus în defavoarea ambițiilor programatice.

PERLE, PETROL, „PARTNERSHIP”

Anul 1971 va marca, astfel, un prim regres al prezenței britanice în Golful Persic, prezență permanentizată încă din 1763, cînd Compania britanică a Indiilor stabilea un post permanent pe malul persan al golfului, la Bushire. În secolul care a urmat, englezii s-au străduit să-și asigure controlul asupra acestei importante porțiuni a drumului spre Indii. O serie de tratate privind navigația, combaterea pirateriei și a comerțului cu sclavi, încheiate cu statele zonei au permis în fapt Marii Britanii să practice o „diplomație a canoanierelor” care i-a asigurat un rol preponderent în zonă. În a doua jumătate a secolului trecut, sînt făurite instrumentele politice ale dominației britanice — în primul rînd „acordurile exclusive din 1892” prin care guvernul britanic își asuma administrarea relațiilor ex-

terne ale Bahreinului și celor șapte șeicate „sub regim de tratat” (Qatar a încheiat un „acord exclusiv” în 1916). Rezidentul politic englez stabilit la Bushire (în locul agenției Companiei britanice a Indiilor) devenea personajul politic nr. 1 al zonei (este incontestabil simbolic faptul că sir William Luce, emisarul guvernului britanic care a depus atîtea eforturi în căutarea fără succes a unei modalități de menținere a unor efective militare în zonă, a deținut mai mulți ani această funcție).

Tratatele încheiate la începutul veacului nostru se referă tot mai explicit la interesele comerciale britanice, menționînd prioritatea britanică în exploatarea unor mărfuri prețioase ale zonei; este vorba atît despre tradiționalele perle, dar și despre petrol: Kuweitul în 1913, Bahreinul în 1914, șeicatele în 1922 se angajau să nu acorde concesiile petroliere decît cu autorizația guvernului britanic. Chiar dacă lucrurile nu au evoluat spre un monopol sau o preponderență britanică, iar alte țări capitaliste, în primul rînd S.U.A., au reușit să-și asigure participarea la exploatarea resurselor petroliere, zona Golfului Persic a rămas un perimetru de concentrare ridicată a intereselor economico-financiare britanice, atît prin faptul că ea oferă o proporție importantă a combustibilului folosit în Anglia, cît și prin importante investiții ale companiilor britanice.

Este motivul pentru care s-a considerat utilă menținerea în regiune a unor efective militare britanice, al căror rol era descris ca fiind atît de „a asigura stabilitatea politică” a regiunii, cît și de a asigura protecția intereselor financiare. Pînă în ianuarie 1968, asupra utilității prezenței militare a existat un consens bipartizan, liderii laburiști și conservatori fiind de acord asupra menținerii în zonă a unor garnizoane, ca parte din exercitarea unui „rol militar global”. Statele Unite au încurajat, de altfel, o asemenea opțiune cu atît mai mult cu cît de protecția pe care o oferea „prezența militară” britanică beneficiau și interesele (tot mai importante) americane*. Pînă la

începutul anului 1968, Golful Persic a fost una din principalele arene de manifestare a „partnership”-ului anglo-american.

DIFICULTĂȚILE RESTAURĂRII „PREZENȚEI”...

În ianuarie 1968, efectuînd reduceri ale cheltuielilor bugetare la mai multe capitale pentru a consolida efectul pozitiv al devalorizării asupra balanței de plăți, guvernul laburist a hotărît retragerea efectivelor militare britanice atît din zona Malayezia — Singapore cît și din Golful Persic, pînă la sfîrșitul anului 1971. Prin aceasta, politica militară britanică înceta să fie bipartizană, iar relațiile anglo-americane atingeau o cotă minimă. Din primul moment, conservatorii au criticat, decizia laburistă și au invocat fără ocolișuri și eufemisme, necesitatea protejării intereselor britanice în cele două zone promițînd restaurarea prezenței militare britanice de îndată ce acest lucru ar fi devenit posibil prin revenirea lor la putere.

În mod oarecum surprinzător, conservatorii au revenit la putere în vară anului trecut; dar acest fapt nu a fost suficient pentru a asigura menținerea trupelor britanice „la est de Suez”. Dacă în zona Malayezia-Singapore pare posibilă cantonarea unor efective britanice care ar urma să alcătuiască, împreună cu unități din Malayezia — Singapore, Australia și Noua Zeelandă o așa-numită „forță a Commonwealthului” (clarificări asupra acestui proiect va oferi la jumătatea lunii aprilie conferința programată la Londra a celor cinci miniștri ai apărării), în Golful Persic încercarea de a găsi o formulă de prelungire a șederii trupelor britanice a eșuat.

Nu se poate spune că guvernul conservator nu s-a străduit să-și transfor-

*) Trebuie menționat că și Statele Unite își mențin, de fapt, o prezență — este drept, redusă — în zonă: o unitate navală compusă din două distrugătoare și un vas purtător de hidroavioane își are baza la Bahrein, făcînd circuitul unor porturi din Golful Persic, Marea Roșie și estul Africii.

	PONDEREA MARIİ BRITANII CA FURNI- ZOR ÎN 1969 (în milioa- ne de lire sterline)		PETROL		
	Importuri din Marea Britanie	Total importuri	Producție 1969 (mii de tone)	Exploatat de societăți britanice sau anglo- olandeze	Exploatat de firme ame- ricane
Bahrain	12,5	50,8	3 795	—	3 795
Qatar	5,8	25,9	17 341	12 270	2 735
Abu Dhabi	14,9	52	28 761	17 135	4 075
Dubai (la un loc cu Sharjah, Ras al-Khai- mah, Umm al Qawain, Aj- man și Fujai- rah	13,3	83	523	—	220

me proiectele pre-electorale în fapte; dimpotrivă. Nu trecuseră nici două săptămâni de la instalarea guvernului conservator când ministrul de externe Douglas-Home a făcut o deplasare improvizată la Bruxelles, în speranța că îl va convinge pe şahinșahul Iranului să revină asupra atitudinii sale nefavorabile menținerii trupelor britanice după termenul anunțat de laburiști. Ulterior, trimis de Foreign Office, sir William Luce a efectuat două turnee (unul în toamnă, altul în februarie a.c.) în diversele capitale din zonă pentru a constata atitudinile față de prezența militară britanică și a pleda, eventual, în favoarea ei.

Eforturile diplomatice au fost inutile. Nici unul dintre statele independente din zonă nu s-a arătat favorabil menținerii trupelor britanice. Într-un remarcabil unison, guvernele iranian, irakian, kuveitian și saudit au apreciat că securitatea zonei golfului este o răspundere a țărilor acestei zone și nu a Marii Britanii sau a altei puteri străine. Atitudinea guvernelor enumerate pare să fi influențat și poziția șeicilor, nici unul dintre ei neemițând declarații oficiale în care să solicite prelungirea prezenței britanice după scadența de la sfârșitul anului.

Viitorul emiratelor și șeicilor din Golful Persic preocupă în cel mai înalt grad Marea Britanie. Aici — adică în Bahrain și Sharjah — sînt amplasate forțele britanice: două batalioane de infanterie sprijinite de trupe auxiliare, unități de avioane de vînătoare și de elicoptere, o bază navală (în Bahrain); împreună cu bazele de la Salalah și din insula Masirah (ambele în sultanatul Oman) acestea compun un dispozitiv militar util ca escală spre Singapore și capabil de operațiuni locale. Dar acest dispozitiv nu are numai valoarea strategică de a ocupa o poziție utilă, completînd totodată ansamblul militar „la est de Suez”; el are și rostul precis de a proteja interese financiare situate în zonă: șeicatul și emiratele bogate în petrol și reprezentînd o piață cu putere de absorbție în creștere rapidă. Marea Britanie furnizează între 15 și 25 la sută din importurile micilor state și participă într-o proporție importantă

la exploatarea și comercializarea resurselor de petrol a căror estimare definitivă nu a fost încă efectuată: Abu Dhabi, unde prima erupție de petrol s-a înregistrat în 1959, se numără cu zece ani mai tîrziu între primele zece țări producătoare de petrol ale lumii (vezi și tabelul alăturat).

Pe lîngă obiectivul menținerii trupelor, diplomația britanică a urmărit și pe acela al constituirii unei federații la care ar fi participat Bahrainul, Qatarul și cele șapte șeicate sub regim de tratat; rostul federației ar fi fost fie acela de a oferi o justificare prezenței militare britanice, fie acela de a permite perpetuarea influenței britanice prin manevre și exercitarea discretă de influențe asupra unora dintre componentele federației. Aspirațiile spre suveranitate realizată în afara federației, pe de o parte, rivalitățile pentru preponderență pe de altă parte fac ca federația să nu fi făcut, practic, nici un pas înainte după ani de zile de atenție binevoitoare din partea Marii Britanii. Nu poate fi căutată o explicație a eșecului nici măcar în atitudinea celorlalte țări din zonă a căror atitudine este în general neutră față de proiectul federal (o declarație oficială kuveitiană, de exemplu, că federația „ar trebui realizată”, cu precizarea că „nici o presiune nu trebuie exercitată asupra conducătorilor din emirat pentru înfăptuirea ei”).

După ultimele declarații oficiale britanice, se pare că, dacă nici un factor neprevăzut nu va determina o reconsiderare a retragerii, prezența unităților militare britanice va lua sfîrșit în acest an — și o dată cu ea și regimul de tratat. Cu alte cuvinte, separat sau ca membre ale unei federații, micile state din Golful Persic vor ajunge la independență. Firește, pînă la această scadență pot surveni multe clarificări și se poate specula cîte emirate vor dori să-și obțină independența în afara federației și cîte înăuntrul ei, dacă sultanatul Oman va fi sau nu sfătuit să se intereseze de acest proiect, cît de mare va fi numărul de ofițeri și subofițeri englezi rămași în calitate de consilieri ai forțelor locale, sau cît de acută va fi problema revendicărilor ridicate de

Deosebit de complexă, lupta împotriva fumatului implică din ce în ce mai mult în acțiune și factorii internaționali.

Întrunit în cea de-a 47-a sesiune a sa, Comitetul Executiv al Organizației Mondiale a Sănătății a abordat această problemă fără note dramatice, dar pe un ton grav impus de rezultatele cercetărilor medicale și, nu mai puțin, de efectele sociale, constatate atît pe plan individual cît și pe acela al comunității.

Discuțiile au prilejuit evocarea unor interesante date și aspecte legate de cultivarea tutunului, nocivitatea fumatului, vinzarea și publicitatea în jurul vinzării. Reținem cîteva dintre ele. Costul tratamentelor medicale impuse de consecințele nocive ale fumatului se ridică în S.U.A. anual la 5 300 000 000 dolari, adică cu 20 la sută în plus față de cei 4 400 000 000 dolari cheltuiți pentru cumpărarea de țigări. Altfel spus, fiecare fumător „cotizează” zilnic pe două fronturi, cheltuind substanțial mai mult pentru vindecarea sau atenuarea efectelor unei ipotetice plăceri. În Anglia și Țara Galilor, circa 30 000 de persoane mor anual înaintea vârstei de 65 de ani, din cauza fumatului. Statisticienii oferă spre meditație o comparație e-locventă: tutunul provoacă într-un singur an de patru ori mai multe victime decît „zeul automobil”. Altfel socotit, anual se pierd în acest perimetru geografic 190 000 de ani de viață productivă, înainte de 65 de ani.

Cei mai optimiști remarcă însă și o serie de fenomene și tendințe încurajatoare, rezultat al campaniei de informare și educare a opiniei publice, căci — spun specialiștii — „succesul luptei împotriva tutunului depinde în mai mare măsură de educație decît de constrîngere”.

În încheierea dezbaterilor sale pe această temă, Comitetul Executiv a propus ca fiecare țară membră a O.M.S. să creeze o comisie centrală însărcinată a pune în aplicare un program de acțiune împotriva fumatului. Printre măsurile legislative relevate ca putînd fi adoptate au fost numite: avertizarea obligatorie a fumătorilor și a virtualilor prozeliti asupra nocivității; interdicția de a fuma în locurile publice și în mijloacele de transport public; taxe diferențiate în favoarea țigaretelor avînd o cantitate mică de gudron și nicotină; majorarea taxelor de vânzare a țigărilor; reducerea sensibilității a publicității pentru țigări.

G. G. P.

DETECTOR

Iran asupra insulelor Tunb și Abu Mussa din strîmtorea Ormuz, sau de Arabia Saudită asupra oazei Buraimi (teritoriile în discuție aflîndu-se deocamdată sub controlul statelor sub regim de tratat). Dar se apreciază în general ca fiind destul de probabil ca, și în situația în care s-ar realiza o federație a emiratelor, Golful Persic să fie părăsit de grosul trupelor britanice înainte de sfîrșitul anului.

Mihai MATEI

UN ANACRONISM AL SECOLULUI XX

ANALFABETISMUL PE GLOB

Acțiunile organismelor internaționale specializate, măsurile tot mai numeroase și mai eficiente adoptate într-o serie de țări pentru înlăturarea analfabetismului ilustrează importanța și stringența unei probleme care reclamă o soluționare rapidă. Deși eforturile întreprinse pentru a se pune capăt acestui dramatic anacronism al secolului XX sînt notabile, rezultatele nu pot fi socotite încă satisfăcătoare — și aceasta din mai multe cauze: insuficiența sprijinului acordat, multă vreme, de guvernele interesate; lipsa cadrelor necesare; neîncrederea și apatia înregistrate în rândurile populațiilor analfabete; sporul natural al populației care încă depășește cu mult actualele posibilități de acțiune ale organizațiilor naționale sau internaționale angajate în munca de alfabetizare.

Majoritatea țărilor din Asia, Africa și America Latină, cu o structură economică pe cale de dezvoltare, se caracterizează din punct de vedere demografic printr-un spor natural superior celui înregistrat în ultimele două secole datorită acțiunii a doi factori: natalitate ridicată (35—45 la mie) — cu mult mai mare decît în țările dezvoltate din punct de vedere economic — și reducerea mortalității (9—12 la mie) la un nivel relativ apropiat de cel al țărilor industrializate. Așa se explică faptul că, an de an, maselor analfabete din aceste țări li se adaugă noi contingente de neștiutori de carte. Statisticile U.N.E.S.C.O. arată că în anul 1950, din 1 579 milioane adulți, aproximativ 700 milioane erau analfabeți; în 1960, din 1 881 milioane adulți, erau analfabeți aproximativ 740 milioane; pentru anul 1970, deși n-au putut fi întocmite încă statistici definitive, se presupune că din 2 335 milioane adulți, aproximativ 810 milioane erau analfabeți, ceea ce înseamnă că numărul neștiutorilor de carte cuprinde peste o treime din populația lumii.

IMPLICAȚII ALE EXPLOZIEI DEMOGRAFICE

Prin ce se deosebesc persoanele care au părăsit lumea analfabetismului de cei rămași neștiutori de carte? Ce înseamnă de fapt a fi alfabetizat? Există în această privință mai multe opinii, între care două sînt mai însemnate. Pentru unii, alfabetizată este orice per-

„Pentru ca omul să-și poată înscrie cu adevărat libertatea sa responsabilă în realitate, trebuie să poată înțelege lumea care îl înconjoară, să comunice cu ceilalți, să primească, să transmită, să confrunte experiențe, cunoștințe, intenții... Pentru a încerca să înțeleagă, pentru a putea alege și voi ulterior, omul trebuie să știe să citească. Într-o lume mijlocită mereu mai mult de semn, a nu ști să citești înseamnă absența lumii, în ciuda multiplicării și propagării imaginilor, care trimite la concepte a căror folosire exactă reclamă stăruitor scrierea. Un analfabet ignoră legea care l-ar putea proteja, garanțiile, spre exemplu, în ce privește poliția și justiția, căsătoria, munca, participarea și controlul în gestiunea treburilor publice. Pentru cel ce nu știe să citească, societatea actuală constituie un univers la fel de indescifrabil ca natura pentru primii noștri strămoși refugiați în adîncul cavernelor; neputința e aproape aceeași în amîndouă cazurile”.

RENÉ MAHEU

directorul general al U.N.E.S.C.O.

ÎNTR-UN SAT BOLIVIAN
Se pregătește „lecția pentru a doua zi”

soană capabilă să înțeleagă citind și scriind un expozeu simplu și scurt al unor fapte din viața sa cotidiană sau în raport cu viața sa cotidiană. Pentru alții, alfabetizată este acea persoană care are patru ani de studii elementare. Așadar, încă de la definirea unor noțiuni de bază, de la diferențierea știutorilor de carte de neștiutori, se pot constata divergențe care, firește, nu fac ea rezolvarea întregii probleme să avanseze, ci dimpotrivă. Deoarece (mărturisindu-ne preferința pentru prima definire a fenomenului), observăm că, dacă un analfabet declarat are șanse ca într-o bună zi să beneficieze de avantajele scrisului și cititului, persoanele posesoare a unor certificate de absolvire a școlii primare sînt adesea „analfabeți cu titlu permanent”, fără puțința de a mai profita vreodată de măsurile inițiate în campaniile de alfabetizare. Într-adevăr, ce se va întâmpla cu copiii, cu mulțimile de copii care studiază patru ani cu eforturi evidente și care, întorcîndu-se într-un mediu analfabet, sînt obligați să muncească pentru a se întreține și ani întregi (în cel mai fericit caz, pentru că multora

nu li se mai întâmplă vreodată) nu mai deschid vreo carte sau vreun ziar?

O anchetă U.N.E.S.C.O. în vederea Conferinței miniștrilor educației din țările Africii (desfășurată la Nairobi în iulie 1968) indică modul în care copiii țărilor subdezvoltate au acces la educație și cultură. La o sută de nașteri se înregistrează 21 de decesuri în perioada primilor cinci ani. Din cei 79 de copii rămași în viață, numai 38 merg la școala primară și doar 12 termină învățămîntul de primul grad (șase clase). 16 îl urmează timp de patru ani — condiție considerată minimă pentru ca un individ să fie socotit alfabetizat. Din cei 22 de copii care nu ajung pînă în clasa a patra, 2 sînt alfabetizați ulterior datorită programelor de educație pentru adulți. Din cei 12 care termină primul ciclu, 5 intră în al doilea ciclu de învățămînt și numai 0,5 la sută în al treilea, reușind să studieze în învățămîntul superior. O comparație cu situația existentă în țările cu un nivel economic, social și cultural înaintat este concludentă. În Europa, la o sută de nașteri se înregistrează patru decese în primii ani. Din 96 de copii rămași în viață, 94 merg la școală și 93 termină primul ciclu. În acest moment, 12 copii părăsesc definitiv școala. Ceilalți 81 continuă ciclul doi de învățămînt, pe care îl termină 21. Dintre aceștia, 21,9 urmează cursurile învățămîntului superior.

Raportate la proporțiile exploziei demografice, procentele menționate mai sus ajung la cifre uriașe, care justifică pe deplin atît îngrijorarea organismelor internaționale care se ocupă de problemele educației, cît și măsurile multiple întreprinse pe cele mai diferite planuri pentru micșorarea numărului de analfabeți (deoarece despre eliminarea analfabetismului nu poate fi vorba deocamdată). Astfel, din 5 350 000 de copii africani care în 1960 aveau șase ani, cel puțin 4 115 000 trebuiau clasificați drept analfabeți în 1969. Aceasta înseamnă aproximativ 77 la sută. În anul 1965/1966, din cele 6 milioane de copii africani în vîrstă de șase ani, numai 4 milioane intrau în școli; avînd în vedere procentul de abandonare a studiilor din diferite motive pe parcurs, din această generație vor exista în 1974 4 515 000 analfabeți, adică 75 la sută.

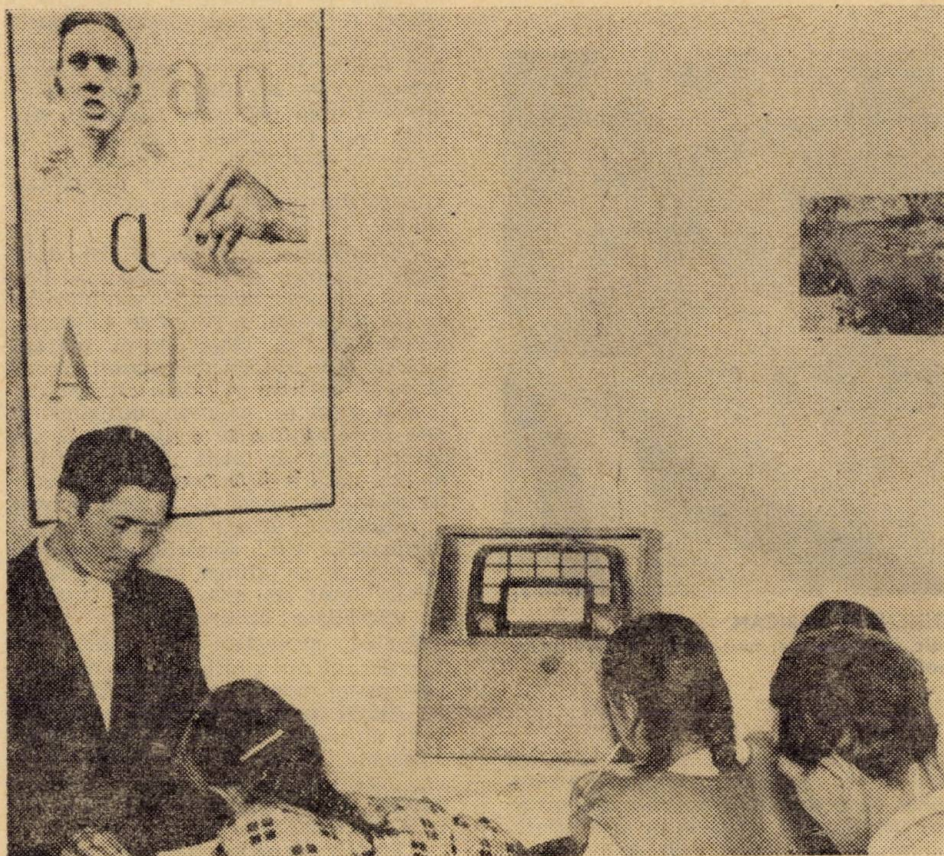
Ancheta a stabilit prin urmare că în fiecare an, numărului total de neștiutori de carte i se adaugă în Africa aproximativ patru milioane. Și nu e vorba de un fenomen exclusiv african. **În 97 de țări din Africa, Asia, America Centrală și America de Sud, peste jumătate din populație este analfabetă.**

ORGANISME ȘI ACȚIUNI INTERNAȚIONALE

Organizația Națiunilor Unite a însărcinat la începutul deceniului trecut U.N.E.S.C.O. să elaboreze metodele necesare pentru eliminarea analfabetismului (rezoluția 1677 (XVI) adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în de-

și internaționale cît și în apariția unor noi organisme care coordonează și diriguiesc activitatea personalului specializat.

Un mare exemplu l-au constituit în această direcție campaniile de alfabetizare și măsurile practice pentru înlăturarea analfabetismului aplicate cu deplin succes în țările socialiste încă în primii ani după instaurarea puterii populare. După cum se știe, trecerea la construirea noii orînduiri, opera de industrializare socialistă și transformările socialiste din agricultură ar fi fost de neconceput în condițiile înapoierii culturale antebelice. Lichidarea deplină și definitivă a analfabetismului în aceste țări a constituit un fundament indispensabil pentru propășirea lor economică și spirituală.

PROGRAM U.N.E.S.C.O. ÎNTR-UN SAT COLUMBIAN
Curs de alfabetizare pentru adulți

cembrie 1961. Diferite reuniuni internaționale ulterioare — sesiunile Adunării Generale a O.N.U. (1963), ale Comisiei Economice pentru Africa (1964), ale Comisiei Economice pentru Asia și Extremul Orient (1964), Conferința miniștrilor educației din țările Africii (1964) — au elaborat un complex de măsuri concrete. În 1965 a avut loc la Teheran Congresul mondial pentru eliminarea analfabetismului, care lansa un „apel solemn și grabnic către toate forțele organizate, naționale și internaționale, și către toți oamenii de bună credință pentru ca pretutindeni, la toate nivelurile, eforturile să fie amplificate în vederea accelerării mișcării de alfabetizare în lume”. În acel an a început **Programul experimental mondial de alfabetizare.**

Interesul de care s-au bucurat după război și, mai cu seamă, în anii din urmă campaniile de alfabetizare este vizibil deopotrivă în acțiunile naționale

Realizări în domeniul alfabetizării au obținut și o serie de țări aparținînd „lumii a treia”. În Guineea au fost deschise peste 17 000 de centre de alfabetizare. În Bolivia, Guatemala, și alte țări latino-americane au fost organizate cursuri serale pentru adulți. Au fost întreprinse măsuri pe această linie și în unele țări europene cu un procent ridicat de analfabeți. În Spania, de exemplu, între 1967 și 1969 au fost alfabetizate 208 379 persoane, iar alte 255 515 au primit „certificate de studii primare”. „Ziua internațională a alfabetizării” a fost întîmpinată la 8 septembrie 1968 cu unele succese ale celui an: 500 000 de adulți alfabetizați în Iran; crearea unor cursuri de alfabetizare în uzine și la sate în R.A.U. și Siria; rapoartele directorilor de învățămînt elementar din diferite țări arătau că, în 1968, 62 000 de adulți au învățat să scrie și să citească, 28 000 s-au înscris pe listele electorale și au

votat pentru întîia oară, 87 000 au găsit de lucru, au obținut o avansare sau o sporire a salariului și 48 000 și-au continuat formarea profesională.

Noile organisme internaționale specializate — Organizația regională arabă pentru alfabetizare (A.R.L.O.) creată în 1966, Centrul regional pentru educația adulților din Venezuela, Biroul pentru educația ibero-americană din Madrid, Institutul internațional pentru studiul metodelor de alfabetizare din Teheran, Centrul regional de educație pentru dezvoltarea comunitară a statelor arabe (A.S.F.E.C.), Centrul regional de educație pentru dezvoltarea comunitară a statelor Americii Latine (C.R.E.F.A.L.) — sprijină eficient guvernele interesate în campaniile de alfabetizare, în depășirea dificultăților. Aceste dificultăți sînt provocate în primul rînd de faptul că fondurile necesare nu pot fi asigurate întotdeauna din bugetul național. Se recurge atunci la măsuri din cele mai diferite pentru a se continua munca începută. În Brazilia, de exemplu, fiecare scrisoare sau colet postal e marcat cu un timbru de 20 centavos. Sumele strînse pe această cale sînt vărsate fondurilor necesare alfabetizării.

O dificultate aproape la fel de importantă: lipsa personalului specializat. Alfabetizarea adulților este asigurată de profesorii și învățătorii țărilor respective, în timpul lor liber, cu remunerare sau fără și, de multe ori, de către grupuri de profesori sosiți din țările dezvoltate.

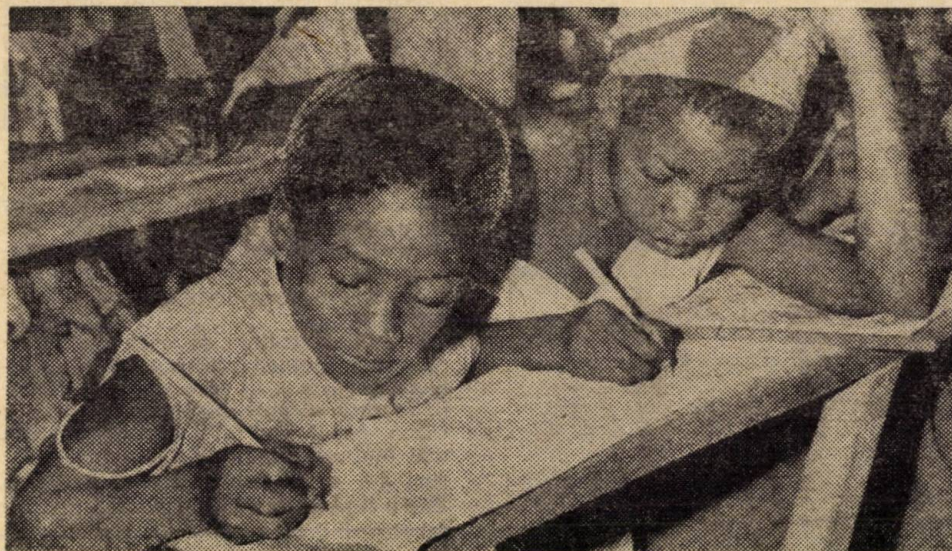
O altă dificultate pe care au întîmpinat-o inițiatorii programelor de alfabetizare: limba în care să se desfășoare această acțiune, mai ales în țările a căror populație este constituită din mai multe etnii. În cele mai multe cazuri s-a optat pentru limba maternă. Dar o limbă nescrisă nu poate servi alfabetizării: în consecință, unele guverne au trebuit să recurgă la limba națională oficială pentru toate etniile și naționalitățile. Astfel, în Etiopia, Iran, Sudan, Tanzania, alfabetizarea se face numai în limba oficială. Există și țări în care alfabetizarea se realizează în mai multe limbi: zece limbi în Ghana, șase în Kenya, cinci în Niger.

DISCRIMINAREA ÎN EDUCAȚIE

Toate organizațiile internaționale create după al doilea război mondial au afirmat dreptul tuturor locuitorilor pămîntului la educație și cultură, subliniindu-l ca o datorie a autorităților oricărei țări. Carta Națiunilor Unite stipulează acest drept în paragraful 3 al articolului 1 și în articolul 55. Articolul prim din Actul constitutiv al U.N.E.S.C.O. arată că organizația își propune să contribuie la menținerea păcii și securității, accentuînd prin educație, cultură și știință colaborarea între națiuni. Articolul 26 al Declarației universale a drepturilor omului afirmă: „Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ceea ce privește învățămîntul elementar și fundamental. Învățămîntul tehnic și profesional trebuie să fie generalizat; accesul la studiile superioare trebuie permis în deplină egalitate tuturor, în funcție de meritul personal”.

Faptul recunoscut că analfabetismul este o parte integrantă a subdezvoltă-

rii nu trebuie să acopere o realitate prezentă și în țări dezvoltate din punct de vedere economic și cu o tradiție culturală. Existența în asemenea țări a unor neștiutori de carte nu poate fi explicată decât prin tarele sistemului social, prin permanentizarea unor inegalități cu vechi rădăcini între membrii colectivității respective. Documentele U.N.E.S.C.O. indică, spre exemplu, existența citorva zeci de mii de analfabeți în Statele Unite. Este adevărat că cea mai mare parte sînt indieni sau negri dar tocmai în această realitate sălășluiește un alt tragic adevăr: discriminarea rasială, care are implicații și în sfera procesului educativ. Protestele, demonstrațiile împotriva discriminării, cererile de a se acorda fonduri mai mari pentru instruirea acestor locuitori, de a se deschide școli pentru ei și de a li se crea condiții egale cu ale albilor

O ȘCOALĂ PE CONTINENTUL AFRICAN

Cu toate eforturile naționale și internaționale, în Africa vor mai exista în 1974 peste 4 500 000 de analfabeți

sînt înregistrate frecvent în viața socială a S.U.A.

Un factor agravant îl constituie proporția tineretului în rândurile neștiutorilor de carte. Dacă această situație se explică prin faptul că tinerii respectivi sînt obligați să-și câștige existența în timp ce necesar studiului, nu poate fi exclus în nici un caz celălalt aspect: într-un anumit moment (destul de curînd), acești indivizi sînt eliminați din sistemul economic, devin, prin ignoranță, un balast, sînt înlocuiți de membri ai societății care au acumulat anumite cunoștințe, care pot produce mai mult și de pe urma cărora se obține un profit mai mare.

Acolo unde mai domnește sistemul colonial, discriminarea rasială în educație apare ca o componentă principală a politicii de aparteid. O analiză desfășurată de U.N.E.S.C.O. în Republica Sud-Africană la jumătatea deceniului trecut în legătură cu „dezvoltarea separată” a dezvăluit inegalități flagrante. Sumele cheltuite pentru instruirea populației africane sînt destinate exclusiv formării unei mîini de lucru necalificate și numai un număr redus de locuitori sînt pregătiți pentru a lucra ca funcționari specializați în bantustane sau în cadrul „programelor de dezvoltare” africane. „Dezvoltarea separată” înseamnă de fapt pentru populația de culoare închiderea accesului spre anu-

mite sectoare și menținerea într-o izolare culturală, cu limite prestabilite.

ALFABETIZAREA FUNCȚIONALĂ

Dacă nu trebuie să uităm de manifestările analfabetismului în cadrul sistemelor economice dezvoltate, prezența sa dominantă — într-atît încît devine uneori marea problemă a autorităților — în țările lumii a treia îl transformă într-o problemă acută a epocii noastre. Imperiile coloniale dispărute au lăsat în urmă economii rudimentare și un sistem educativ aproape inexistent. Pentru ca venitul mediu pe locuitor (nivelul de trai, cu alte cuvinte) în aceste țări să se apropie de cel al țărilor dezvoltate (ținîndu-se seama și de sporul populației) este necesar ca ridicarea indicelui producției să se facă la

Alfabetizarea funcțională a fost impusă de necesitățile prioritare ale țărilor lumii a treia. Urmărind dezvoltarea industrială, aceste țări s-au aflat în situația de a nu avea mină de lucru sau de a folosi locuitori care părăsesc mediul rural dar care nu știu nimic despre procesele industriale. Desfășurînd alfabetizarea la locul de muncă, se obține un dublu rezultat: muncitorul va învăța să scrie și să citească și, totodată, se va iniția în procesele tehnologice. La un centru de alfabetizare funcțională din Iran, spre exemplu, după o serie de cinci lecții (una pe zi) în legătură cu otelăriile, muncitorii nu au învățat decât cinci fraze — să zicem în genul „acesta este un cuptor înalt” — dar s-au familiarizat în același timp cu lucrul în echipă, cu regulile de securitate a muncii etc. Și, datorită faptului că accentul a fost pus pe despărțirea cuvintelor în silabe, ei vor putea forma cu aceste silabe alte cuvinte noi, care nu le-au fost oferite în cadrul lecțiilor. Un alt exemplu: în Brazilia s-a calculat cu ajutorul unui ordinator frecvența silabelor care constituie vocabularul de bază al minerilor. Concluzia a fost aceea că minerii ar putea descifra 60 la sută din vocabular cu numai 54 de silabe.

Alfabetizarea funcțională își dovedește utilitatea și în agricultură. Pentru a înlătura metodele rudimentare de lucru, pentru a ști să se folosească de irigații, să răspîndească îngrășăminte etc., muncitorii agricoli trebuie să poată calcula, să poată citi instrucțiunile și să le înțeleagă, utilizînd din plin toate ajutoarele scrise care le sînt oferite. Cum în țările „lumii a treia” marea masă a țăranilor sînt neștiutori de carte, se ridică de la bun început o dificultate uriașă în calea sporirii producției. Cu ajutorul alfabetizării funcționale se atinge într-un interval relativ scurt un scop dublu: instruire și eficacitate economică.

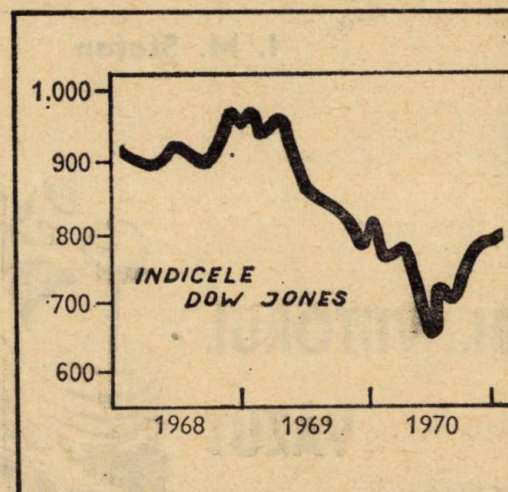
Pentru proiectele de alfabetizare funcțională din cadrul programului experimental mondial au optat 52 de state. Astăzi se desfășoară: a) nouă proiecte autonome finanțate din resursele naționale, cu o mare contribuție financiară din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) și ajutor tehnic U.N.E.S.C.O. în Algeria, Ecuador, Etiopia, Guineea, Iran, Madagascar, Mali, Sudan și Tanzania; b) un proiect finanțat din resursele naționale, cu sprijin tehnic internațional, în Venezuela; c) două proiecte concepute drept componente de alfabetizare funcțională în cadrul unor proiecte vaste de dezvoltare agricolă, cu ajutor financiar acordat de P.N.U.D. și F.A.O., în India și Siria; d) opt microproiecte (dimensiune și durată reduse) în Algeria, Brazilia, Chile, India, Jamaica, Nigeria, Tunisia, Volta Superoară.

Avantajele oferite de alfabetizarea funcțională au determinat „funcționalizarea” alfabetizării tradiționale într-o serie de țări — Brazilia, Chile, Laos, Niger, Tailanda și altele — legarea directă a procesului de învățămînt de producție, de necesitățile ei. Deși într-o fază incipientă, fără ca rezultatele pe scară largă să fi fost încă concretizate, această metodă pare să fie o cale mult mai eficientă de luptă împotriva analfabetismului și de combatere a tuturor dificultăților legate de acest anacronism al secolului nostru.

Stelian ȚURLEA

Din Himalaya pe Mont Blanc

În timp ce inflația s-a arătat puțin receptivă la terapia administrată, business-ul a resimțit în schimb efectele măsurilor antiinflaționiste adoptate în ultimul timp în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, în special efectele restrîngerii creditului. Indicele Dow Jones — indice al valorilor medii ale anumitor categorii de acțiuni aparținînd principalelor firme din S.U.A. — considerat ca un barometru al activității economice din această țară și, prin reflex, drept reprezentativ pentru pulsul business-ului occidental, s-a înscris pe o linie marcată descendentă (vezi graficul). Comparînd transpunerea grafică a acestei evoluții cu un profil muntos, „L'Agence économique et financière” aprecia metaforic că business-ul a „coborît” din Himalaya pe Mont Blanc.

Unde sînt beneficiarii?

„Ideea Pieței comune — spune Michel Drancourt în «Entreprise» — este simplă. Pentru ca o economie să poată prospera, trebuie ca ea să poată aplica «legea dimensiunii». Consumatorul nu poate beneficia de produse de bună calitate la prețuri scăzute decît dacă întreprinderile pot produce masiv, adică să-și exercite acțiunea lor pe o piață vastă (în suprafață și în profunzime)”. O asemenea apreciere își trage seva din preluarea simplistă a sloganului „un produs revine mai puțin scump cînd este produs pentru a fi vîndut pe o piață, de exemplu, de 180 milioane de consumatori decît pe o piață de 50 milioane de consumatori”. Prin crearea Pieței comune, consumatorul ar fi urmat, deci, să fie, în ultimă instanță, beneficiarul producerii produselor la „șeașon european”, al aplicării „legii dimensiunii”. Or, argumentele statistice arată o situație contrară. Indicele costului vieții în țările Pieței comune, în perioada după crearea acestei organizații, nu a scăzut, ci dimpotrivă a crescut, menținîndu-se în general pe linia creșterii medii înregistrate în țările capitaliste dezvoltate luate în ansamblu, în cazul unor țări din C.E.E., creșterea fiind chiar dintre cele mai ridicate. Dinamica fenomenului inflaționist, în medie anual, a fost în perioada 1959—1969 de sub 3 la sută pe ansamblul țărilor O.C.D.E., (statele vest-europene, S.U.A., Canada, Japonia) dar 3,6 la sută în Italia, 3,8 la sută în Olanda, 3,7 la sută în Franța (doar în R.F.G. și Belgia este mai scăzută : 2,4 la sută). De asemenea, se evidențiază faptul că ritmurile inflaționiste au fost complet diferite și inegale în țările membre ale Pieței comune, ceea ce nu verifică, în ultimă instanță, vreo „armonizare” a „celor șase” în domeniul monetar și, mai larg, în întreg domeniul economic.

Uraniu contra petrol

Economistul francez Pierre Desprairies este de părere că, în bătălia surselor de energie, succesul va aparține în viitor uraniului ; și aceasta în ciuda unor previziuni, potrivit cărora petrolul și-ar menține preponderența pe considerentul că rezervele de uraniu ar fi insuficiente. Argumentele lui Desprairies : a) prospecțiunile actuale sînt foarte departe de a fi epuizat posibilitățile, rămînînd de găsit încă foarte multe zăcămintele bogate de uraniu ; b) prospecțiunile de pînă acum s-au limitat la scoarța terestră, deocamdată necunoscîndu-se posibilitatea detectării uraniului la cîțiva metri adîncime, iar minele nedepășind încă 150 m ; c) uraniul prezintă numeroase avantaje față de petrol : capacitate mare de stocare a energiei în volum redus (un stoc de uraniu capabil să asigure, de pildă, consumul total de energie electrică al Franței pe timp de cinci ani ar ocupa doar un hambar de dimensiuni medii), cost în deizve extrem de scăzut (minereul de uraniu nu intră în costul kWh decît în proporție de 10-15 la sută, restul de 85-90 la sută reprezentînd costul tehnologiei și muncii, ce pot fi expresia unui efort intern), obținerea energiei pe bază de uraniu nu produce poluarea atmosferei ; d) în estimațiile de pînă acum nu sînt luate în considerare decît modalitățile actuale, care utilizează combustibilul nuclear cu un foarte scăzut randament, prin intrarea în funcțiune și folosirea pe scară largă a reactorilor suprageneratori de îmbogățire (care măresc randamentul combustibilului nuclear de 50-150 ori), energia electrică fiind produsă la prețuri comerciale, la nivelul celor din centralele clasice.

„Suveranul” concurat

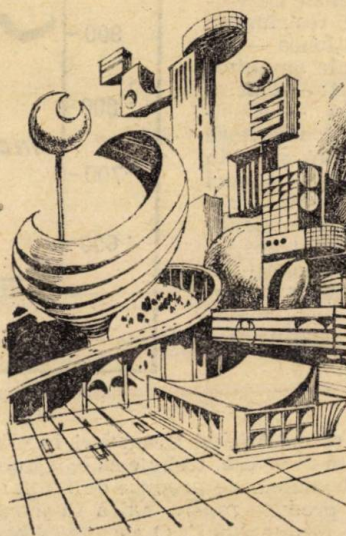
Avînd în vedere faptul că gigantul International Business Machines (I.B.M.) deține peste 70 la sută din piața americană de calculatoare, problema supremației absolute pare, cel puțin deocamdată, rezolvată în favoarea „suveranului informaticii”, cum este adesea denumit I.B.M. în presa occidentală. Fuziunea dintre alte două mari companii americane de calculatoare — General Electric și Honeywell — părea să rezolve și problema localului al doilea. Concurența intermonopolistă nu cunoaște însă răgaz. O altă companie, R.C.A. — Radio Corporation of America — decisă să nu renunțe la luptă, a anunțat de curînd lansarea pe piață a unei noi linii de calculatoare — R.C.A. 2,3,6, și 7 — cu scopul declarat de a acapara o parte din clientela „suveranului informaticii”. „Cred că noile calculatoare vor fi primite cu căldură de clienții I.B.M.”, afirma deschis Robert Sarnoff, președintele companiei R.C.A.

Rubrică realizată de
Ilie ȘERBĂNESCU

S-A ÎNTÂMPLAT ÎN 1996

I. M. Ștefan

III. VIITORUL VĂZUT DE APROAPE

Ora șase dimineața. Umbrele copacilor care înconjurau terenul erau colosal de lungi. Boabele de rouă scinteiau în lumina soarelui și vegetația proaspătă fremăta de viață. Anthony juca excelent tenis. Nu trăgea prea mult, dar în schimb prindea uimitor aproape orice minge, așa că fiecare ghem dura enorm. În schimb Mike se mișca destul de greoi și numai faptul că fusese pe vremuri campion de tenis al universității — iar reflexele și le păstrase — îi permitea să reziste cât de cât.

Creierul lichid

De trei săptămîni, de cînd se afla pe Pămînt, sănătatea sa evoluase destul de mult spre bine. Pină și migrenele nu îl mai chinuiau tot timpul. Era „omul zilei”. Ținuse șase conferințe de presă, retransmise de televiziune în toată lumea.

Tutela lui Enrico Calderas devenise mai blindă; putea studia acum ceasuri întregi problemele care-l interesau, dar mai avea enorm de mult ca să se pună la punct. Civilizația se desfășura într-o dinamică tot mai accelerată; numai cantitatea de informații care se difuzau sporise în 25 de ani de 5 ori. Uneori îl cuprindea deznădejdea: va ajunge oare să recupereze tot ce se întîmplase în acest sfert de veac? Nu era vorba numai de specialitatea sa — astronomia — și de cele contingente — fizică, matematică, astronautică etc. — ci și de tot ce se întîmplase în istoria umanității, de tot ce se crease esențial în cunoaștere, în artă, în literatură. Nu o dată, în conversațiile obișnuite îl copleșea un sentiment de inferioritate cînd nu pricepea aluziile referitoare la fapte, întîmplări, oameni, opere de care nici nu auzise.

Absența Diane îl umplea de amărăciune. Nu venise să-l întîmpine, nu-l căutase, nu-i scrisese nimic. Poate că nici nu mai trăia. Ar fi vrut să știe măcar ce se întîmplase cu ea și — dacă exista — s-o vadă, să afle ce face. Ezita totuși să investigheze. Numele lui apăruse în toate ziarele încă înainte întoarcerii pe Pămînt; dacă ea îl evita, probabil că avea motive...

De data aceasta, nu reușise să prindă mingea. Fusese foarte puternică, o bombă în toată regula, trasă chiar de lingă fileu, iar el se deplasa prea lent, ba se și împiedicase.

Ora de tenis se terminase. Cîștigase Anthony, dar la un scor strîns. Poate că-l „menajase”. Peste trei sferturi de ceas, „guvernanta” avea să vină să-l ia, într-un „tur” destul de încărcat. Mai avea răgaz să se schimbe și să-și ia cafeaua. Nu locuia la Anthony — nu voise să-i deranjeze familia — ci într-o mică locuință situată într-un parc și pusă la dispoziție de guvern, în imediată apropiere de complexul sportiv.

Întors în salon, își comandă mai întîi cafeaua-filtru prin canalul de servicii automate. Apoi își aplică pe frunte determinatorul robotului muzical; acesta îi alese piesa muzicală cea mai adec-

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE (vezi „Lumea” nr. 9 și 10)

Supus congelării în anul 1971, datorită unei boli incurabile, cu mijloacele vremii, Michael Coldrin, un om de știință, e trezit la viață în 1996 și constată că se află într-un sanatoriu lunar. După cîteva luni de readaptare la viață, revine pe Pămînt, unde îl întîmpină fiul său Anthony. Reamintim că în nuvela de față autorul a inclus numeroase prognoze formulate de savanți între 1960—1970, confruntîndu-le cu viziunea de anticipație a povestirii.

vată stării lui de spirit și, în cîteva secunde, valuri melodioase se legănau ușor în încăpere.

Cînd așeză pe masă ceașca de cafea care tocmai sosise, zări alături „creierul lichid”. Era un obiect piramidal, de mărime mijlocie, cu anexe în picioarele mesei, o mașină cibernetică în care avea cea mai mare încredere. Îmagazinarea în memorie a informațiilor se efectua într-un lichid încărcat cu proteine cu lanțuri lungi: minusculele recipiente ale instalației erau specializate pe categorii determinate de probleme. Acest tip de „creier” e destul de lent în funcționare, dar în schimb capabil să soluționeze probleme de o mare complexitate și subtilitate, de pildă din categoria delicată, altădată socotită impenetrabilă, a „faptelor de viață”. Se hotări repede, căci față de mașină nu simțea nici o stînjeneală. Îi relată „creierului” despre ultimele zile petrecute cu Diana, despre firea ei și a lui, despre toate evenimentele și datele ce puteau fi luate în considerare, îi citi cîteva scrisori. Cere mașinii o rezolvare completă: să explice tăcerea Diane și, dacă socotea oportun, să ia contact direct cu marile rezervoare de informații planetare pentru a descoperi unde se află. La sfîrșit, astronomul întrebă cit va dura investigația. Automatul răspunse: cel puțin zece ore.

Peste cîteva minute sosi Enrico și curînd părăseau împreună locuința. Pînă la calea rulantă, discutară despre literatură. Cu un deceniu în urmă, creația literară trecuse printr-o criză serioasă. Scriind din ce în ce mai ermetic, elaborînd o proză de neînțeles sau care putea fi înțeleasă în toate felurile, numeroși autori pierduseră complet contactul cu cititorii. Ca urmare, aceștia preferau cărțile vechi sau creațiile moderne vehiculate de televiziune, refuzînd să mai cumpere lucrări care nu îi interesau. O reacție violentă era acum în curs, scriitorii căutînd alte formule, accesibile marelui public și totodată noi, care să restabilească popularitatea cărții.

Oamenii erau setosi de artă. Mike își dădu din nou seama de acest lucru cînd trecu printr-o piață. Într-un spațiu special rezervat se afla un „podium coregrafic” folosit de amatori. Acum se afla pe scenă un grup de opt tineri și opt tinere, al căror dans dădea impresia unui val de nisip mișcător. O melodie, cînd lentă, cînd rapidă, îi acompania și mulți trecători se oprișeră să-i privească. Dansul dădea impresia unei mari frămîntări colective. Cînd încetă, începură „numerele” individuale: dansatori, mimi, cîntăreți, recitatori se urcară pe podium, uneori mai mulți deodată. Cîțiva tineri executară spectaculoase „dansuri spațiale”, evoluînd în aer cu ajutorul dispozitivelor anti-gravitacionale. Filîindu-și costumele multicolore, păreau peștii exotici ai unui acvariu.

Călătorie în „mob”

Se așezaseră într-un „mob” — o cabină spațioasă a drumului rulant. Enrico dăduse comanda, formînd un număr pe claviatura de conducere și acum vehiculul își alegea singur traseul. Trecea de pe o cale pe alta, cobora sub pămînt sau se cocoța pe estacadele suspendate, totul cu o viteză amețitoare. Uneori, Mike era sigur că se vor ciocni de un obstacol, pe care „mobul” îl evita însă în ultimul moment. Cînd simți că amețește, Coldrin întrebă:

— Nu putem încetini?

— Imposibil, Mike. Viteza constantă a pistelor, 500 de kilometri pe oră, asigură evitarea oricăror accidente. Dar dacă nu te simți bine, putem opri undeva, scoțînd mobul pe o laterală... Sau, ca să nu întîrziem, întîncăm ferestrele. Doar nu conduc eu, ca să fie nevoie să vād.

— A doua soluție îmi suride.

— Perfect... Opacizez!

Comanda vocală provocă o întunecare completă a geamurilor. În interior se aprinse o lumină albăstruie.

— Ritmul și încordarea; da, acestea sînt adevăratele plăgi ale vremii noastre, spuse Enrico. Avem acum trei zile de odihnă pe săptămîină și totuși trepidația celorlalți patru e un infern.

Asta s-a întrevăzut de altfel încă de acum două decenii. Și de atunci se tot caută zadarnic soluții. Până în anul 2000, o comisie interdisciplinară a O.N.U. a promis să-și prezinte propunerile.

— Și se vor aplica?

— Sigur că da. Altfel ne scufundăm. Ritmul acesta nu e altceva decât creșterea cantitativă a civilizației noastre; sau, dacă vrei, efectul ei.

— Stăm prost în ce privește curba maladiilor nervoase?

— Da, Mike, nu tocmai bine. Cu toate că noi, neurologii, montăm electrozi în creier pentru a combate fizic deficiențele, iar intervențiile chimiei medicale în comportament au devenit curente. Mai trebuie găsit altceva. Ușor nu e însă deloc... Cu zgomotul a fost altceva.

— Într-adevăr, flagelul acesta, de care se vorbea atât de mult în vremea mea, văd că nu vă mai tulbură.

— Începând din 1980, am aplicat un program mondial de reducere a cauzelor zgomotului. Apoi ne-a ajutat enorm o invenție: absorbitorul selectiv. E un aparat capabil să atenueze la minimum zgomotele nedorite.

Liniștea care urmă în „mob” fu întreruptă doar de zumzetul ușor cu care se imprima ziarul automat. La câteva minute după ce-l ceruse, Calderas îl avea în mână, cu text și fotografii în culori și i-l putu oferi lui Coldrin. Dar acesta apucă doar să-l frunzărească fiindcă ajunseseră la o clădire spiroidală cu sute de etaje: Fabrica de climă. De fapt, denumirea nu era cea mai fericită. Complexul cuprindea „Serviciul mondial al vremii”, de mult preconizat, cu ramificații în toată lumea și un „centru operațional” pentru intervenții meteorologice urgente. Vehiculul oprise la etajul 23, în apropierea birourilor conducerii.

Fabrica de climă

— Am sosit înaintea orei stabilite, observă Calderas. Vrei să vizităm o expoziție de artă plastică?

— Aici, la complex?

— Cuprinde chiar creațiile meteorologilor și climatologilor.

— De acord.

Întără în sala de expoziție. Totul se prezenta foarte straniu. Artiștii erau adepții curentului „mişcare și lumină”. Fiecare operă era constituită din fragmente de diferite forme, într-o necontenită mișcare. Asupra lor se proiectau lumini și ele mereu schimbătoare, într-o mare varietate de culori. Unele compoziții nu-i comunicau lui Mike nimic, altele îi sugerau freacă de mări, trepidația orașului, îmbrățișarea a doi îndrăgostiți. Dar, după părerea lui, totul se desfășura prea repede, vertiginos, ca și viața noii epoci în care se trezise...

— Are și o denumire expoziția, îi spuse la ieșire Calderas. Ai văzut-o? „Șocul vital”. Asta înseamnă că fiecare dintre lucrările expuse trebuia să-ți producă un „șoc vital”.

— N-a fost chiar așa... Mai există și pictori sau sculptori care lucrează ca altădată?

— Desigur, „tradiționaliștii”. Sunt chiar destul de numeroși, dar cei moderni îi disprețuiesc profund...

Președintele complexului îi primi cu multă amabilitate. Martin Lovski ședea la un birou imens, în spatele căruia un motto era înscris pe fondul verde al draperiei: „Previziunea vremii face cât munții de aur. Mihail Vasilievici Lomonosov”.

— Îți avertiză, cu scuzele de rigoare, că timpul de care dispune este foarte limitat. Mike îi puse imediat prima întrebare:

— Citesc cuvintele pe care vi le-ați ales ca slogan. Sunt ele în sfârșit înlăpățuite? În vremea congelării mele, previziunile meteorologice constituiau un subiect preferat al umoriștilor, deși prevederea vremii era o disciplină destul de veche, cu certe succese.

— A fost și un timp cînd oamenii care pretindeau că știu să prevadă vremea erau osîndiți în Anglia la tăierea limbii. Asta acum vreo cinci secole... Dar să lăsăm la o parte anecdotică științei, chiar cea adevărată. Prin 1971, statistica arăta că prognozele pe termen scurt se realizau cam în proporție de 85 la sută, iar cele pe termen lung în proporție cu mult mai mică: 60—65 la sută.

— Și astăzi? întrebă Coldrin.

— Astăzi stăm cu mult mai bine: 98 la sută, respectiv 94 la sută. Un uriaș pas înainte. Factorii hotărâtori au fost cercetarea atmosferei înalte, aplicarea prelucrării automatizate a datelor de bază, organizarea rețelei mondiale de sateliți meteorologici, cerută de atîta savanți, și mai ales luarea în considerare a factorilor cosmici, grav neglijați în trecut. Așa-zisul „vînt solar” explică multe dintre surprizele pe care ni le rezerva altădată evoluția vremii.

— „Timpul probabil”, spuse Coldrin, a devenit deci aproape „timp sigur”. Dar putem spune că omul a luat vremea în mîinile sale? Îmi amintesc că în această privință existau odinioară oîinii care se băteau cap în cap.

— Este exact. În ultima mea lucrare — „Meteorologia activă” — am citat și eu două dintre ele. „Pînă acum — scria în 1964 Graham Sutton, pe atunci director general al Oficiului britanic de meteorologie — nu există siguranță că vreo metodă de modificare a vremii sau a climatei pe scară largă va reuși și nici o tentativă nu merită riscul și cheltuiala. Modificarea vremii va rămîne probabil un lucru foarte nesigur”. În același an, poate vă omîintiți, Fred Singer, meteorolog american de renume și multă vreme director al Centrului de sateliți meteorologici din S.U.A., scria: „O dată obținută o înțelegere mai bună a vremii, va deveni clară calea către un control al climatei sau către lucrări de „inginerie planetară”. Putem de aceea prezice, cu un oarecare grad de siguranță, că omul va controla în curînd de pe Pămînt mediul înconjurător, potrivit intereselor sale, pentru a realiza o viață mai bună”.

— Asta arată cît e de greu să prevezi viitorul științei și tehnicii — interveni Enrico. Cel mai simplu e să arăți, la expirarea termenului, cine a avut dreptate...

— După părerea mea, continuă Lovski, în dirijarea vremii s-au realizat progrese uriașe. Provocarea ploii artificiale nu se mai face experimental, ci în mod curent. Am deviat fluvii spre deșerturi, am încălzit regiuni polare, am putut chiar să frînam procese violente, bunăoară cicloanele și taifunurile. Am izbutit să deviem cursurile unor mari curenți marini, ceea ce a schimbat vînturile, temperatura, regimul precipitațiilor, clima, pe suprafețe foarte întinse. Peninsula Arabică nu mai are astăzi doar cîteva milioane de locuitori, ci peste o sută.

— Omul — sculptor al planetei lui! exclamă Coldrin. Ce perfecțiune!

Lovski protestă:

— Nu spune asta! În ce privește „perfecțiunea”, drumul mai e lung. S-au făcut și multe greșeli.

— Cum asta?

— Foarte simplu: prin unilateralitatea unor prognoze. Un baraj a zăgăzuit, de pildă, apele unui fluviu, asigurînd cantități enorme de energie electrică, un debit de apă egal în tot cursul anului, favorizînd irigațiile și extinderea spectaculoasă a culturilor agricole. În alt caz însă, în care nu s-au studiat în prealabil toate implicațiile posibile, s-au produs fenomene nocive din punct de vedere ecologic, s-a înregistrat erodarea solului.

— Îmi amintesc, interveni Mike, de un articol publicat prin 1970 de o revistă a U.N.E.S.C.O., „Impact”. Se spunea acolo că obiceiul simplist de a da răspunsuri pur cantitative unor nevoi omenești, fără a ține seama de întreg complexul ecologic, poate provoca grave pagube mediului înconjurător.

— Tocmai despre asta e vorba, întări președintele. Multe proiecte mari de amenajare au păcătuit în trecut din această cauză. Abia cînd s-au arătat efectele defavorabile, opinia publică a început să se agite...

În încăperea intră un om înalt, care-i salută pe toți. Lovski se ridică în picioare și schiță un gest de părere de rău către vizitatorii săi.

— Mă iertați, dar trebuie să plecăm la un simpozion ecologic. Înainte de despărțire, președintele făcu prezentările. Noul venit era un biolog din Milano, Aldo Fabiani. Se bucură să-l cunoască pe Coldrin.

— Îmi pare rău că trebuie să vi-l răpesc pe Fabiani, zise Lovski. Tocmai a terminat de alcătuit un referat-sinteză privitor la progresele biologice ale ultimelor decenii pentru primul Congres al științelor moderne. Îl ai cumva la tine, Aldo?

Fabiani le oferă un exemplar.

Automatom

Ședeau comod în „aeromob”, vehiculul de zbor pe care-l luaseră de pe platforma superioară a marii clădiri spiroidale.

— Un „Congres al științelor moderne”... Ai auzit, Enrico? Referate de sinteză probabil pentru fiecare știință fundamentală... Îmi place asta. Și încă primul congres... De atîtea decenii nu mai au loc decât congrese „de strictă specialitate” sau reuniuni ale unor specialiști diferiți, dar pentru a discuta o problemă foarte particulară.

— E vorba de o nouă orientare, Mike!

— E și firesc. Fărîmîțarea pe specialități se accentuează spectaculos de un secol încoace. E un lucru bun, o coloană vertebrală a civilizației. Dar cu atît mai necesară devine viziunea de ansamblu, sinteza... De altfel, răscolind din nou prin fișele mele, îți voi aminti ce scria un fizician american, Rabi. Trebuie să fi auzit de el. A fost laureat al premiului Nobel: „Știința înșăși

are o nevoie acută de integrare și unificare, cu atât mai mult cu cât tendința care se manifestă curent este cea opusă. Să ne referim la exemplul fizicii. Fizicienii teoreticieni sînt separați de experimenterii. Fiecare dintre aceste două grupe se împarte la rîndul ei în specialități distincte, fiecare specialitate devine tot mai independentă și mai închisă în sine, ceea ce duce fizica — și de fapt orice știință — tot mai departe de filozofia naturii. Trebuie să avem și oameni care preferă să studieze întregul”.

În timp ce „aeromobul” își continua zborul, Coldrin începu să răfoiască referatul lui Fabiani. Reținu cîteva din temele tratate : descifrarea codului genetic și controlul prin gene al eredității ; intercomunicarea telepatică și bazele ei fizico-biologice ; transplantul organelor nervoase ; obținerea de animale inteligente, capabile să îndeplinească unele sarcini ; învățarea prin înregistrarea cerebrală directă a informației ; obținerea alimentelor prin extracția proteinelor din frunze și prin cultivarea masivă a algelor și fermenților ; imunizarea biochimică generală împotriva bolilor virotice și bacteriene...

— Acum zburăm deasupra Automatului, un oraș nou, spuse Calderas. A apărut la cîteva ani după ce ai fost congelat în preajma unor mari uzine de instalații pentru automatizare.

— Frumos oraș.

— Dar e vizibilă dezvoltarea pe verticală.

— Ce să-i faci... economia de spațiu nu îngăduie prea multe vile, îi explică Enrico. În schimb, eforturile de înverzire sînt evidente. Parcuri la sol, parcuri suspendate între principalele clădiri, benzi de flori și arbori pe estacade, grădini pe platformele superioare ale construcțiilor. Cu clădirile sale în formă de arbori, de struguri, de celule biologice, orașul pare o făptură vie.

— Pe vremea mea se vorbea mult de „criza orașelor”. A fost deci depășită ?

— Nu în totalitate și nu pretutindeni. Marile metropole de altădată mai suferă de pe urma ei. Un program mondial prevede o soluționare totală pînă la sfîrșitul acestui mileniu. În orice caz, au dispărut norii de fum care sufocau pe orașenii de altă dată. Asta după ce prin 1980—1981 s-a trecut printr-o criză gravă, cîteva mari orașe trebuind să fie chiar evacuate temporar. Oricum, automobilele clasice nu mai sînt astăzi decît articole de sport. Din ferice... li s-au rezervat cîteva rute speciale. Uzele și fabricile au fost proiectate astfel ca să nu infesteze nici aerul, nici apa, nici fundul mării. De altfel, multe uzine sînt subterane. Se evită astfel și ocuparea terenului. Deșeurile de producție sînt preluate într-un circuit special, unele revalorificate în mari uzine, altele distruse. „Criza poluării”, care periclita grav civilizația, a putut fi învinsă, cu excepția citorva zone ale globului.

— Dar cu deșeurile radioactive ce se întîmplă ? Cantitativ, îmi imaginez că au crescut enorm. Nu văd cum ar putea fi lichidate...

— A fost inventat un procedeu ingenios care le face inofensive. Creatorul lui a primit premiul Nobel.

Trecuseră de oraș. Dincolo de zona clădirilor, un sirag de pete de un verde profund, alcătuită un fel de briu natural.

— Privește, îi spuse Enrico. Aici s-a înfăptuit prorocirea lui François Bourlière, gerontologul, pe timpuri președintele Uniunii internaționale pentru protecția naturii și a resurselor naturale. Îți amintești ? El susținea că orașele industriale ale viitorului vor include numeroase parcuri și în primul rînd vor exista „păduri sociale” care să le înconjoare, cu zone de relaxare și de odihnă. Bourlière mai afirma că natura nu trebuie complet domesticită, standardizată și lipsită de interes...

— Interesant, observă Mike. Pe Bourlière nu-l aveam în fișierul meu.

Zburară multă vreme deasupra unor ogoare imense, străbătute de mașini sclipitoare. În alte locuri, însă, plantele de cultură creșteau în luciul apei.

— Parcă ar fi zone inundate..., spuse Mike.

— Sînt culturi moderne, în bazine cu săruri nutritive. Plante special adaptate dau aici 7—8 recolte pe an.

— Și unde ajung produsele ? După cîte înțeleg, recolte sînt imense. Beneficiază și țările unde mai sînt cerințe nesatisfăcute ?

— Circulația bunurilor se face astăzi mai bine, mai uman, răspunse Enrico. Am dori ca ea să se asemene tot mai mult cu fizica vaselor comunicante. Așa cum s-a sperat, așa cum s-a prevăzut. S-a trecut însă și prin momente grele, cînd spectrul foametei a bîntuit întinse regiuni ale lumii. Totul nu e încă așa cum vrem noi.

— Dar energia ? Necesitățile energetice au crescut enorm, așa cum prevedeau toți specialiștii. Am auzit că resursele de petrol sînt aproape epuizate. Cele de cărbune nu vor mai ține nici ele mult.

— E adevărat, dar forța apelor, inclusiv a mareelor, e excelent valorificată. Tehnologia atomică a devenit, așa cum se prevăzuse, pe deplin competitivă.

Ajunseseră la locuința lui Mike. Lampa roșie a „creierului lichid” semnaliza de cine știe cînd. Mike ceru neliniștit răspunsul. Mașina rosti monoton :

— Adresa Dianei Bolton : City Hospital — Filadelfia. Secția de psihiatrie infantilă.

Simți o fierbințeală în tot trupul și întrebă mai departe :

— Explicația tăcerii ?

— A urmărit să-ți evite dezamăgirea.

— Ce vrei să spui ?

— Ai nevoie de un șoc. Du-te s-o vezi. Ai să te vindeci.

Capul îi zbîrni. Simțea un gust amar în gură. Convenise cu Enrico să-l anunțe dacă mai pleacă, dar nu o făcu. Măcar problema asta voia s-o dezlege singur. Ajunse în goană la un „mob”. Se aruncă literalmente pe pernele vehiculului și rosti adresa spitalului. Stilpii antenelor de radar, cu coroanele lor argintii, începură să rămină în urmă.

„Mobul” continua să gonească spre Filadelfia. Acolo va găsi în fine deznodămîntul. Și înțelegea tot mai limpede că nu putea fi cel dorit de el.

Deodată simți că nu mai poate aștepta nici o clipă. Ceru spitalul din Filadelfia, pe doctorița Bolton. Vocea Dianei se auzea de parcă ar fi fost în imediata lui apropiere :

— Iartă-mă, Mike, că n-am venit să te văd...

— De ce n-ai venit, Diana ? Eram atît de legați odinioară unul de altul...

— Dar a trecut atîta vreme de atunci... Pentru tine nu.. Eu l-am întîlnit pe Frank. Ne-am căsătorit în 1978. Avem trei copii, doi băieți mari și o fetiță.

Desene de Gheorghe Marinescu

Iluzia se spulberase. De altfel își dăduse seama de mult că ar fi fost absurd să speră... O întrebă :

— Ești mulțumită ?

— Da, Mike.

Urmă o pauză.

— Cu bine, Diana... Voi veni altădată să te văd, pe tine și pe ai tăi.

— Pe cîrînd, Mike...

Glasul ei era același...

Coldrin dădu „mobului” comanda „retur”. Un gol imens se căsca parcă înaintea lui. Se simțea epuizat. Plătea scump credința într-un miracol. Firește, pentru ea viața nu putea să se oprească în loc.

„Mobul” îl adusese înapoi în oraș. Se lăsase noaptea. Nori artificiali luminiscenti iradiu clădirile și parcurile cu lumina lor delicată.

Acum va trebui să-și refacă imaginea vieții. Să înlăture obsesia Dianei. Să trăiască intens, să studieze, să se adapteze la noile ritmuri ale vieții. Să-și facă prieteni, mulți prieteni. „Să se vindece”, cum spusese „creierul lichid” și să pornească apoi mai departe, în noul ev, spre necunoscutul unei alte existențe...

Sfîrșit

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

ILUZII DEȘARTE

ÎN SPATELE tuturor argumentelor de suprafață în legătură cu acțiunile noastre în Indochina, există ceva în spiritul american care împiedică națiunea să privească în față realitățile din această peninsulă tragică.

Adevărul este prea supărător pentru concepția noastră romantică despre noi înșine și despre istoria noastră. După părerea mea, stabilirea unei date certe pentru retragerea completă nu ar amenința onoarea noastră, securitatea noastră sau echilibrul strategic din lume — deși acesta este în mod clar în joc — dar ar amenința iluziile, lozincile și miturile noastre.

Continuăm să ne cramponăm de visurile tinereții noastre. „Totul trebuie să se termine cu bine”. „Noi simțim mai mari și mai buni”. „Banul își spu-

ne cuvîntul”. „Mașina înseamnă putere și magie, este un zeu irezistibil, partener al «zeiței succesului»”. Toate aceste afirmații fac parte din fabulele și reclamele noastre, și toate au fost contestate în Vietnam.

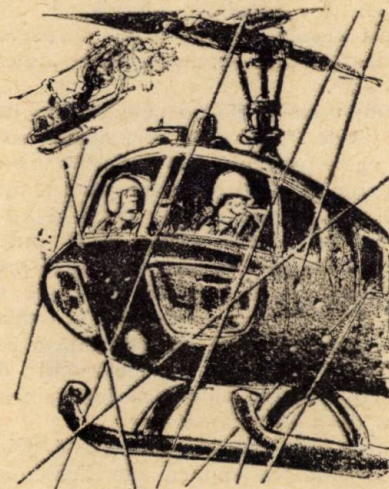
Oricine a crescut vreodată un copil sau a plantat o grădină știe că viața nu confirmă aceste presupuneri, dar ele dispar cu greu. Președintele Wilson spunea că antrenarea unei armate americane nu durează decât jumătate din timpul necesar pentru antrenarea unei alte armate, deoarece nu este nevoie s-o înveți să meargă decât într-o singură direcție.

Președintele Nixon contează pe mituri. El nu privește în față realitățile geografice. El nu spulberă ci permanentizează iluziile națiunii.

Din multe puncte de vedere, Administrația aplică acum în Indochina metodele comerțului american. Ea a montat o vastă campanie de publicitate pentru a convinge poporul american că ceea ce face ea este just, moderat și eficient — ca să fim drepi — oamenii de la conducere își închipuie fără îndoielă că au dreptate, că publicitatea dă roade.

Tot ca în comerț, Administrația duce acum un război al „rabatului”, reducînd prețul și trecînd o parte a prețului de cost asupra sud-vietnamezilor. Dar, din unele puncte de vedere, ea merge mai departe decît aceste metode comerciale.

Pînă și Henry Kissinger, care în trecut s-a ținut de o parte de campania de propagandistică, a afirmat recent la posturile de radio că, chiar dacă Administrația greșeste în Indochina, ea trebuie totuși să-și mențină hotărîrile.

DIALOG DEASUPRA LAOSULUI
— Nici sus nu e prea bine dar
parcă jos e și mai rău...
(Din International Herald Tribune)

„Toate hotărîrile dure, genul de hotărîri care revin președintelui — a spus el — sînt adoptate probabil pe baza unui calcul de 55 la sută... O dată ce ai luat hotărîrea, ești angajat față de ea sau ești obligat s-o aplici în proporție de 100 la sută”.

Dar de ce? Dacă toate hotărîrile luate ar fi fost menținute, ar fi izbucnit ușor un război nuclear. Chiar și Henry Ford, considerat un om cu „idei bune”, a renunțat la colaborarea fiului său Edsel atunci cînd a descoperit că era „moale”.

MIROSUL PETROLULUI

Cercetările petroliere întreprinse în 1969 de zece firme americane în Vietnam, în Tailanda și în Cambodgia au confirmat

ceea ce specialiștii anunțaseră de multă vreme: subsolul litoralului asiatic ascunde uriașe rezerve de petrol. Firmele cele

mai mari — „Tenneco”, „Gulf Oil”, „Union Oil of California”, „British Petroleum”, „Standard Oil of California” — au investit sume considerabile în aceste cercetări, care vor continua de acum înainte pe scară mare în toată regiunea.

Descoperirea acestor zăcăminte riscă să modifice încă o dată harta petrolieră mondială. Potrivit experților Comisiei O.N.U. pentru Asia și Extremul Orient, rezervele asiatic de hidrocarburi sînt mai mari decît cele din Golful Persic. Exploatarea lor nu va întîrzia să înceapă, așa cum reiese și din „apelurile de oferte” ale Saigonului pentru exploatarea petrolului pe teritoriul pe care-l controlează.

Importanța acestor descoperiri nu se limitează numai la domeniul energiei. Ea se extinde la domeniul politic, determinînd Statele Unite să-și mențină cu orice preț prezența în Asia de sud-est. Necesitățile de energie ale S.U.A. cresc neîncetat și Pacificul este socotit o mare sursă potențială de aprovizionare. Dacă războiul din Vietnam costă scump, exploatarea resurselor petroliere din Asia de sud-est promite să aducă beneficii mari. În acest context trebuie plasate și acțiunile întreprinse recent de trupele saigoneze în Laos, americanii fiind hotărîți „să nu abandoneze” Asia de sud-est.

(După *Entreprise*)

Atitudinea lui Kissinger face parte și ea din mitologia americană. „Nu părăsi vasul... La naiba cu torpilele! Cu toată viteza înainte... Noi sintem primii...“.

Cine vrea să fie un „gigant neajutorat, jalnic?“ Ei bine, reclama dă roade: ea a provocat foarte multă vreme confuzie în rindurile unei părți a alegătorilor, iar pe termen scurt și din punct de vedere politic, s-ar putea foarte bine să slujească interesele președintelui. Fără îndoială, el poate să reziste în 1972 în Indochina și chiar să-și mențină după această dată o bază destul de sigură în Vietnamul de sud cu ajutorul puterii aeriene americane, dacă se încapăținează.

Dar dacă greșește în această prinosoare, cine va explica sacrificiile oamenilor care vor muri de acum înainte?

Cel mai important nu este faptul că el permanentizează iluziile americane pentru a sluji interesele sale politice personale, ci că el crede în mod real într-un sfârșit fericit, crede că noi sintem mai mari și mai buni, că banul își spune cuvântul, că mașinile sînt irezistibile chiar și în junglă, că China va tolera la frontierele ei ceea ce el însuși nu ar tolera la ale noastre, că obiectivul său este virtuos și că scopurile sale justifică mijloacele sale.

Ei bine, iluziile au obiectivele lor. Eugene O'Neil a scris un ciclu întreg de piese de teatru pentru a dovedi că ele sînt indispensabile și că fără ele viața este insuportabilă. Dar în Indochina, după zece ani? După bombardamentele cele mai puternice din istoria războaielor? După locotenentul Calley?

James RESTON

MOSCOVA

A SOSIT TIMPUL

STRĂVECHEA Europă — în trecut arena atîtor bătălii singeroase — este chemată în prezent să consolideze bazele vieții pașnice puse de victoria din 1945. Eforturile comune ale țărilor socialiste, contribuția altor state, au condus la o anumită deplasare pe calea spre destinderea încordării pe continentul european. În prezent este posibilă și necesară o abordare practică și constructivă a problemei încheierii cît mai rapide a activității pregătitoare în vederea convocării unei conferințe general-europene.

Apelul la acțiuni energice — lansat de țările socialiste la recenta conferință de la București a miniștrilor afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia este apreciat ca un pas important pe calea statornicirii unei atmosfere de încredere reciprocă și colaborare pe continentul nostru.

Acțiunea comună a țărilor socialiste frățești a spulberat — așa cum o recunoaște presa occidentală — zvonurile răspindite în mod intenționat după care convocarea unei conferințe general-europene și-ar fi „pierdut caracterul urgent“. Activitatea lor consecventă și perseverentă permite acum să se treacă de la contacte bilaterale la întâlniri pregătitoare multilaterale în vederea discutării și concertării chestiunilor legate nemijlocit de convocarea conferinței. Statele socialiste au sprijinit inițiativa guvernului finlandez și au fost de acord să organizeze fără amănare, la Helsinki, astfel de întâlniri pregătitoare ale statelor interesate.

Adversarii destinderii internaționale nu au depus însă armele. Continuă încă să se emită de pildă ideea că intrucit popoarele din țările socialiste ar fi mai interesate în instaurarea securității europene ar trebui să li se pună tot felul de „condiții prealabile“, căutîndu-se să se obțină astfel din partea lor concesii unilaterale. Dar pacea și securitatea sînt indivizibile. Popoarele europene au cunoscut această realitate din propria lor experiență istorică.

Opinia publică din țările occidentale vede tot mai clar în tentativele de a condiționa convocarea conferinței de o serie de alte probleme o tendință a forțelor ostile destinderii de a crea obstacole serioase în calea unei întâlniri general-europene. În studiul pregătit de partidul laburist și publicat recent la Londra se spune că evoluția din Europa din ultimul pătrar de veac scoate în relief caracterul logic al convocării unei conferințe general-europene.

A sosit timpul pentru acțiuni susținute. O oprire în procesul destinderii ar putea fi echivalentă cu o dare înapoi în fața forțelor ce se opun consolidării securității și dezvoltării colaborării internaționale.

V. MIHAÏLOV

„A DOUA INVESTITURĂ“

La 4 martie. Camera deputaților a acordat votul de încredere guvernului de la Roma cu 346 voturi pentru și 235 contra.

Acest rezultat confortabil, la capătul unei dezbateri provocate de retragerea republicanilor din coaliția de centru-stînga, avea să

fie confirmată în seara de 5 martie de către Senat. Încă de pe acum, ea constituie pentru Colombo o a doua investiție și dezmințe zvonurile de criză care, așa cum este cazul în mod periodic în cercurile politice italiene, găsiseră oarecare credit în ultimele zile.

Prin aprobarea unei ordini de zi care se mărginește să reamintească valabilitatea declarației lui de investiție, Colombo a obținut acordul Parlamentului asupra modului în care el a început să-și aplice angajamentele luate în luna august. Încă o dată, discursul său de închidere a dezbaterilor a fost consacrat în esență ansamblului reformelor sociale, fiind recunoscut că problema constă în a face să participe la aceste reforme diferi-

tele categorii ale populației prin intermediul organelor reprezentative.

Cele mai active și cele mai puternice dintre aceste organe — sindicatele — angajaseră în octombrie cu guvernul convorbiri ale căror rezultate au fost pozitive. Or, militanții marilor centrale reprezentîntă pe plan politic o coaliție care merge de la democrat-creștini la comuniști inclusiv. În plus, în Parlament, datorită unor noi reglementări, competențele deputaților cresc simțitor, în timp ce rolul comisiilor permite și favorizează participarea activă atât a reprezentanților Partidului comunist cît și ai majorității guvernamentale, la elaborarea proiectelor de reformă.

(După Le Monde)

PE STRĂZILE ROMEI
O imagine de la recente tulburări provocate de elementele neofasciste

HERMES

HAMBURG

CU BANI GHEAȚĂ

LA MINISTERUL de externe britanic, Sir Thomas Brimelow ridică paharul de whisky și închină cu partenerul de discuție din Bonn! „Chestiunea s-a terminat cu bine”.

Sir Thomas și șeful delegației, Peter Hermes, din ministerul afacerilor externe, au perfectat recent un nou acord de compensare în devize, care garantează englezilor, în următorii cinci ani, un ajutor din partea Bonnului pentru întreținerea trupelor britanice staționate pe Rhin. Rezultatul l-a mulțumit și pe Walter Scheel: „Chinul groaznic al trecutului s-a terminat” a declarat ministrul de externe vest-german.

Mai puțin fericit era purtătorul de cuvânt al guvernului, Conrad Ahlers; comentariul său la acordul de plăți e elocvent: „Nimic nu se ieftinește”.

La sfârșitul lunilor martie și iunie a.c., acordurile de ajutor financiar cu Marea Britanie și S.U.A. pentru trupele ambelor țări staționate în R.F. a Germaniei expiră și deci vor trebui reînnoite. Pentru prima dată din 1961, Bonnul este din nou dispus — ca pe vremea ocupației — să plătească cu bani gheață cheltuielile pentru staționarea trupelor din R.F.G. ale celor doi parteneri din N.A.T.O.

Guvernul Adenauer proclamase în 1961 sfârșitul plăților directe — așa-numitele cheltuieli de staționare — către puterile occidentale victorioase. În următorii zece ani, Bonnul a compensat pierderile în devize ale americanilor și englezilor pentru soldații lor din Republica federală printr-un sistem complicat de cumpărare de armament, credite cu procentaj scăzut și achiziționarea prea puțin rentabilă a unor bunuri de tezaur americane.

R.F.G. a pierdut în această afacere. Bonnul a achiziționat din S.U.A. arme nefolositoare, iar din Anglia a cumpărat la prețuri ridicate uniforme poștale, biblii și cărți de cîntece pentru bisericile evanghelice din țară.

În prezent însă, guvernul Brandt-Scheel nu mai vrea să continue astfel afacerea cu devizele. În noul acord cu Marea Britanie, care s-a încheiat pe cinci ani — și nu doi ca până acum —

guvernul federal se obligă să plătească anual o sumă de aproximativ 100 milioane mărci guvernului britanic. În afară de această sumă, Bonnul va cumpăra armament numai în caz de nevoie și de la caz la caz.

Acordul, ținut încă secret, și care va fi dat publicității printr-un schimb de note cu ocazia vizitei, la 20 martie, a premierului britanic Edward Heath în capitala R.F.G., aduce guvernului vest-german unele avantaje de politică externă. El va putea satisface dorința americană de a mări contribuția militară a R.F.G. în cadrul N.A.T.O., fără însă a compromite politica de destindere printr-o potențare a Bundeswehrului.

Marea Britanie a onorat cu un contra-serviciu oferta financiară vest-germană. Anglia participă la programul N.A.T.O., ce prevede extinderea rețelei de transmisiuni ca și o pază mai bună a aeroporturilor militare (sînt, în total, cheltuieli în valoare de 1,8 miliarde mărci, care vor veni, de asemenea, în întîmpinarea cerințelor americane de a mări potențialul armatelor aliate). R.F.G. participă la acest program cu 600 milioane mărci. Englezii — care, inițial, au refuzat net colaborarea la acest program — vor contribui totuși cu cca. 300 milioane mărci. Lordul Carrington, ministrul britanic al apărării, a recunoscut: „Rezultatele mulțumitoare ale tratativelor de compensare în devize cu R.F.G. ne-au facilitat participarea la acest proiect”. Un expert al ministerului de externe vest-german a declarat însă ceva mai precis: „Plățile noastre către englezi se scurg indirect în bugetul N.A.T.O.”.

Următorii care se vor servi din portofelul deschis al Bonnului vor fi americanii. R.F.G. este dispusă să acorde și în viitor Statelor Unite alocații din buget. Toamele pentru mărirea sumelor se duc în jurul cerințelor americane în valoare de 4,3 miliarde mărci pe an, cerințe pe care Ernst Wolf Honnsen, secretar de stat în ministerul vest-german al apărării, Axel Herbst, director în ministerul de externe, și Walter Scheel, ministrul de

externe, au încercat, cu prilejul vizitelor lor la Washington, să le modereze.

Vizitatorii de la Bonn au dat de înțeles că R. F. G. este de acord să cumpere, în cazul cînd americanii le-ar veni în întîmpinare, o oarecare parte din importanțele materiei prime strategice ale Americii, de pildă petrol sau minerale.

La 10 martie, este așteptat la Bonn subsecretarul de stat american, Nathaniel Samuels, pentru încheierea acestor negocieri. Guvernul vrea să obțină, pînă la perfectarea acordului, semnarea lui pe cinci ani de către americani, așa cum a reușit și cu englezii. În felul acesta, guvernul federal speră că se va fixa pe o perioadă mai lungă numărul actual al efectivului de trupe americane din R.F.G.

De altfel, Rüdiger von Wechmar, purtătorul de cuvînt al guvernului, admitea: „Ne afectează eternele discuții din Senatul american despre reducerea efectivului de trupe”.

THE GUARDIAN

LONDRA

SPRE RECESIUNE

PERSPECTIVA unei recesiuni survenind după un deceniu de cvasistagnare constituie un motiv suficient de pesimism. În plus, economia britanică suferă în continuare cea mai gravă inflație de după război. Foarte neliniștitor este faptul că, după părerea unor economiști care se bucură de ascultare din partea primului ministru și a colegilor săi, existența inflației înseamnă că nu se poate face nimic pentru a evita o recesiune. Iată o argumentare care seamănă foarte mult cu o profeție pe cale să se împlinească în mod automat.

Următoarele câteva luni nu oferă nici o speranță. Se știe că se apropie mari creșteri de prețuri precum și majorarea tarifelor la combustibil, petrol și la transporturile feroviare. În plus, există perspectiva unei majorări serioase a chiriilor la locuințele construite de autoritățile municipale. Guvernul nu poate afirma deocamdată că a rezolvat situația pe frontul salariilor. Gre-

CAMIOANE MILITARE BRITANICE
ÎN R.F.G.

100 milioane mărci anual...

NGUYEN THI BINH

ministru afacerilor externe
al Guvernului Revoluționar Provizoriu
al Republicii Vietnamului de Sud

Biografia d-nei Nguyen Thi Binh — în aceste zile oaspete al țării noastre — este o parte integrantă a luptei pentru libertate și independență a eroicului popor vietnamez.

Ultim copil al patriotului Phan Chu Trinh, Nguyen Thi Binh s-a născut la Saigon în 1927. Încă de pe băncile școlii, iar ulterior în facultate, ea se ridică în apărarea drepturilor tineretului, luptând pentru libertăți democratice în diferite organizații studențești. Membră, începând din 1950, a Asociației femeilor progresiste, ea devine una dintre conducătoarele mișcării elevelor, studentelor și intelectualelor din Saigon, mișcare cunoscută sub numele de Tran Van On. Alături de actualul președinte al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud, Nguyen Huu Tho, participă la conducerea manifestațiilor organizate la 19 martie 1950 împotriva intervenției străine în Vietnam. Arestată în 1951, este eliberată după semnarea acordurilor de la Geneva din 1954.

În continuare, Nguyen Thi Binh desfășoară cu curaj lupta împotriva intervenției americane, având funcția de reprezentantă a mișcării sud-vietnameze pentru pace. Ca membră a Comitetului Central al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud, ea a

ocupat, de asemenea, funcția de vice-președintă a Uniunii femeilor pentru eliberarea Vietnamului de sud și vice-președintă a Comitetului sud-vietnamez de solidaritate cu poporul vietnamez. După 1962 a reprezentat F.N.E. în cadrul a numeroase misiuni ale Frontului în străinătate.

D-na Nguyen Thi Binh a fost prezentă pe parcursul întregii desfășurări a Conferinței de la Paris în problema vietnameză, mai întâi ca adjunct al șefului delegației F.N.E., iar actualmente în calitate de ministru al afacerilor externe al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud și, totodată, șef al delegației G.R.P.V. la Conferință.

Vizita în țara noastră a d-nei Nguyen Thi Binh — militanță de seamă a eroicului popor vietnamez — constituie o nouă ilustrare a sentimentelor de prietenie și solidaritate frățească care leagă cele două popoare. Poporul român — așa cum au exprimat-o în repetate rânduri factorii de cea mai înaltă răspundere ai țării noastre — sprijină cu hotărâre cauza dreaptă a poporului din Vietnamul de sud, lupta sa eroică împotriva intervenției americane, pentru libertate, democrație și progres social.

S. V.

va salariaților postali a constituit un avertisment, iar membrii sindicatelor nu dau pînă în prezent semne de reducere a combativității. Se pare că grevele vor rămîne înverșunate și îndelungate.

Contextul este nefavorabil. După un an în care economia aproape că nu a înregistrat vreo creștere, guvernul spera că producția va ajunge la un ritm de creștere anual de aproximativ 3 la sută. În realitate, situația este alta. Noile comenzi, în special de pe piața internă, scad și aceasta silește un număr tot mai mare de firme să lucreze în mod neeconomic. Adevărul crud este că s-ar putea să fim gata intrați într-o recesiune. Indicatorii cei mai clari sînt tendințele în domeniul șomajului și investițiilor. Șomajul era foarte ridicat încă înainte de recentul val de concedieri anunțat de firmele care au de suferit de pe urma lipsei de numerar, a profiturilor scăzute sau inexistente. În mod practic, toată lumea — poate cu excepția lui Barber, ministrul finanțelor — consideră justă perspectiva ca numărul muncitorilor fără lucru să ajungă în cursul acestui an la 1 000 000. Această prognoză pesimistă este confirmată de reducerea rapidă a investițiilor în industrie, în special de către fabricanții de bunuri cu folosință îndelungată. Tendința de declin a investițiilor în industrie este serioasă din două motive. Ea dezavantajează industria britanică pe plan internațional și, în același timp, ar putea prelungi recesiunea atunci cînd va începe.

Din păcate, guvernul — care în momentul de față nu ascultă pe cei mai buni consilieri — refuză să încerce vreun stimulent pentru creșterea activității economice pînă cînd nu va frîna inflația. Această atitudine nu este realistă. Actualul regim de rată ridicată a dobînzii, de restricții asupra creditului și de control strict asupra cantității de monedă nu contribuie cu nimic la frînarea inflației prețurilor de cost. Dimpotrivă, sporește prețul de cost din

industrie și are ca urmare faptul că trebuie să plătim dobînzii exorbitante la fonduri din străinătate pe care oricum nu le dorim.

Au mai rămas doar șase săptămîni pînă la noul buget. El ar putea oferi guvernului ultima lui șansă, timp de un an sau doi, pentru a schimba tendința de recesiune, în scopul de a cîștiga încrederea salariaților și sindicatelor și de a pune bazele unei politici rezonabile a prețurilor și veniturilor. Heath și colegii săi vor trebui să propună un pachet de măsuri economice care să permită acest lucru.

Este greu de evitat concluzia că guvernul nu știe de fapt încotro se îndreaptă. Refuzul său de a aproba o revenire la creșterea economică se datorează mai mult încăpăținării decît unei strategii economice bine calculate. Dincolo de Atlantic, Nixon luptă din greu pentru a ieși pe plan economic dintr-o cămașă de forță asemănătoare. Heath, cu o balanță de plăți sănătoasă, pe care Nixon ar trebui s-o invidieze, are și mai puține șanse încă pentru a permite înrăutățirea în continuare a situației economice.

— Ne pregătim pentru sezonul de primăvară...

(Din Morning Star)